

Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel

23

Förslag till statens budget för 2019

Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	5
Diagramförteckning	9
1 Förslag till riksdagsbeslut	11
2 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	13
2.1 Principer för utformningen av denna proposition.....	13
2.2 Omfattning.....	14
2.3 Utgiftsutveckling	16
2.4 Skatteutgifter.....	17
2.5 Mål för utgiftsområdet.....	18
2.6 Resultatredovisning.....	19
2.6.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	20
2.6.2 En sammanhållen landsbygdspolitik	20
2.6.3 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja.....	24
2.6.4 Skog	50
2.6.5 De samiska näringarna.....	56
2.7 Den årliga revisionens iakttagelser.....	56
3 Budgetförslag.....	57
3.1 Anslag	57
3.1.1 1:1 Skogsstyrelsen.....	57
3.1.2 1:2 Insatser för skogsbruket.....	58
3.1.3 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.....	59
3.1.4 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	60
3.1.5 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	60
3.1.6 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	61
3.1.7 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	62
3.1.8 1:8 Statens jordbruksverk.....	62
3.1.9 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	63
3.1.10 1:10 Gårdsstöd m.m.	64
3.1.11 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	64
3.1.12 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	66
3.1.13 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	67
3.1.14 1:14 Livsmedelsverket	68

3.1.15	1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.....	69
3.1.16	1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.....	71
3.1.17	1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	71
3.1.18	1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	73
3.1.19	1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	75
3.1.20	1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.....	76
3.1.21	1:21 Åtgärder på fjällägenheter.....	76
3.1.22	1:22 Främjande av rennäringen m.m.	77
3.1.23	1:23 Sveriges lantbruksuniversitet.....	77
3.1.24	1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	78
3.1.25	1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	80
3.1.26	1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.....	80

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	12
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden	12
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16
Tabell 2.2	Härledning av ramnivån 2019–2021. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	17
Tabell 2.3	Ramnivå 2019 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	17
Tabell 2.4	Skatteutgifter	17
Tabell 2.5	Befolkningsutveckling	21
Tabell 2.6	Sysselsättningsutveckling	21
Tabell 2.7	Tillgång för hushåll och företag till fast bredband med minst 100 Mbit/s	21
Tabell 2.8	Indikatorer för landsbygdsprogrammet	23
Tabell 2.9	Uppdrag i livsmedelsstrategin (handlingsplanen) Strategiskt område: Regler och villkor	27
Tabell 2.10	Uppdrag i livsmedelsstrategin (handlingsplanen) Strategiskt område: Konsument och marknad.....	27
Tabell 2.11	Uppdrag i livsmedelsstrategin (handlingsplanen) Strategiskt område: Kunskap och innovation	28
Tabell 2.12	Uppdrag i livsmedelsstrategin (handlingsplanen) Tvärgående	28
Tabell 2.13	Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket	30
Tabell 2.14	Antalet jordbruksföretag	30
Tabell 2.15	Kvantitet animalieprodukter	30
Tabell 2.16	Åkerarealen i Sverige.....	30
Tabell 2.17	Djurskyddskontrollen.....	35
Tabell 2.18	Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på livsmedelsanläggningar i högsta riskklass	35
Tabell 2.19	Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på dricksvattenanläggningar i högsta riskklass.....	35
Tabell 2.20	Påvisad infektion med salmonella i djurbesättningar och anläggningar.....	37
Tabell 2.21	Produktion, försäljningsvärde, antal odlingar och antal sysselsatta i vattenbruk.....	40
Tabell 2.22	Havs- och fiskeriprogrammets genomförande.....	41
Tabell 2.23	Småskalig livsmedelsproduktion	43
Tabell 2.24	Slaktkycklingsflockar med campylobacter	45
Tabell 3.1	Anslagsutveckling 1:1 Skogsstyrelsen.....	57
Tabell 3.2	Offentlighetsrättslig verksamhet	57
Tabell 3.3	Uppdragsverksamhet	57
Tabell 3.4	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:1 Skogsstyrelsen.....	58
Tabell 3.5	Anslagsutveckling 1:2 Insatser för skogsbruket	58

Tabell 3.6	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.....	58
Tabell 3.7	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:2 Insatser för skogsbruket.....	59
Tabell 3.8	Anslagsutveckling 1:3 Statens veterinär-medicinska anstalt.....	59
Tabell 3.9	Uppdragsverksamhet.....	59
Tabell 3.10	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.....	59
Tabell 3.11	Anslagsutveckling 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.....	60
Tabell 3.12	Offentligrättslig verksamhet.....	60
Tabell 3.13	Uppdragsverksamhet.....	60
Tabell 3.14	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.....	60
Tabell 3.15	Anslagsutveckling 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.....	60
Tabell 3.16	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.....	61
Tabell 3.17	Anslagsutveckling 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.....	61
Tabell 3.18	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.....	61
Tabell 3.19	Anslagsutveckling 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.....	62
Tabell 3.20	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.....	62
Tabell 3.21	Anslagsutveckling 1:8 Statens jordbruksverk.....	62
Tabell 3.22	Offentligrättslig verksamhet.....	62
Tabell 3.23	Uppdragsverksamhet.....	63
Tabell 3.24	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:8 Statens jordbruksverk.....	63
Tabell 3.25	Anslagsutveckling 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	63
Tabell 3.26	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	63
Tabell 3.27	Anslagsutveckling 1:10 Gårdsstöd m.m.....	64
Tabell 3.28	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:10 Gårdsstöd m.m.....	64
Tabell 3.29	Anslagsutveckling 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m....	64
Tabell 3.30	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	65
Tabell 3.31	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	66
Tabell 3.32	Anslagsutveckling 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	66
Tabell 3.33	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	66
Tabell 3.34	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	67
Tabell 3.35	Anslagsutveckling 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	67
Tabell 3.36	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	68
Tabell 3.37	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:13 Från EU- budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	68
Tabell 3.38	Anslagsutveckling 1:14 Livsmedelsverket.....	68

Tabell 3.39	Offentlighetsrättslig verksamhet	69
Tabell 3.40	Uppdragsverksamhet	69
Tabell 3.41	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:14 Livsmedelsverket	69
Tabell 3.42	Anslagsutveckling 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	69
Tabell 3.43	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	70
Tabell 3.44	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	71
Tabell 3.45	Anslagsutveckling 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	71
Tabell 3.46	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	71
Tabell 3.47	Anslagsutveckling 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	71
Tabell 3.48	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	73
Tabell 3.49	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	73
Tabell 3.50	Anslagsutveckling 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	73
Tabell 3.51	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	74
Tabell 3.52	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	75
Tabell 3.53	Anslagsutveckling 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	75
Tabell 3.54	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	75
Tabell 3.55	Anslagsutveckling 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	76
Tabell 3.56	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	76
Tabell 3.57	Anslagsutveckling 1:21 Åtgärder på fjällägenheter	76
Tabell 3.58	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:21 Åtgärder på fjällägenheter	76
Tabell 3.59	Anslagsutveckling 1:22 Främjande av rennäringen m.m.	77
Tabell 3.60	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:22 Främjande av rennäringen m.m.	77
Tabell 3.61	Anslagsutveckling 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	77
Tabell 3.62	Uppdragsverksamhet	77
Tabell 3.63	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	78
Tabell 3.64	Anslagsutveckling 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	78
Tabell 3.65	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	79
Tabell 3.66	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	80
Tabell 3.67	Anslagsutveckling 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien ...	80

Tabell 3.68	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	80
Tabell 3.69	Anslagsutveckling 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	80
Tabell 3.70	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.....	81

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Utgiftsområde 23	15
Diagram 2.2	Nettomarginal (median) i livsmedelskedjan.....	25
Diagram 2.3	Förädlingsvärde i livsmedelskedjan.....	25
Diagram 2.4	Avkastning på eget kapital i livsmedelskedjan.....	25
Diagram 2.5	Årsarbetskrafter i livsmedelskedjan	26
Diagram 2.6	Rörelsemarginal i livsmedelskedjan.....	26
Diagram 2.7	Förädlingsvärde per årsarbetstid (heltidsekvivalent).....	26
Diagram 2.10	Areal med omedelbart röjningsbehov.....	51
Diagram 2.11	Tillförd mängd bioenergi	54
Diagram 2.12	Nettoupptag av växthusgaser inom skogsbruket, inklusive träprodukter	54

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2019 under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		
1:1	Skogsstyrelsen	477 482
1:2	Insatser för skogsbruket	580 373
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt	145 938
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	109 231
1:5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933
1:6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	134 349
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	52 778
1:8	Statens jordbruksverk	628 080
1:9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000
1:10	Gårdsstöd m.m.	7 168 000
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	154 000
1:12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	24 250
1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	194 000
1:14	Livsmedelsverket	255 463
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	163 160
1:16	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 348 227
1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 458 391
1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	79 830
1:20	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116
1:21	Åtgärder på fjällägenheter	1 529
1:22	Främjande av rennäringen m.m.	113 915
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	1 929 745
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	598 164
1:25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
1:26	Nedsättning av slakteriavgifter	107 237
Summa		19 787 281

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:2	Insatser för skogsbruket	70 000 2020–2023
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	120 000 2020–2021
1:12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	90 000 2020–2023
1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	595 600 2020–2023
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	45 000 2020
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	5 241 000 2020–2026
1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 868 200 2020–2026
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 700 000 2020–2025
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet		12 729 800

2 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

2.1 Principer för utformningen av denna proposition

Särskilda principer har tillämpats vid utformningen av denna proposition med anledning av att den har beslutats av en övergångsregering. Bakgrunden till dessa redogörs närmare för i finansplanen (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.1).

Utgångspunkten för förslagen i denna proposition har varit den budget som riksdagen har beslutat för 2018 efter förslag i budgetpropositionen för 2018. Vidare har följande generella justeringar gjorts för utgiftsområdena:

- Anslag som används för förvaltnings- och investeringsändamål har pris- och löneomräknats på sedvanligt sätt. Anslag som avser regelstyrda transfereringssystem har justerats utifrån ändrad makroekonomisk utveckling liksom ändrade volymer (t.ex. antal personer som omfattas).
- Anslag har justerats till följd av beslutade lagar och förordningar, internationella avtal, civilrättsligt bindande avtal eller EU-rättsakter.
- Anslag har justerats med anledning av att riksdagen beslutat om flyttar av ändamål och verksamheter mellan utgiftsområden.
- Anslag har justerats om det krävts för att nödvändiga samhällsfunktioner ska kunna upprätthållas.
- För att verksamhet som baseras på ett beställningsbemyndigande för kommande år ska ges förutsättningar att bedrivas i

samma omfattning 2019–2021 har anslagsnivåerna för alla år justerats med hänsyn till nivån på beräknade infrianden av de ekonomiska åtagandena 2019.

De sedvanliga finansieringsprinciper som används vid beredningen av regeringens budgetförslag har i enlighet med ramverket för finanspolitiken tillämpats även när denna proposition tagits fram (skr. 2017/18:207, bet. 2017/18:FiU32, rskr. 2017/18:334).

Utöver förslag om anslag lämnar regeringen även nödvändiga förslag om beställningsbemyndiganden och andra finansiella befogenheter samt övriga förslag på finansmaktens område som kräver riksdagens ställningstagande inför det kommande budgetåret. Vid bedömningen av storleken på beställningsbemyndigandena har en prövning gjorts utifrån tidigare beslutade bemyndiganden och med hänsyn till de föreslagna anslagsnivåerna.

Endast sådana förändringar i förhållande till riksdagens ursprungliga budgetbeslut för 2018 som varit förenliga med vad som ovan angetts har föreslagits. Regeringens budgetförslag innebär i de allra flesta fall att den statliga verksamheten kan genomföras i samma omfattning som 2018. Vissa anslagsnivåer har blivit lägre än de beräkningar regeringen tidigare redovisat för 2019, medan andra har blivit högre. Vid behov kan förslag till ändringar i budgeten lämnas under pågående budgetår.

Vilka konsekvenser för anslagsnivån som tillämpningen av principerna har fått redovisas under regeringens överväganden för respektive

anslag. Tyngdpunkten i redovisningen är konsekvenserna för anslagsnivån 2019. I härledningstabellerna har det inte varit praktiskt möjligt att specificera nya beslut och överföringar på motsvarande sätt som gjordes i budgetpropositionen för 2018.

Regeringen redovisar på sedvanligt sätt beräkningar även för det andra och tredje tillkommande året efter budgetåret, dvs. för 2020 och 2021.

Även dessa beräkningar baseras på de ovan angivna principerna. Regeringen har dock inte tillämpat principen om förlängning av anslagsnivån för 2018 för åren efter budgetåret, när det gäller reformer för vilka ett slutdatum angetts. För 2020 har reformer som planerats upphöra helt fr.o.m. 2019 eller 2020 tagits bort från beräknade anslagsnivåer. På motsvarande sätt har reformer som planerats upphöra helt fr.o.m. 2021 tagits bort från beräknade anslagsnivåer fr.o.m. det året.

De redovisade beräkningarna för 2020 och 2021 görs för att det ska vara möjligt att härleda de föreslagna preliminära utgiftsramarna för 2020 och 2021 till anslagen. Med hänsyn till att propositionen lämnas av en övergångsregering är de förutsättningar som dessa beräkningar bygger på mycket osäkra. Informationsvärdet av beräkningarna är därför begränsat.

I enlighet med kraven i budgetlagen (2011:203) lämnar regeringen i denna proposition en resultatredovisning i förhållande till de av riksdagen beslutade målen. Mot bakgrund av de ovan angivna principerna har dock regeringen avstått från att redovisa sina slutsatser av de presenterade resultaten. Regeringen har även avstått från att redovisa den framtida politiska inriktningen för utgiftsområdet. Vad som ska gälla för 2019 framgår av förslagen om anslag och övriga finansiella befogenheter samt av de ändamål som är kopplade till dessa.

2.2 Omfattning

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel omfattar verksamhet inom områdena jordbruks- och trädgårdsnäring, fiskerinäring, landsbygd, livsmedel, djur, skog och jakt samt rennäring och andra samiska näringar. Utgiftsområdet omfattar även verksamhet inom utbildning och forskning.

Verksamheten gällande jordbruks- och fiskerinäringarna är i hög grad inriktad på tillämpning av EU:s regleringar och stödsystem. Utgifterna för verksamheten inom jordbruks- och fiskeområdena bestäms i stor utsträckning av beslut inom EU.

Verksamheten inom landsbygdsområdet består till stor del av åtgärder inom Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020. Programmets övergripande mål är att främja jordbrukets konkurrenskraft, säkerställa hållbar förvaltning av naturresurser och klimatåtgärder samt att uppnå en territoriellt balanserad utveckling av ekonomier och samhällen på landsbygden. Programmet för lokalt ledd utveckling och havs- och fiskeriprogrammet bidrar också till utveckling på landsbygden.

De djurfrågor som omfattas berör djur som människan håller eller på annat sätt har tagit ansvar för samt den del av faunavården som avser viltvård. Djurhälsa, djurskydd, skyddsåtgärder mot växtskadegörare och viltvård behandlas under utgiftsområdet, liksom verksamhet som rör livsmedelsburna smittor som kan smitta från djur till människa.

Inom livsmedelsområdet syftar verksamheten till att utveckla regler, bedriva, leda och samordna den offentliga kontrollen, ge råd och information till företag och konsumenter med målen att livsmedlen på marknaden ska vara säkra, att livsmedelshandlingen ska vara redlig och för främjande av bra matvanor. Dricksvatten inkluderar i verksamheten. Lagstiftningen på området är i huvudsak gemensam inom EU. Därtill bedrivs verksamhet som avser att främja livsmedelssektorns konkurrenskraft och att öka livsmedelsexporten, bl.a. i arbetet med en nationell livsmedelsstrategi.

Verksamheten på skogsområdet är inom ramen för de jämställda målen för produktion och miljö inriktad på tillsyn, inventering, uppföljning, utvärdering samt på rådgivning, utbildning och information. Vidare ingår framför allt miljöinriktade bidrag och ersättningar. Därtill bedrivs arbete med ett nationellt skogsprogram.

Målsättningen för verksamheten om rennäring och andra samiska näringar är att dessa ska bedrivas hållbart. Samepolitiska frågor omfattar flera utgiftsområden och samordnas av Kulturdepartementet. Rennäring och samiska näringar hanteras under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Verksamhet inom utbildning och forskning utvecklar kunskapen om de biologiska naturresurserna samt om människans förvaltning och hållbara nyttjande av dessa. Den forskning som bedrivs inom de areella näringarna har fokus på såväl produktionsinriktad forskning som att utveckla kunskaperna om naturresurserna och ekosystemtjänsterna för kommande generationers behov.

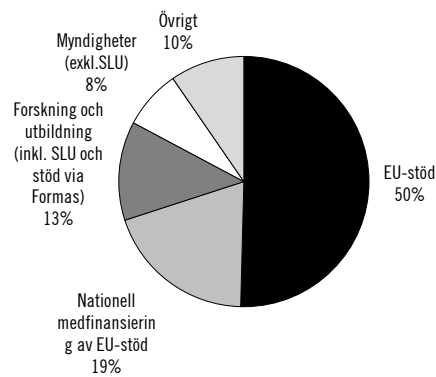
Samarbete mellan länder bedrivs inom utgiftsområdet, särskilt inom ramen för EU men även internationellt inom Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), det nordiska samarbetet, World Trade Organisation (WTO), Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Forest Europe (alleuropeiskt skogssamarbete), Codex Alimentarius (FAO:s och WHO:s gemensamma livsmedelsstandardiseringsprogram), Internationella växtskyddskonventionen (IPPC), Världsgesamheten för djurhälsa (OIE) och flera andra internationella organisationer.

Inom utgiftsområdet ingår följande myndigheter: Statens jordbruksverk (Jordbruksverket), Statens veterinärmedicinska anstalt, Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård, Centrala djurförsöksetiska nämnden, Livsmedelsverket, Skogsstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och vissa verksamheter vid Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas).

Av utgifterna finansieras 50 procent genom Europeiska garantifonden för jordbruk, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt Europeiska havs- och fiskerifonden. En stor del av EU-medlen avser obligatoriska åtgärder såsom gårdsstöd. Därtill kommer delfinansierade stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering, i huvudsak inom landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet.

I diagram 2.1 visas fördelningen av medel 2019 inom utgiftsområdet.

Diagram 2.1 Utgiftsområde 23



Källa: Egna beräkningar.

- EU-stöd (10,0 miljarder kronor): Finansiering från EU-budgeten, t.ex. gårdsstöd, intervention, landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet. En del av EU-stödet förutsätter nationell medfinansiering.
- Nationell medfinansiering av landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet (3,9 miljarder kronor).
- Forskning och utbildning (2,5 miljarder kronor): SLU och stöd till forskning.
- Myndigheter (1,5 miljarder kronor): Jordbruksverket, Skogsstyrelsen m.fl. (ej SLU).
- Övrigt (1,9 miljarder kronor): Nationellt stöd, bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar m.m.

2.3 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljoner kronor

	Utfall 2017	Budget 2018 ¹	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021
1:1 Skogsstyrelsen	406	472	454	477	484	474
1:2 Insatser för skogsbruket	286	580	564	580	504	384
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	118	144	142	146	148	150
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	106	109	109	109	111	112
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	16	10	9	10	10	10
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	128	124	124	134	134	134
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	45	53	52	53	53	53
1:8 Statens jordbruksverk	603	625	620	628	612	541
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	4	5	5	5	5	5
1:10 Gårdsstöd m.m.	7 280	6 695	7 330	7 168	7 138	6 000
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	126	138	140	154	140	120
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	13	45	41	24	24	24
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	19	283	280	194	123	123
1:14 Livsmedelsverket	322	253	251	255	254	240
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	84	163	206	163	85	60
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	46	43	44	43	43	43
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 145	4 756	3 974	4 348	4 180	1 167
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 919	2 458	1 949	2 458	2 577	2 512
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	72	350	346	80	50	50
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4	4	4	4	4	4
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	2	2	2	2	2	2
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	105	114	122	114	114	114
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	1 820	1 912	1 912	1 930	1 954	1 979
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	555	598	591	598	598	598
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1	1	1	1	1	1
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter		167	165	107	107	107
Totalt för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 225	20 107	19 438	19 787	19 456	15 008

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utfallet för 2017 inom utgiftsområdet blev 17,2 miljarder kronor, vilket är 1,0 miljard kronor lägre än anvisade medel. Utgifterna för anslagen 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* och 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* är tillsammans 0,4 miljarder lägre än anvisade medel, vilket i huvudsak förklaras av förseningar inom vissa delar av landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020. Utgifterna för anslagen 1:2 *Insatser för skogsbruket* och 1:10 *Gårdsstöd m.m.*

är också lägre än anvisat, 0,3 miljarder kronor respektive 0,2 miljarder kronor. För 2019 föreslår regeringen att 19,8 miljarder kronor anvisas inom utgiftsområdet. För 2020 och 2021 beräknas utgifterna uppgå till 19,5 miljarder kronor respektive 15,0 miljarder kronor.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2019–2021.
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel**

Miljoner kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	19 254	19 254	19 254
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	35	85	130
Beslut	-4	-342	-1 678
Övriga makroekonomiska förutsättningar	964	1 575	859
Volymer	131	-519	173
Överföring till/från andra utgiftsområden	14	14	14
Övrigt	-606	-611	-3 744
Ny ramnivå	19 787	19 456	15 008

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020 och 2021 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2019 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel**

Miljoner kronor

	2019
Transfereringar ¹	14 755
Verksamhetsutgifter ²	5 011
Investeringar ³	21
Summa ramnivå	19 787

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2017 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.4 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen. Förutom skatteutgifter redovisas i förekommande fall även skatte-sanktioner där skatteuttaget är högre än den angivna normen inom skatteslaget. Många av

skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2018 (skr. 2017/18:98). I det följande redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Därutöver tillkommer kapitalvinst på näringsfastigheter. Det har dock inte varit möjligt att i redovisningen särskilja hur stor andel som hänförs till lantbruksfastigheter respektive övriga näringsfastigheter.

Tabell 2.4 Skatteutgifter

Miljoner kronor

	2018	2019
Uttag av bränsle	120	120
Avverkningsrätt till skog	-	-
Anläggning av ny skog m.m.	150	240
Skogsavdrag	-	-
Nedsatt energiskatt på uppvärmningsbränslen inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	40	40
Nedsatt koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	u	u
Nedsatt energiskatt på el inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	590	620
Nedsatt koldioxidskatt för diesel till arbetsmaskiner och fartyg inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	820	690
Totalt för utgiftsområde 23	1 720	1 710

Anm.: Ett "–" innebär att skatteutgiften inte kan kvantifieras, medan ett "u" innebär att skatteutgiften upphör.

Uttag av bränsle

Enligt huvudregeln är uttag ur näringsverksamhet skattepliktigt. Uttag av bränsle från en fastighet i Sverige som är taxerad som lantbruksenhet ska dock inte uttagsbeskattas, om bränslet används för uppvärmning av den skattskyldiges privatbostad på fastigheten (22 kap. 9 § inkomstskattelagen [1999:1229], förkortad IL). Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Avverkningsrätt till skog

Enligt god redovisningssed uppkommer intäkten när bindande avtal träffats. Enligt gällande lagstiftning tillämpas dock kontantprincipen då ersättning för avverkningsrätt till skog betalas under flera år (21 kap. 2 § IL). Detta innebär att beskattningen skjuts upp och att en räntefri kredit uppstår i näringsverksamheten. I princip borde räntan på krediten utgöra underlag för skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Anläggning av ny skog m.m.

Utgifter för anläggning av ny skog och dikning som främjar skogsbruk ska kostnadsföras direkt (21 kap. 3 § IL). Utgifter för inköp samt plantering av träd och buskar för frukt- eller bärödling får dras av direkt (20 kap. 17 § IL). Skatteutgiften utgörs av ränteeffekten på det omedelbara avdraget och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Skogsavdrag

Vid avyttring av skog får en fysisk person under innehavstiden göra avdrag med högst 50 procent av anskaffningsvärdet, medan avdraget för juridiska personer är begränsat till 25 procent. För ett visst beskattningsår får avdrag göras med högst halva den avdragsgrundande skogsintäkten (21 kap. 4–19 §§ IL). Syftet med avdragsrätten är att undanta rena kapitaluttag från beskattning. Däremot saknas anledning att ge avdrag när värdeökningen på skogstillväxten överstiger gjorda uttag. Skatteutgiften uppkommer genom den schablon som är vald för beräkning av avdragets storlek och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Nedsatt energiskatt på uppvärmningsbränslen inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna

Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 lagen (1994:1776) om skatt på energi (LSE), gäller energiskattebefrielse med 70 procent för användning av fossila bränslen för annat ändamål än drift av motor drivna fordon vid yrkesmässig jord-, skogs- eller

vattenbruksverksamhet. Normen utgörs av full energiskatt för uppvärmningsbränslen.

Nedsatt koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna

Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 LSE gällde t.o.m. den 31 december 2017 koldioxidskattebefrielse med 20 procent för användning av fossila bränslen för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid jord-, skogs- eller vattenbruksverksamhet. Från och med den 1 januari 2018 upphörde skattebefrielsen och skatteutgiften har därmed upphört. Normen utgörs av full koldioxidskatt.

Nedsatt energiskatt på el inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna

El som används i jord-, skogs- eller vattenbruksverksamhet beskattas med 0,5 öre per kWh (11 kap. 12 och 12 a §§ LSE). Normen utgörs av den energiskattesats på el som följer av 11 kap. 3 § LSE.

Nedsatt koldioxidskatt för diesel till arbetsmaskiner och fartyg inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna

Enligt 6 a kap. 2 a § 1 och 2 LSE gäller nedsatt koldioxidskatt för diesel som används i arbetsmaskiner i yrkesmässig jord-, skogs- eller vattenbruksverksamhet. Från och med den 1 januari 2017 gäller skattenedsättningen även för fartyg som används inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna. Från och med den 1 januari 2016 motsvarar nedsättningen 1,70 kronor per liter vilket är en höjning från tidigare 0,90 kronor per liter. En del av höjningen, 0,27 kronor per liter är temporär 2016–2018. Från och med 2019 motsvarar därmed nedsättningen 1,43 kronor per liter. Normen utgörs av full koldioxidskatt.

2.5 Mål för utgiftsområdet

Målet för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel är följande:

- Att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla

delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart (prop. 2014/15:1, utg.omr. 23 avsnitt 2.4, bet. 2014/15:MJU2, rskr. 2014/15:88).

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för livsmedelskedjan samt mål för tre strategiska områden: Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338):

- Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Riksdagen har beslutat om det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18:NU19, rskr. 2017/18:360):

- Det övergripande målet för en sammanhållen landsbygdspolitik ska vara en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

För skogspolitiken finns vidare två jämställda mål beslutade av riksdagen:

- Ett produktionsmål och ett miljömål.

Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar.

Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges

förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252, prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244).

Det finns även ett övergripande mål för samepolitiken:

- Att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Målet är beslutat av riksdagen (prop. 2000/01:1, utg.omr. 23 avsnitt 7.3, bet. 2000/01:MJU2, rskr. 2000/01:86). Samepolitiken omfattar flera utgiftsområden bl.a. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, 16 Utbildning och universitetsforskning och 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Resultatbeskrivningen för samiska näringar görs i förhållande till den delen av målet som rör samiska näringar.

Riksdagen har beslutat om ett generationsmål för miljöarbetet och om 16 miljö kvalitetsmål som uttrycker den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Miljö kvalitetsmålen, generationsmålet och de globala målen för hållbar utveckling är styrande för det miljö- och hållbarhetsarbete som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Resultatredovisningen av miljö kvalitetsmålen i sin helhet finns under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

2.6 Resultatredovisning

Med utgångspunkt i målen för utgiftsområdet redovisas i det följande resultat för de fyra resultatområdena En sammanhållen landsbygdspolitik, En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, Skog och De samiska näringarna.

Delmål framgår för resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja samt för resultatområdet En sammanhållen landsbygdspolitik.

En årligen återkommande dialog genomförs med miljö- och jordbruksutskottet om utvecklingen av resultatredovisningen.

2.6.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder redovisas under respektive avsnitt.

2.6.2 En sammanhållen landsbygdspolitik

I mars 2018 överlämnade regeringen propositionen En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18:NU19, rskr. 2017/18:360).

Politiken omfattar ett övergripande mål för den sammanhållna landsbygdspolitiken samt delmål, förslag till styrning och organisering av politiken.

Delmålen för landsbygdspolitiken utgår från de tre dimensionerna av hållbar utveckling i Agenda 2030: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Regeringen har uppdragit åt Tillväxtverket att utreda och föreslå indikatorer för uppföljning och utvärdering. Uppdraget ska avrapporteras den 15 november 2018.

Det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken är följande:

- En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

De tre delmålen är följande:

1. Landsbygdernas förmåga att ta till vara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning är långsiktigt hållbar, samtidigt som miljömålen nås. Landsbygderna bidrar till en positiv utveckling av Sveriges ekonomi.
2. Landsbygderna bidrar till att stärka Sveriges konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till att relevanta miljö kvalitetsmål uppfylls.
3. Likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva i landsbygderna.

För att redovisa resultat och bedöma måluppfyllelsen för utgiftsområdet när det gäller den sammanhållna landsbygdspolitiken används tills

vidare nedanstående indikatorer och bedömningsgrunder. Av dem riktar sig de tre sista till utvecklingen inom landsbygdsprogrammet.

- Sysselsättningsutvecklingen för kvinnor och män på landsbygden.
- Befolkningsutvecklingen för kvinnor och män på landsbygden.
- Andel av befolkningen (totalt och utanför tätort och småort) med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- De resultatindikatorer för uppföljning som i enlighet med EU:s regelverk har fastställts i programmet. Resultaten redovisas årligen i programmets årsrapport.
- Utvärderingar i enlighet med EU:s regelverk. För programperioden 2014–2020 ingår en förhandsutvärdering, två fördjupade årsrapporter (2017 och 2019), en slutrapport 2020 och en slututvärdering som ska redovisas 2024. Dessutom genomför utvärderingssekreteriatet vid Jordbruksverket löpande egna utredningar och uppföljningar.
- Den lärande utvärderingen (en utvärdering som pågår under hela programgenomförandet) som 2016 kopplades till innovationsstödet och den svenska implementeringen av Innovationspartnerskapet för ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk (EIP-Agri).

Befolkningsutveckling, sysselsättning och bredband på landsbygden

Den högre urbaniseringsgraden i dag jämfört med 1980 förklaras med att befolkningen i städerna ökar på grund av att fler barn föds där, att de äldre i hela landet lever längre samt med den ökade invandringen. Urbaniseringsgraden beror i mindre grad på inflyttning från landsbygden till städerna.

Sveriges folkmängd ökade med ca 475 400 personer 2013–2017. Noterbart är att både antalet kvinnor och män ökar i nästan alla delar av landet bortsett från i de mycket avlägset belägna kommunerna.

I tabell 2.5 nedan visas befolkningsutvecklingen sedan 2013 och bygger på Myndighetens för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) indelning i sex kommuntyper. Av tabellen framgår att befolkningen har ökat, förutom i mycket avlägset belägna kommuner.

Antalet män har ökat något snabbare än antalet kvinnor. En uppdelning i åldersgrupper visar att befolkningen generellt sett har minskat i åldersgruppen 0–64 år för såväl kvinnor som män i mycket avlägsna kommuntyper. I övriga kommungrupper är utvecklingen däremot omvänd och befolkningen har ökat med 5,9 procent mellan 2013 och 2017.

Tabell 2.5 Befolkningsutveckling

	Bef.utv. 2013–2017*, antal	Bef.utv. 2013–2017*, %
Storstadskommuner	+20 090	+6,5
– varav kvinnor	+92 508	+5,8
– varav män	+111 582	+7,1
Täta kommuner nära en större stad	+204 353	+4,9
– varav kvinnor	+89 579	+4,3
– varav män	+114 774	+5,5
Täta kommuner avlägset belägna	+15 994	+2,4
– varav kvinnor	+5 531	+1,6
– varav män	+10 463	+3,1
Landsbygdskommuner nära en större stad	+39 652	+4,1
– varav kvinnor	+16 492	+3,4
– varav män	+23 160	+4,7
Landsbygdskommuner avlägset belägna	+12 531	+2,2
– varav kvinnor	+3 907	+1,4
– varav män	+8 624	+3,0
Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna	-1 242	-1,5
– varav kvinnor	-944	-2,4
– varav män	-298	-0,7
Hela riket	+475 378	+4,9
– varav kvinnor	+207 073	+4,3
– varav män	+268 305	+5,6

* Tillväxt i antal förvärsarbetande.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellan 2012 och 2016 har antalet sysselsatta ökat totalt sett i hela riket, se tabell 2.6. Antalet sysselsatta kvinnor ökar något snabbare än antalet sysselsatta män. Men i kommungruppen mycket avlägsna landsbygdskommuner har antalet sysselsatta minskat 2012–2016.

Tabell 2.6 Sysselsättningsutveckling

	Syss.utv 2012–2016*, %	Syss.utv 2015–2016*, %
Storstadskommuner	+8,6	+2,5
– varav kvinnor	+8,8	+2,7
– varav män	+8,3	+2,4
Täta kommuner nära en större stad	+5,3	+2,2
– varav kvinnor	+5,9	+2,3
– varav män	+4,8	+2,1
Täta kommuner avlägset belägna	+2,3	+1,4
– varav kvinnor	+2,5	+1,5
– varav män	+2,0	+1,2
Landsbygdskommuner nära en större stad	+3,0	+1,8
– varav kvinnor	+3,3	+1,9
– varav män	+2,8	+1,7
Landsbygdskommuner avlägset belägna	+1,0	+1,4
– varav kvinnor	+1,5	+1,5
– varav män	+0,6	+1,4
Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna	-0,2	+0,4
– varav kvinnor	-0,1	+0,1
– varav män	-0,3	+0,6
Hela riket	+5,7	+2,2
– varav kvinnor	+6,1	+2,3
– varav män	+5,3	+2,1

* Tillväxt i antal förvärsarbetande.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Drygt 77 procent av hushåll och företag i hela landet har tillgång till bredband med överföringskapacitet om minst 100 Mbit/s. Tillgången till snabbt bredband skiljer sig dock mellan olika delar av landet.

Tabell 2.7 Tillgång för hushåll och företag till fast bredband med minst 100 Mbit/s

Procent					
År	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt i Sverige	56	61	67	71	77
Utanför tätort och småort	10	14	22	24	33

Källa: Post- och telestyrelsen.

Utbyggnaden av snabbt bredband sker över hela landet, även i områden utanför tätort och småort där tillgången till 100 Mbit/s är lägre än i landet i övrigt. Mellan 2013 och 2017 har tillgången till bredband med överföringshastigheten 100 Mbit/s ökat från 56 procent till 77 procent totalt i Sverige, en ökning med 21 procentenheter. Ökningstakten i områden utanför tätort och småort under samma period är något högre, ca 23 procentenheter, se tabell 2.7.

Genomförande av landsbygdsprogrammet 2014–2020

Landsbygdsprogrammets samtliga åtgärder är sedan 2016 öppna för ansökningar. Avseende de utbetalnings- och uppföljningssystem som behövs för att följa programgenomförandet och redovisa resultat pågår ännu ett utvecklingsarbete.

Landsbygdsprogrammet är ett verktyg för genomförandet av regeringens politik för en hållbar landsbygd, men också för t.ex. genomförandet av livsmedelsstrategin och uppfyllelsen av de nationella miljökvalitetsmålen. Resultat och analys av livsmedelskedjan och jordbrukets miljöpåverkan utvecklas vidare i avsnitt 2.5.3.

Jämställdhetsperspektivet är, liksom kunskapsöverföring och innovation, en horisontell princip i samband med genomförandet av landsbygdsprogrammet, ingår indirekt i alla delar av programmet, och redovisas därför inte separat.

Landsbygdsprogrammet är målstyrt genom att flera olika åtgärder kan användas för att uppnå målen i de sex unionsprioriteringarna:

1. Kunskapsöverföring och innovation. Syftet med prioriteringen är att främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden.
2. Jordbrukets konkurrenskraft. Syftet med prioriteringen är att förbättra lönsamheten och konkurrenskraften i alla typer av jordbruksföretag och i alla regioner samt att främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk.
3. Organisation av livsmedelskedjan inklusive djurvälstånd. Åtgärderna inom prioriteringen syftar till att förbättra djurvälståndet

och organisationen av livsmedelskedjan, dvs. att minska antalet mellanhänder mellan jordbrukare och konsument och därmed ge primärproducenterna en större andel av förädlingsvärdet.

4. Jordbrukets miljöpåverkan. Åtgärderna inom prioritering 4 består i huvudsak av miljöersättningar, ersättning för ekologisk produktion och kompensationsstöd för områden med sämre naturliga förutsättningar för jordbruk.
5. Klimat. Syftet med prioritering 5 är att främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn.
6. Landsbygdsutveckling. Prioriteringen syftar till ökad konkurrenskraft i företag på landsbygden som inte är lantbruksföretag, samt stöd till insatser som bidrar till förbättrade förutsättningar för att bo, leva och verka på landsbygden.

Resultatredovisning kopplad till indikatorer

Av tabell 2.8 framgår vilka indikatorer som valts för att följa upp resultatet av landsbygdsprogrammets åtgärder.

Indikatorerna beräknas utifrån slututbetalda ansökningar om stöd, både för de arealbaserade ersättningarna och för företags- och projektstöden. Utbetalningar pågår löpande, men för en konsekvent resultatredovisning under programperioden måste slututbetalningarna av respektive åtgärd inväntas.

Tabell 2.8 Indikatorer för landsbygdsprogrammet

Mål och uppföljning

Fokusområde och indikator	Mål för perioden 2014–2020	Utfall t.o.m. 2017	Utfall t.o.m. 2017 i % av målet
Prioritering 1: Kunskapsöverföring och innovation			
1A. Procentandel utgifter för kompetensutveckling, rådgivning och samarbete av totala utgifterna för 1A.	8,93	0,03	0,34
1B. Antal samarbetsprojekt som fått stöd inom fokusområdet:	710	78	11,0
Grupper inom:			
– EIP-Agri	80	77	96,3
– Övriga	630	1	0,2
1C. Antal deltagare på utbildningar	169 400	94	0,1
Prioritering 2: Jordbrukets konkurrenskraft			
2A. Procentandel av jordbruksföretag som fått investeringsstöd	4,92	0,8	16
– Antal företag	3 500	550	16,5
2B. Procentandel av jordbruksföretag som fått startstöd	0,77	0,04	5,19
– Antal företag	550	28	5,1
Prioritering 3: Livsmedelskedjan och djurvälstånd			
3A. Procentandel av jordbruksföretag som fått stöd för deltagande i korta livsmedelskedjor	0,28	-	-
– Antal företag	200	-	-
3A. Procentandel djurenheter som berörs av djurvälståndersättningar	12,8	27,6	214,7
– Antal djurenheter	225 000	483 115	214,7
Prioritering 4: Miljöersättningar			
4A. Procentandel av jordbruksmark som omfattas av åtagande som stödjer biologisk mångfald eller landskap	27,72	3,47	12,5
– Antal hektar	850 100	106 333	12,5
4B. Procentandel av jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltningen	33,25	1,16	3,5
– Antal hektar	1 019 600	35 420	3,5
4C. Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel eller förebygga jorderosion	35,03	1,94	5,5
– Antal hektar	1 074 000	59 365	5,5
Prioritering 5: Klimat			
5C. Investeringar i produktion av förnybar energi (euro)	75 175 447	14 548 395	19,4
5D. Procentandel av djurenheter som berörs av investeringar i djurförvaltning som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak	5,65	0,12	2,12
– Antal djurenheter	99 000	2 173	2,19
5D. Procentandel av djurenheter som berörs av investeringar för utveckling av annan verksamhet än jordbruk som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak	2,6	0,21	8,08
– Antal djurenheter	46 000	3 655	7,95
Prioritering 6: Landsbygdsutveckling			
6A. Arbetstillfällena som skapats i projekt som får stöd	1 700	86	5,1
6B. Procentandel av landsbygdsbefolkningen som omfattas av lokala utvecklingsstrategier	52,50	60,61	115
6B. Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av förbättrade tjänster/infrastrukturer	43,08	5,20	14,48
6B. Arbetstillfällena som skapats i projekt som får stöd (Leader)	1 700	3	0,2
6C. Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av nya eller förbättrade tjänster/infrastrukturer (IKT)	7,00	0,02	0,29

Källa: Jordbruksverket.

Resultat landsbygdsutveckling

Stödet till bredbandsutbyggnad i landsbygdsprogrammet är en budgetmässigt stor åtgärd. Av Jordbruksverkets årsredovisning för 2017 framgår att t.o.m. 2017 har 460 bredbandsprojekt beviljats stöd (47 procent av tidigare mål). Beviljat stöd t.o.m. 2017 uppgår till 3,12 miljarder kronor. Eftersom budgeten för de projekt som beviljas stöd är i genomsnitt tre gånger större än för de projekt som beviljades stöd i förra programperioden justerades målvärdet ned i början av 2018 för antalet projekt som ska uppnås inom denna åtgärd under programperioden.

Därtill finns stöd till utbyggnad av ortssammanbindande bredbandsinfrastruktur inom ramen för de regionala strukturfundsprogrammen (se vidare utg.omr. 19).

Under 2017 har ca 78 miljoner kronor beviljats i investeringsstöd till kommersiell service samt ca 32 miljoner kronor till projekt inom området lokal serviceutveckling. Investeringsstödet till kommersiell service som finansieras av landsbygdsprogrammet har därmed ökat under 2017. Detta korresponderar mot en minskning av investeringsbidraget som finansieras av medel från utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Det totala stödet till kommersiell service finansierat från både utgiftsområde 19 Regional tillväxt och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel uppgick 2017 till ca 174 miljoner kronor (se vidare utg.omr. 19).

Programmet för lokalt ledd utveckling

Sverige har 48 områden som arbetar med lokalt ledd utveckling genom Leadermetoden. Under perioden 2014–2017 har Jordbruksverket beviljat stöd till lokalt ledd utveckling för sammanlagt 616 miljoner kronor inom de fyra ESI-fonderna, vilket motsvarar 29 procent av programbudgeten för åtgärden. Av detta belopp utgör beviljade projektmedel inom det särskilda programmet som omfattar lokalt ledd utveckling med medel från regional- och socialfonden en knapp tiondel, 57 miljoner, fördelat på 65 projekt.

2.6.3 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

I propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) anges ett övergripande mål samt mål för tre strategiska områden utifrån vilka

livsmedelspolitiken ska utformas fram till 2030. De tre strategiska områdena är följande:

- Regler och villkor.
- Konsument och marknad.
- Kunskap och innovation.

Den 20 juni 2017 godkände riksdagen det övergripande målet och målen för de tre strategiska områdena i den nationella livsmedelsstrategin. Jordbruksverket har i uppdrag att, tillsammans med andra myndigheter, löpande följa och utvärdera genomförandet av livsmedelsstrategin. Framtagandet av indikatorer för uppföljningen utvecklas kontinuerligt då ny statistik och nya mätmetoder behöver tas fram inom vissa områden. Därmed kommer rapporteringen successivt ändras.

Jordbruksverket överlämnade den 29 mars 2018 ett förslag till indikatorer och utvärdering för livsmedelsstrategin. Jordbruksverket lämnade den 16 maj 2018 in en första utvärderingsrapport som redovisar indikatorerna enligt nedan. Jordbruksverket inledde efter detta en samrådsprocess med myndigheter och aktörer för att ytterligare utveckla indikatorerna och kommer att fram till 2030 kontinuerligt utveckla sin redogörelse.

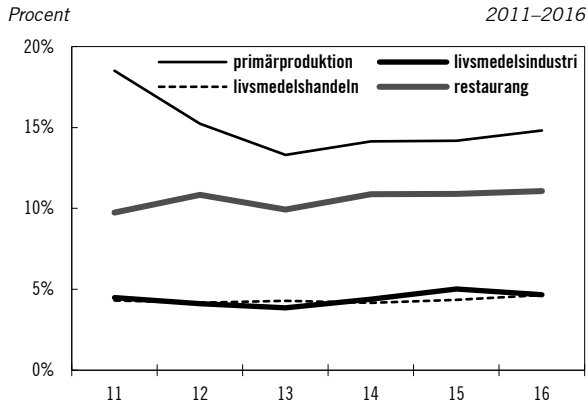
De ändringar som görs i denna proposition gäller framför allt införandet av ett antal nya indikatorer. När det gäller uppföljning av nationella miljömål sker denna under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

De indikatorer som valts för att visa hur livsmedelsstrategins genomförande utvecklas redovisas samlat i detta inledande avsnitt. Skälet till att redovisa livsmedelsstrategins indikatorer samlat är dels att visa på den sammantagna utvecklingen, dels att vissa indikatorer är relevanta för ett eller flera strategiska områden.

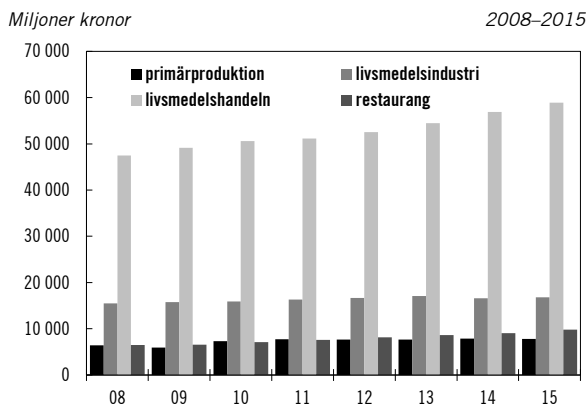
För att redovisa resultat och bedöma hur livsmedelssektorn utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och för livsmedelsstrategin och de strategiska områdena används bl.a. följande indikatorer:

- Nettomarginal (mäter konkurrenskraft).
- Förädlingsvärde (mäter produktion).
- Avkastning på eget kapital, nettomarginal (mäter den ekonomiska dimensionen av hållbar livsmedelskedja).
- Årsarbetskrafter (mäter den sociala dimensionen av hållbar livsmedelskedja).

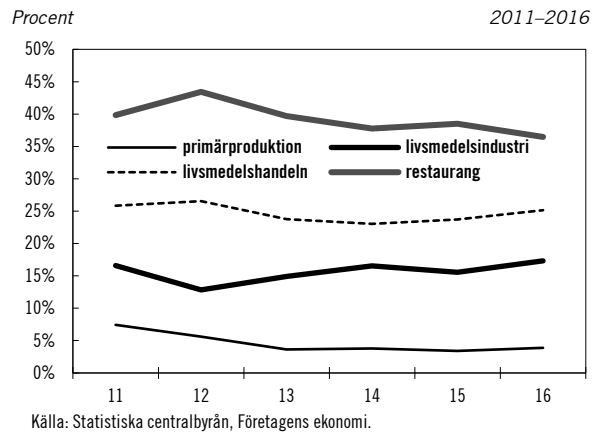
- Rörelsemarginal (mäter konkurrenskraft).
- Förädlingsvärde, antal företag (mäter förut-sättningar att öka export).
- Förädlingsvärde per årsarbetskraft (mäter produktivitet).
- Avkastning på eget kapital, nettomarginal (mäter lönsamhet).

Diagram 2.2 Nettomarginal (median) i livsmedelskedjan

För att studera konkurrenskraft används nettomarginal, eftersom nyckeltalet visar hur effektivt företaget omsättningen för att skapa överskott. Nyckeltalet har en högre nivå för primärproduktionen vilket kan förklaras av att kostnaden för eget arbete inte finns med i bokföringen, samtidigt som företagets samtliga subventioner finns med som en intäkt och detta är en skillnad jämfört med andra led. Nedgången i början av perioden för primärledet kan förklaras, av bl.a. förändringar av världsmarknadspriset, priser på insatsvaror och växelkurser. I övriga delar av kedjan har nyckeltalet varit relativt stabilt.

Diagram 2.3 Förädlingsvärde i livsmedelskedjan

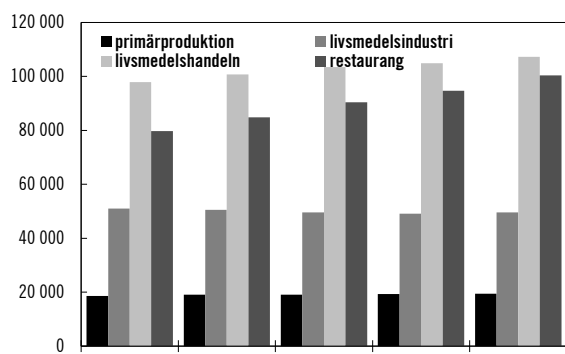
Förädlingsvärdet för företag i livsmedelskedjan ökade från 156 till 185 miljarder kronor mellan 2011 och 2015, där den procentuella ökningen var större än näringslivet i övrigt. Förädlingsvärdet ökade i alla delar av kedjan och störst var ökningen inom restaurangledet (inkl. måltidsturism och storkök) och minst i primärledet. Ökningen i restaurangledet kan bero på flera saker, bl.a. sänkt restaurangmoms 2012, ökad turism och ändrade konsumtionsvanor.

Diagram 2.4 Avkastning på eget kapital i livsmedelskedjan

En bransch eller ett företags lönsamhet kan indikera om branschens eller företagets verksamhet är ekonomiskt hållbar, avkastning på eget kapital visar om det är lönsamt att ha kvar kapitalet i företaget eller om det är lämpligare att ta ut och omplacera kapitalet. Avkastningen på eget kapital har minskat med en till fyra procentenheter i primärledet och restaurangledet, medan den varit relativt stabil inom livsmedelsindustrin och handeln mellan 2011 och 2016. Minskningen i primärledet beror sannolikt även här på förändringar av världsmarknadspriset, priserna på insatsvaror samt växelkurs samt höga spannmålspriser 2011 som sedan dess har haft en nedåtgående trend under perioden. I både primärled och restaurangled bedrivs många företag som enskilda firmor och vinsten bör förutom att ge avkastning på eget kapital även täcka insatsen för eget arbete. Primärproduktionen och livsmedelsindustrin kännetecknas av höga fasta kostnader, medan livsmedelshandeln och restaurangledet sannolikt har högre rörliga kostnader. För att få en fullständig bild av lönsamheten behöver även andra nyckeltal studeras, t.ex. nettomarginal och vinstmarginal.

Diagram 2.5 Årsarbetskrafter i livsmedelskedjan

Antal heltidsekvivalenter 2011–2015

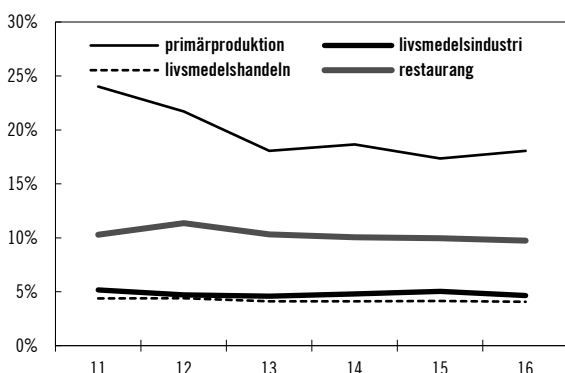


Källa: Statistiska centralbyrån, Företagens ekonomi och Jordbruksverket/egen bearbetning.

Inom livsmedelskedjan ökade antalet årsarbetskrafter mellan 2011 och 2015 med 12 procent till totalt 276 721. Livsmedelskedjans andel av det totala antalet anställda i näringslivet uppgick 2015 till 10 procent. I detta exkluderas enskilda näringsidkare.

Diagram 2.6 Rörelsemarginal i livsmedelskedjan

Index 2016=100 2011–2016

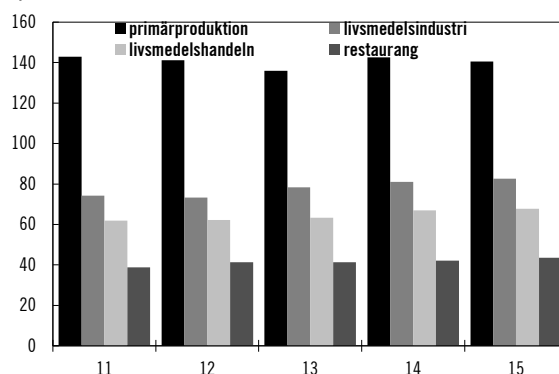


Källa: Statistiska centralbyrån, Företagens ekonomi.

En hög rörelsemarginal tyder ofta på en låg konkurrens och vice versa. Rörelsemarginalen ligger relativt stabilt för samtliga delar i livsmedelskedjan förutom i primärledet där nyckeltalet sjunker med ca sex procent mellan 2011 och 2016. De olika leden i livsmedelskedjan bedriver sin verksamhet utifrån olika förutsättningar, som bl.a. beror på verksamhetens art, företagsform, struktur och affärsmodeller, och det är naturligt att nivåerna på olika nyckeltal skiljer sig åt mellan leden. Den sjunkande rörelsemarginalen i primärledet beror sannolikt på, fluktuerande världsmarknadspriser och priser på insatsvaror samt växelkursutvecklingen. Här kan det särskilt noteras höga spannmålspriser 2011 med stadigt sjunkande priser sen dess.

Diagram 2.7 Förädlingsvärde per årsarbetstid (heltidsekvivalent)

Miljoner kronor 2011–2015



Källa: Statistiska centralbyrån, Företagens ekonomi.

Förädlingsvärde per årsarbetstid är ett sätt att visa arbetsproduktiviteten i ett företag. Det bör dock noteras att detta inte beaktar om det är en kapitalintensiv verksamhet som mäts eller om företaget bedrivs som enskilda firmor. Förändringar i detta mått är beroende av utvecklingen av förädlingsvärdet samt antal årsarbetstider, som i sin tur påverkas av säsongsanställda och deltidsanställda. I primärled och restaurangled finns många företag som bedrivs som enskild firma. Enskilda näringsidkare finns inte med i antal årsarbetstider, då de inte är anställda. Detta gör att antalet årsarbetstider är underskattat i förhållande till förädlingsvärdet som inkluderar alla företag.

Arbete med att utveckla indikatorer pågår. Jordbruksverket kommer att under 2018 fortsätta sitt arbete med att utveckla indikatorerna för livsmedelskedjan och arrangerade den 19 juni 2018 en workshop där man bjöd in myndigheter och intressenter för att delta i arbetet.

Då livsmedelsstrategin inte täcker alla aspekter av de åtgärder och insatser regeringen vidtar inom utgiftsområdet kommer ett antal indikatorer som tidigare redovisats under exempelvis Stöd till jordbruket i norra Sverige, livsmedelskontroller och djurvälstånd även fortsättningsvis redovisas under respektive avsnitt.

Mellan 2017 till 2019 har regeringen avsatt drygt en miljard kronor inom anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* och inom landsbygdsprogrammet för genomförande av livsmedelsstrategin. I regeringens handlingsplan för livsmedelsstrategin identifieras ett fyrtiotal insatser som ska bidra till att målen för livsmedelsstrategin uppnås. De beslut som fattats under 2016 och 2017 redovisas i tabellerna nedan.

**Tabell 2.9 Uppdrag i livsmedelsstrategin (handlingsplanen)
Strategiskt område: Regler och villkor**

Uppdrag	Period	Status
Kunskapsutveckling för kostnadseffektivt byggande inom animalieproduktionen	2017–2018	Avslutad
Kompetensutveckling och digitalisering inom djurskyddskontrollen	2017–2020	Pågående
Kompetenshöjande åtgärder i livsmedelskontrollen	2017–2019	Pågående
Rådgivningsmodell inom animalieproduktionen	2017–2019	Pågående
Växtskydd för grödor som odlas i mindre omfattning	2017–2019	Pågående
Stärkt växtskyddsråd	2017–2019	Pågående
Satsning på växtförädling för de nordiska breddgraderna	2017–2019	Pågående
Kompetenscentrum för hållbar hantering av vatten i jordbruket	2017–2019	Pågående
Genomförande av Handlingsplanen för utveckling av svenskt vattenbruk	2017–2019	Pågående
Uppdrag om koordinering av insatser inom vattenbrukssektorn	2017–2019	Pågående
Stöd till SLU:s arbete med fiskavel	2017–2019	Pågående
Musselkontroll	2017–2019	Pågående
Uppdrag att analysera effekter av jordförvävs- och arrendelagstiftningen	2017–2018	Pågående
Förbättrad kontroll vid avelsimport av vissa antibiotikaresistenta bakterier	2017	Avslutad
Uppdrag att utveckla digitala tjänster för företag i livsmedelskedjan	2017–2019	Pågående
Vetenskapligt råd för djurskyddsfrågor	2017–2019	Pågående

Källa: Egen sammanställning.

**Tabell 2.10 Uppdrag i livsmedelsstrategin (handlingsplanen)
Strategiskt område: Konsument och marknad**

Uppdrag	Period	Status
Åtgärder för att minska matsvinnet i hela livsmedelskedjan	2017–2019	Pågående
Vidareutveckling av konceptet Nyckelhålet	2017–2019	Pågående
Samverkansforum för marknadstillträdesfrågor	2017–2019	Pågående
Exportprogram med särskilt fokus på små och medelstora företag	2017–2019	Pågående
Nationell exportsamordnare	2017 tills vidare	Pågående
En förstärkt satsning på livsmedelsexport	2017–2019	Pågående
Stöd vid anläggningsgodkännanden för tredjelandsexport	2017–2019	Pågående
Nationellt kompetenscentrum för måltider i vård, skola och omsorg	2017–2019	Pågående
Uppdrag om att inrätta en samordningsfunktion för ekologiska livsmedel	2017–2019	Avslutad
Uppdrag om att vidta åtgärder för främjandet av produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel	2018–2019	Pågående
Uppdrag om att genomföra Sveriges deltagande i Grüne Woche	2017–2019	Pågående
Uppdrag att förbättra kompetensen kring upphandling av måltidstjänster	2016–2018	Pågående
Uppdrag om att kartlägga och analysera konkurrensbegränsande förhållanden	2017	Avslutad
Uppdrag att främja bra matvanor och fysisk aktivitet	2016	Avslutad

Källa: Egen sammanställning.

Tabell 2.11 Uppdrag i livsmedelsstrategin (handlingsplanen)
Strategiskt område: Kunskap och innovation

Uppdrag	Period	Status
Nationellt forskningsprogram för livsmedel	2017–2019	Pågående
Utveckla inkubation i livsmedelskedjan	2017–2019	Pågående
Inrätta forskarskola för industridoktorander	2017–2019	Pågående
Etablering av arena för livsmedelskedjans aktörer	2017–2018	Pågående
OECD-utvärdering för jordbrukets och livsmedelssektorns innovationssystem	2016–2017	Avslutad
Erbjudande att stödja utvecklingen av innovationer i livsmedelskedjan och innovativa livsmedelsföretag	2017	Avslutad
Uppdrag att stärka kompetensutvecklingen inom livsmedelssektorn	2017	Avslutad
Uppdrag att utveckla samverkan och samverkansformer mellan forskning och rådgivning	2017	Avslutad
Uppdrag att ge stöd till studier och försöksverksamhet på djurområdet	2017–2019	Pågående

Källa: Egen sammanställning.

Tabell 2.12 Uppdrag i livsmedelsstrategin (handlingsplanen)
Tvärgående

Uppdrag	Period	Status
Insatser för livsmedelsstrategins genomförande på regional nivå	2018	Pågående
Uppdrag om uppföljning och utvärdering av livsmedelsstrategin	2017–2019	Pågående
Uppdrag om riktade insatser inom Landsbygdsprogrammet	2017–2020	Pågående

Källa: Egen sammanställning.

Samtliga beslut är publicerade på regeringens hemsida.

För att stärka och främja regionala och lokala initiativ och insatser inom livsmedelskedjan fattade regeringen i oktober 2017 två beslut som innebar att finansiering om 142 miljoner kronor avsattes. Inom ramen för landsbygdsprogrammet fördelas 100 miljoner kronor till lokala och regionala insatser inom livsmedelskedjan. Av dessa fördelas 50 miljoner kronor till Länsstyrelserna, främst för samverkan och 45 miljoner kronor utlyses för lokala och regionala initiativ. Restande 5 miljoner kronor ska användas för nationell samverkan. Parallellt beslutade regeringen att erbjuda aktörer med regionalt utvecklingsansvar (vissa landsting, regionala samverkansorgan, Gotlands kommun och Länsstyrelsen i

Stockholms län) 2 miljoner kronor för 2018 till regionala insatser, också för samverkan. Erbjudandena ska redovisas 28 februari 2019.

Livsmedelskedjan är komplex och består av exempelvis både små företag och stora globala aktörer. Livsmedelsindustrin är Sveriges fjärde största industrigren. Regeringen har under 2017 påbörjat ett omfattande arbete att ytterligare stärka sektorn utifrån livsmedelsstrategins mål och bedömningar, vilka i stor omfattning bygger på Konkurrenskraftsutredningens förslag i betänkandet SOU 2015:15.

I syfte att få ett ändamålsenligt genomförande har ett nationellt råd tillsatts. Rådet bidrar med branschkunskaper och behovsbeskrivning, vilket under 2017 berört exportfrågor samt kompetensförsörjning.

Till livsmedelsstrategins genomförande har även knutits en strategisk myndighetsgrupp för att öka samverkan mellan berörda myndigheter och stärka effektiviteten i genomförandet.

Regler och villkor

Målet för det strategiska området Regler och villkor är följande:

- Att utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Livsmedelskedjan inklusive primärproduktionen är komplex och företagen berörs av en stor mängd regler och myndighetskontakter vid tillståndsprövningar och kontroll. Regler behövs för att skydda miljö, konsumentintressen eller djur- och folkhälsa. Samtidigt får inte reglerna eller tillämpningen av dem skapa onödiga hinder som begränsar konkurrenskraft och innovation eller som hämmar utveckling, nyetablering eller förmåga att växa hos livsmedelsföretagen.

I februari 2016 slöt regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ett avtal om att samarbeta för att göra företagande inom restaurangbranschen enklare. Projektet har genomförts under namnet Serverat. Syftet är att underlätta för företagare som ska söka tillstånd samtidigt som kommunens handläggning effektiviseras. Arbetet inleddes med restaurangbranschen, men genom

en ny överenskommelse mellan SKL och regeringen kommer även besöksnäringen omfattas av detta arbete. För resultat och vidare beskrivning se utgiftsområde 24 Näringsliv.

Tillväxtverket har regeringens uppdrag att samordna förenklingsarbetet och har Regelrådets verksamhet inom sin myndighet. Tillväxtverket ansvarar också för webbportalen verksamt.se, som är ett viktigt verktyg för att förenkla för den som vill starta ett företag. Myndigheten har också uppdrag att följa 19 statliga myndigheters arbete med att förenkla för företag.

Inom ramen för livsmedelsstrategin har både Livsmedelsverket och Jordbruksverket fått förenklingsuppdrag. Livsmedelsverket har t.ex. fått i uppdrag arbeta med land- och anläggningsgodkännanden för att underlätta tillträde till marknader utanför EU. Jordbruksverket har fått i uppdrag att öka kvaliteten, likvärdigheten och effektiviteten i djurskyddskontrollen. Jordbruksverket har även i uppdrag att ge stöd till studier och försöksverksamhet inom djurområdet som syftar till ökad produktivitet och konkurrenskraft med bibehållen god djurvälstånd. Växtskyddsrådet som regeringen inrättade 2011 har stärkts, bl.a. genom att ett sekretariat har inrättats för att stödja prövningen av produktgodkännande och underlätta arbetet med genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel. Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Tillväxtverket har fått i uppdrag att utveckla digitala tjänster som bidrar till minskat och förenklat uppgiftslämnande, guidning och service för företag i livsmedelskedjan. Målsättningen är att göra det enklare att starta och driva företag samt underlätta företagets myndighetskontakter på lokal, regional och statlig nivå. I genomförandet av uppdraget har myndigheterna valt att fokusera på att förenkla tillståndprocessen för vattenbrukare samt biodlare och honungsproducenter. I det inledande arbetet har man även konstaterat att mycket kan återanvändas från det utvecklingsarbete som görs inom ramen för Serverat. Uppdraget ska slutredovisas den 28 februari 2020. Arbetet med Serverat beskrivs även inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Under detta avsnitt, resultat för det strategiska området Regler och villkor, redovisas resultat och bedömningar under följande delar av livsmedelskedjan som underrubriker: Jordbruk, Den

gemensamma jordbrukspolitiken, Stödet till jordbruket i norra Sverige, Miljömässig hållbarhet i jordbruket, Myndigheternas kontroll av djur och livsmedel, Hållbar animalieproduktion – djurhälsa och djurskydd, Fiskeripolitik och vattenbruk, Havs- och fiskeriprogrammet samt Jakt- och viltförvaltning.

Jordbruk

För att redovisa resultat och bedöma hur utvecklingen av jordbruket bidrar till målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Sysselsättningen i jordbruket.
- Antalet jordbruksföretag.
- Åkerarealen.
- Kvantitet animalieprodukter.

Jämfört med tidigare års propositioner utgår tabellerna med redovisning av genomsnittliga priser på åkermark och bete, index för genomsnittliga arrendepriiser på jordbruksmark, antalet nya jordbruksföretag samt genomsnittlig besättningsstorlek.

Kvoten mellan den totala svenska produktionen och vad som totalt konsumeras i Sverige under året används på jordbruks- och livsmedelsområdet som en indikator på den svenska marknadsandelen för enskilda produkttyper. Måttet visar således också om Sverige nettoimporterar eller exporterar de berörda produkterna. Enligt denna indikator har svensk produktionsandel av den svenska marknaden mellan 1995 och 2015 varit relativt stabil för ägg, socker och matpotatis medan den varierat starkt för olika frukter och grönsaker. Odlingen av fabrikspotatis som används vid stärkelsestillverkning har ökat. Svensk produktion av spannmål överstiger vad som konsumeras på den svenska marknaden och indikatorn visar därför över 100 procent. Sverige exporterar ett normalt år ungefär en miljon ton spannmål vilket är 15–20 procent mer än vad som konsumeras.

Den svenska totalkonsumtionen av frukt och grönsaker har ökat under en längre tid. År 2016 låg konsumtionen av frukt på ungefär 650 000 ton och konsumtionen av grönsaker på ungefär 680 000 ton. Konsumtionen av färska grönsaker har ökat med 31 procent de senaste tio åren. Hur stor del av det totala utbudet av frukter och grönsaker som producerats i Sverige varierar mycket från produkt till produkt samt över året.

Om man räknar på hela året så har svenska produkter en stor del av den svenska marknaden för en del frilandsgrönsaker samt jordgubbar.

Sett över de senaste 20 åren har den svenska produktionens andel av marknaden för kött haft en nedåtgående trend, enligt samma indikator. För griskött och matfågel kan man dock se en förändring för tre år sedan, vilken indikerar en ökning av andelen svenskt kött. Andelen svenskt nötkött ökade något 2013–2015 för att under 2016 återigen minska. Svensk produktions andel av den svenska marknaden av mjölk minskar, samtidigt ökar konsumtionen av mjölkprodukter, men en allt större andel är import.

Antalet sysselsatta inom jordbruket under 2016 var 54 410 personer, varav 25 procent var kvinnor och 75 procent var män.

Tabell 2.13 Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket

Antal personer

År	2013	2014	2015	2016
Kvinnor	13 572	14 030	13 863	13 543
Män	43 152	43 060	41 959	40 867
Totalt	56 724	57 090	55 822	54 410

Källa: Statistiska centralbyrån (RAMS).

I tabell 2.14 nedan visas det totala antalet jordbruksföretag och därefter hur stor andel av dessa som utgörs av heltidsföretag som kräver mer än 1 600 arbetstimmar per år. Statistik tas fram vart tredje år.

Tabell 2.14 Antalet jordbruksföretag

Antal företag

År	2007	2010	2013	2016
Antal jordbruksföretag	72 609	71 091	67 146	62 937
-varav heltidsföretag	18 762	17 038	16 296	15 483
-varav företag med husdjur	22 601	20 687	19 679	17 817

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 35 SM 1701.

Produktionen av griskött och nötkött ökade 2017. Såväl griskött som nötkött har haft god efterfrågan och stabila producentpriser. Produktionen de senaste tio åren har ökat för samtliga produktslag av lammkött med 14 procent, matfågel med 38 procent och ägg med 34 procent. Invägningen av mjölk sjönk med ungefär 6 procent mellan 2008 och 2017.

Tabell 2.15 Kvantitet animalieprodukter

Kvantitet tusen ton

År	1995	2005	2015	2016	2017
Invägd mjölk	3 243	3 163	2 933	2 862	2 817
Gris	309	275	233	233	241
Slaktkyckling	-	96	137	148	149
Nötkreatur	143	136	133	131	132
Får/inkl. lamm	3	4	5	5	5

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 48 SM 1804.

Även om spannmålsarealen har ökat något under den senaste tioårsperioden är det främst en ökad hektaravkastning som har bidragit till ökad spannmålsproduktion. Det finns två huvudtyper av grödor i svensk växtodling, spannmål och vall, se tabell 2.16 nedan. Vallodling är omfattande i skogs- och mellanbygder, bl.a. för att många andra grödor har för svag lönsamhet för att odlas där.

Tabell 2.16 Åkerarealen i Sverige

Tusen hektar

År	1995	2007	2013	2016	2017
Åkerareal totalt	2 668	2 648	2 604	2 579	2 550
Spannmålsareal	1 153	990	984	1019	1013
Raps och rybs	59	88	125	93	114
Vallareal	965	1 127	1 177	1 107	1 100
Träda	275	280	158	169	161

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 10 SM 1801.

Regeringen har inom ramen för livsmedelsstrategin uppdragit åt Jordbruksverket att föreslå en eller flera lämpliga aktörer som långsiktigt kan ta eget eller gemensamt ansvar för kunskapsutvecklingen för kostnadseffektivt byggande inom animalieproduktionen. Uppdraget rapporterades i mars 2018. I rapporten konstateras att det finns stora brister när det gäller kunskapsförsörjning om funktion och ekonomi i de byggnadslösningar och den utrustning som lantbrukarna investerar i. Det saknas systematisk kunskapsöverföring inom landet och från andra länder.

I linje med detta utlyste Jordbruksverket en tävling för att utveckla framtidens smartaste stall. En viktig förutsättning för ökad animalieproduktion är utvecklingen av rationella, lönsamma djurstallar.

Regeringen beviljade Jordbruksverket 15 miljoner kronor under 2017–2019 för att ge stöd till behovsmotiverade studier och försök

som syftar till att främja en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion med bibehållen god djurvälstånd. Jordbruksverket beslutade om de första projekten i juni 2018.

Regeringen har inom ramen för livsmedelsstrategin gett SLU Kompetenscentrum Företagsutveckling i Alnarp i uppdrag att ytterligare stärka kompetensutvecklingen i företagsledning. Komplexiteten för att leda moderna jordbruksföretag ökar och därigenom blir också kompetensutvecklingen allt viktigare i takt med att villkoren för företagen ändras. Det finns en stor potential i att öka produktiviteten i det svenska jordbruket.

Torka och krispaketet

Sveriges lantbrukare har under våren och sommaren drabbats av landsomfattande varmt väder och torka vilket har påverkat skörden av både grovfoder och spannmål. Regeringen har därför i en extra ändringsbudget (prop. 2017/18:301, bet. 2018/19:FiU8, rskr. 2018/19:8) föreslagit 400 miljoner kronor som kan betalas ut till drabbade lantbrukare under 2018 samt föreslagit 60 miljoner kronor för att bekosta sänkta avgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier 2018.

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) är viktig för lantbrukares inkomster, uppfyllelse av flera miljömål och för landsbygdsutveckling. GJP innehåller såväl direktstöd i pelare 1 som riktade åtgärder i pelare 2. Efter den senaste reformen av GJP har stödutbetalningarna inte fungerat som avsett.

För att effektivisera och förenkla handläggningen av stöd samt underlätta för brukarna har Jordbruksverket fortsatt arbetet med att införa elektroniska lösningar där så är möjligt. De allra flesta ansökningar om jordbrukarstöd 2017 lämnades in elektroniskt. Jordbruksverket har fortsatt arbetet med att utveckla styr- och uppföljningssystemet för EU-stöden i syfte att säkerställa en tidig och korrekt handläggning.

Av 2017 års gårdsstöd betalade Jordbruksverket ut 92 procent före årsskiftet. Slututbetalningar av direktstöd genomfördes under andra kvartalet 2018.

Det finns fortfarande utmaningar när det gäller utveckling av it-system för handläggning och utbetalningar, t.ex. slututbetalningar av vissa stöd i landsbygdsprogrammet. It-utvecklingen har dock resulterat i att Jordbruksverket har kunnat lansera funktioner för att betala ut slututbetalningar av miljöersättningar och ersättningar för ekologisk produktion till lantbrukare, med undantag för företag för kontroll eller med ändrade åtaganden.

För att fortsätta it-utvecklingen har Jordbruksverket fått ökat förvaltningsanslag. I budgetpropositionen 2016 tillfördes myndigheten 20 miljoner kronor. Samma belopp beräknades för åren 2017–2018. I budgetpropositionerna för 2017 och 2018 tillfördes myndigheten ytterligare 60 miljoner kronor per år och samma belopp beräknades per år för åren 2019–2020.

Jordbruksverket redovisade den 29 mars 2018 ansvariga myndigheters kostnader och åtgärder vid hantering av EU-stöd under 2017. Hanteringskostnaden per stödkrona har minskat något jämfört med 2016.

I september 2016 lade kommissionen fram ett förslag på ändringar i ett antal EU-förordningar, den s.k. Omnibusförordningen¹. Sverige har i förhandlingarna drivit på för fortsatt förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken. Omnibusförordningen beslutades den 12 december 2017 och trädde i kraft den 1 januari 2018. Regeringen har till följd av Omnibusförordningen beslutat om ett antal förändringar i tillämpningen av GJP i syfte att åstadkomma en förenkling av politiken. Exempel på detta är att Sverige har slutat tillämpa en del av definitionen av aktiva jordbrukare. Den tidigare definitionen försvårade administrationen för stödsökande och stödmyndigheter. Regeringen har vidare beslutat att i mån av befintliga medel inom ramen för det nationella direktstödskuvertet höja stödet till unga jordbrukare i direktstödet. Regeringen har

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2393 av den 13 december 2017 om ändring av förordningarna (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu), (EU) nr 1306/2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken, (EU) nr 1307/2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de

stördordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken, (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och (EU) nr 652/2014 om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial.

också beslutat om ökad flexibilitet i förgröningsstödet. Bl.a. har villkoren för ekologiska fokusområden ändrats så att de omfattar arealer med blommande träd. En ökad areal med blommande växter i odlingslandskapet gynnar pollinatörer.

Inför den kommande reformen av GJP 2021–2027 har departementspromemorian EU:s framtida jordbrukspolitik (Ds 2018:10) tagits fram. Promemorian utgör underlag inför framtagande av svenska positioner i förhandlingarna av nästa gemensamma jordbrukspolitik.

I november 2017 presenterade kommissionen sitt meddelande *Framtiden för livsmedel och jordbruk med inriktningsförslag för GJP efter 2020*. Meddelandet följer kommissionens offentliga samråd som skedde under 2017. Regeringen har lämnat underlag till riksdagen om kommissionens meddelande i faktapromemoria 2017/18:FPM36. Inriktningsförslaget har behandlats på jordbruksråden i december, januari, februari och mars. Ett EU-sakråd om meddelandet med de svenska intressenterna genomfördes i februari 2018. Under året har regeringen arbetat med påverkansarbete gentemot kommissionen och övriga medlemsländer i linje med svenska prioriteringar. Kommissionen presenterade sitt förslag till reform den 1 juni 2018 (se vidare 2017/18:FPM140).

Det pågående nationella programmet för att förbättra villkoren för produktion och saluföring av honung under 2017–2019 har utgjort ett stöd för fortsatt utveckling av näringen. För åren 2016–2017 fördelades ca 6,3 miljoner kronor på 34 projekt.

Regeringens arbete med reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken stöds av analysarbetet i OECD och förhandlingsarbetet i WTO. Inget beslut om begränsningar av handelsstörande jordbruksstöd fattades vid WTO:s ministermöte i december 2017 i Buenos Aires.

Stödet till jordbruket i norra Sverige

För att redovisa resultat och bedöma hur konkurrenskraften i jordbruksföretag i norra Sverige utvecklas och bidrar till målet för utgiftsområdet och livsmedelsstrategin används följande indikator:

- Förändringar i antalet mjölkföretag i norra Sverige.

Indikatorn har uppdaterats då storleksklasser inte längre redovisas.

Sverige får enligt Sveriges anslutningsfördrag lämna ett nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige och riktar sig till traditionell jordbruksproduktion. Under 2017 minskade antalet stöd-mottagande mjölkföretag i norra Sverige med 55 företag till 700 företag. Under 2017 uppgick utbetalt stöd till 303,51 miljoner kronor. Stödet betalades ut till 95,2 procent av referensnivån.

Regeringen har sett det som angeläget att höja stödet ytterligare för att stärka jordbruket i norra Sverige och 14 miljoner kronor har avsatts årligen t.o.m. 2019. Den 20 mars 2018 beslutade Europeiska kommissionen om vissa förenklingar samt att öka utrymmet för det nationella stödet med 100 miljoner kronor. Det har följts av en höjning av stödnivån med ytterligare 100 miljoner kronor för 2018, vilket fördelas ut jämnt till de olika produktionsgrenarna.

Miljömässig hållbarhet i jordbruket

För att redovisa resultat och bedöma hur utvecklingen av jordbrukets miljöeffekter bidrar till målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Förändring i kväve- och fosforutnyttjande i den svenska jordbrukssektorn.
- Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn.
- Förändringar i hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel.
- Utsläpp av växthusgaser från jordbruket.

Hållbar jordbruksproduktion måste relateras till hur väl olika resurser används, till produktivitet, jordbrukslandskapets positiva bidrag till bevarande av ekosystemtjänster, värdefulla kulturmiljöer, god livsmiljö och rekreationsmöjligheter, men också till hur väl produktionen står sig avseende negativa effekter på miljön.

Landsbygdsprogrammet innehåller ett stort antal åtgärder som syftar till att förbättra jordbrukets miljöprestanda. Åtgärderna, bl.a. kompetensutveckling, investeringsstöd, ersättningar till jordbrukare för miljöåtgärder och möjligheter till projektstöd för innovationsarbete, redovisas under avsnittet Genomförandet av landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Påverkan från övergödande ämnen i mark och vatten från samtliga sektorer beskrivs under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning.

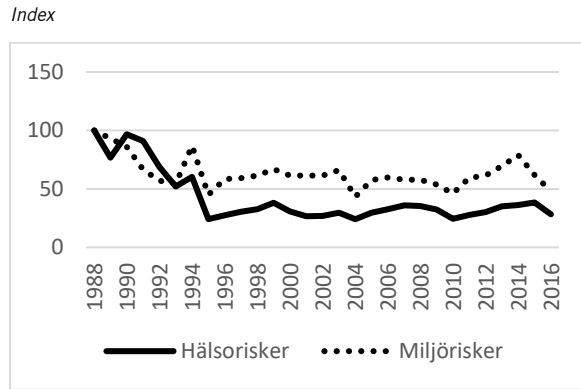
Beräkningarna av belastningen av fosfor och kväve från svenska källor till omgivande hav är nya och det är inte möjligt att jämföra resultatet med tidigare beräkningar eftersom det är stora skillnader i beräkningsmetodiken. Beräkningen från 2016 visar att den totala belastningen av fosfor från svenska källor till omgivande hav var 3 330 ton 2014. Belastningen från jordbruksmark svarade för 34 procent. Belastningen av fosfor på Östersjöns största havsbassäng (Egentliga Östersjön) var 780 ton varav hälften kom från jordbruksmark. Enligt beräkningen från 2016 av den totala belastningen av kväve från svenska källor till omgivande hav var denna 114 900 ton 2014. Belastningen från jordbruksmark svarade för 30 procent. I södra Sverige var jordbrukets andel av kvävebelastningen till havet högre.

Nationella växtnärbalanser beräknas vart tredje år av Statistiska centralbyrån (SCB) och de uppdaterades senast inför 2017 års budgetproposition, där de redovisas närmare.

Enligt statistik från Naturvårdsverket uppgick jordbrukets utsläpp av ammoniak till 46 800 ton 2016. Detta är en minskning jämfört med 2015 då utsläppen från jordbruket var 47 900 ton. Naturvårdsverket uppdaterar kontinuerligt sina beräkningar av utsläppen. Under året har en omräkning av hela tidserien gjorts utifrån nya emissionsfaktorer som har tagits fram inom ramen för luftvårdskonventionen. Det är därför inte möjligt att jämföra de utsläppssiffror som redovisas i år med tidigare redovisade siffror.

Kemikalieinspektionen publicerar årligen statistik över försålda kvantiteter av bekämpningsmedel. Baserat på försålda kvantiteter genomför sedan SCB en beräkning av det antal hektardoser som dessa räcker till. För att mäta trender i hälso- och miljörisker med växtskyddsmedel har en beräkningsmetod tagits fram som visar riskindikatorer, en för hälsorisker och en för miljörisker, för varje verksamt ämne som ingår i växtskyddsmedel. Försäljningen till jordbruk, inkl. frukt- och trädgårdsnäringen, minskade 2016 med 201 ton till 1 619 ton. Försäljningen av ogräsmedel ökade med 12 ton medan övriga växtskyddsmedel minskade, där svampmedel stod för den största minskningen med 146 ton. Både hälso- och miljöriskindex minskade 2016.

Diagram 2.8 Förändringar i miljö- och hälsoriskindex



Ny EU-lagstiftning om skyddsåtgärder mot växtskadegörare med ökat fokus på riskbaserade, förebyggande och tidiga åtgärder vid angrepp har trätt i kraft och ska börja tillämpas i december 2019 (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2016/2031 av den 26 oktober 2016 om skyddsåtgärder mot växtskadegörare samt Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningar av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel). Med anledning av detta har arbete bedrivits inom Regeringskansliet och på Jordbruksverket under 2017 för ett effektivt genomförande av den nya lagstiftningen nationellt och på EU-nivå. Jordbruksverket har redovisat ett regeringsuppdrag (rapport 2017:22) med förslag till ekonomisk ersättning vid bekämpning av s.k. karantänsskadegörare som enligt växtskyddslagen (1972:318) omfattas av krav på bekämpningsåtgärder vid angrepp.

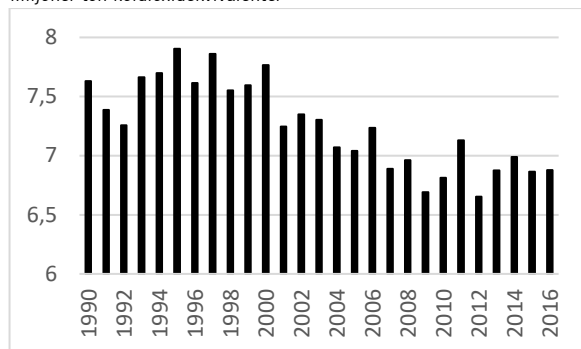
Den 1 januari 2017 började en ny utvidgad skyldighet att anmäla förekomst av karantänsskadegörare. Syftet med det nya kravet är att förbättra möjligheterna till tidig upptäckt av nya skadegörare och därmed förbättra chansen att lyckas med utrotning. Under 2017 påträffades 21 fall av karantänsskadegörare i Sverige, dvs. sådana skadegörare som i huvudsak inte finns i EU men som om de skulle spridas skadar växter och växtprodukter på ett sätt som kan leda till stora ekonomiska, miljömässiga eller sociala konsekvenser. Det är 11 fall mer än under 2016 men färre än under 2015. Ett av fallen är angrepp av en skadegörare som inte tidigare påträffats i Sverige. Antalet fall som påträffades vid införsel till Sverige från tredje land var 46 under 2017, en minskning med en tredjedel jämfört med 2016

och med ännu mer jämfört med 2017 då antalet fall var 105.

Insatser inom jordbruket för att minska de globala klimatförändringarna består dels av att minska utsläpp av växthusgaser vid livsmedelsproduktion, dels av att producera biomassa som kan användas för bioenergi och förnybara material.

Diagram 2.9 Utsläpp av växthusgaser från jordbruket

Miljoner ton koldioxidekvivalenter



Källa: Naturvårdsverket, 2018.

Växtodlingen och djurhållningen svarar bara för ett par procent av Sveriges utsläpp av koldioxid, medan de svarar för 60 procent av metanutsläppen och 55 procent av lustgasen. Jordbrukssektorns utsläpp av växthusgaser uttryckt i koldioxidekvivalenter i Sverige var 6,9 miljoner ton 2016. Dessa utsläpp är i princip oförändrade jämfört med 2015.

Jordbruksverket har redovisat en rapport om åtgärder för att minska jordbrukssektorns klimatpåverkan (Jordbruksverket 2018:1). I rapporten beskrivs såväl det svenska jordbrukets klimatarbete i dag som möjliga framtida insatsområden för att minska klimatpåverkan. Jordbruksverket föreslår bl.a. att en handlingsplan för jordbrukssektorn, framtagen i dialog mellan myndigheter, bransch, och aktörer inom forskning och kunskapskapande, blir en formell del av det klimatpolitiska ramverket. Rapporten bereds i Regeringskansliet. Vidare har Jordbruksverket i en rapport redovisat förutsättningarna för återvätning av organogen jordbruksmark i syfte att minska avgången av växthusgaser från jordbruket (Jordbruksverket 2018:30). Jordbruksverket föreslår ett ekonomiskt stöd för anläggning och, i de fall det är lämpligt, skötsel av våtmarker som syftar till att minska växthusgasutsläpp. Rapporten bereds i Regeringskansliet.

Jordbruksverket har under 2017 presenterat en handlingsplan med mål och åtgärder för arbetet

med klimatanpassning inom jordbruks- och trädgårdssektorn (rapport 2017:7).

Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts klimatscenarier visar att översvämningar och värmebölja med påföljande risk för torka och brand ökar med klimatförändringarna. Regeringen antog i mars 2018 en nationell strategi för klimatanpassning (prop. 2017/18:163). Förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete omfattar bl.a. Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt och innebär att myndigheterna ska initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning inom sitt område.

I december 2017 betalades metanreduceringsstödet ut för en tredje stödperiod. Stödet uppgick för perioden till 40 öre per kWh för stödperioden. Under stödperiodens tolv månader 2016–2017 fick 52 anläggningar stöd. Mängden producerad energi från dessa anläggningar från gödsel var under stödåret 125 GWh. Efter höjningen av stödet 2016 har den årliga minskningen av växthusgasutsläppen beräknats till 30 457 ton koldioxidekvivalenter vid produktion av den biogas som kan härledas till stallgödsel. Effekten av att biogas ersätter fossila drivmedel och elektricitet har beräknats till 22 674 ton koldioxidekvivalenter. Av 2017 års metangasreduceringsstöd har Jordbruksverket betalat ut 52,7 miljoner kronor av budgeterade 60 miljoner kronor, vilket ger en utbetalningsgrad på 88 procent.

Regeringen föreslog i propositionen Vårändringsbudget för 2018 (prop. 2017/18:99) att det nuvarande metangasreduceringsstödet utvidgas till att omfatta stöd till produktion av biogas från fler substrat än gödsel under 2018. Även rötning av avfall, grödor och restprodukter har blivit stödberättigat. Det omfattar t.ex. produktion av biogas från insamlat matavfall, och restprodukter från jord- och skogsbruket. Regeringen beslutade den 5 juli 2018 förordningen (2018:1501) om statligt stöd till produktion av biogas som ska användas som biodrivmedel.

Myndigheternas kontroll av djur och livsmedel

För att redovisa resultat och bedöma hur myndigheternas kontroll utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Antalet djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört och hur stor andel

av dessa som var genomförda utifrån riskvärdering.

- Andelen riskbaserade kontroller på livsmedels- och dricksvattenanläggningar.

Under 2017 genomförde länsstyrelsen knappt 11 000 djurskyddskontroller, vilket är i nivå med föregående år. Även antal beslut låg på samma nivå som 2016.

Tabell 2.17 Djurskyddskontrollen

Antal	2014	2015	2016	2017
Genomförda kontroller	12 820	11 875	10 899	10 828
Andel riskbaserade (%)	41	39	41	42
Beslut om förelägganden	1 215	1 312	1 151	1 239
Beslut om omhändertaganden	1 085	941	827	879
Beslut om djurförbud	210	279	244	204

Källa: Jordbruksverket.

Under 2017 uppfylldes för andra året i rad målet att det ska utföras minst lika många normalkontroller som anmälningskontroller. Målet har tagits fram tillsammans av Jordbruksverket och länsstyrelserna. Målet uppfylldes för landet som helhet men det finns variationer mellan hur väl olika länsstyrelser klarar att uppfylla målet.

De resurser som länsstyrelserna totalt lägger på djurskyddskontroller annan djurskyddsverksamhet ökade under 2017 för första gången sedan 2012. Förutsättningarna för att bedriva kontrollverksamhet och effektiviteten i kontrollarbetet skiljer sig fortsatt åt mellan olika delar av landet. Ytterligare arbete för att minska skillnaderna inleddes under 2017, bl.a. genom ökat erfarenhetsutbyte mellan länen. Under 2017 har Rådet för djurskyddskontroll fortsatt verkat för en mer rättssäker och likvärdig kontroll. Rådet har även fokuserat på att underlätta för djurägare att göra rätt, ett förebyggande arbete som kompletterar djurskyddskontrollen.

Inom ramen för regeringens livsmedelsstrategi har Jordbruksverket i uppdrag att genomföra åtgärder för kompetensutveckling och digitalisering inom djurskyddskontrollen.

Antalet offentliga livsmedelskontroller som genomfördes under 2016 var 2 300 fler jämfört med 2015 enligt rapporteringen till Livsmedelsverket. Andelen kontrollmyndigheter som kontrollerar 91–100 procent av anläggningarna med högst risk var 2016 oförändrad jämfört med året

innan. Detta gällde såväl livsmedelsanläggningar som dricksvattenanläggningar. Resultaten från rapporteringarna visar samtidigt att det fortfarande finns stora skillnader mellan de kommunala kontrollmyndigheterna och en betydande andel av kommunerna prioriterar fortfarande inte kontroll av livsmedel- och dricksvattenanläggningar i de högsta riskklasserna. Inom kontrollen av primärproduktionen av livsmedel har länsstyrelsernas kontroller minskat något totalt sett, men de kontroller som gjorts utifrån ett riskbaserat urval har ökat i antal vilket är en utveckling i positiv riktning. Registren med primärproducenter av livsmedel har också kompletterats vilket förbättrar möjligheterna för ett riskbaserat urval för kontrollen av primärproduktionen.

Tabell 2.18 Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på livsmedelsanläggningar i högsta riskklass

Resultatindikator	2015	2016
Andel kontrollerade anläggningar i högsta riskklass	Andel kontrollmyndigheter (%)	Andel kontrollmyndigheter (%)
0–50 %	4	7
51–80 %	9	6
81–90 %	10	10
91–100 %	77	77
Totalt	100	100

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning.

Tabell 2.19 Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på dricksvattenanläggningar i högsta riskklass

Resultatindikator	2015	2016
Andel kontrollerade anläggningar i högsta riskklass	Andel kontrollmyndigheter (%)	Andel kontrollmyndigheter (%)
0–50 %	24	26
51–80 %	2	0
81–90 %	0	0
91–100 %	74	74
Totalt	100	100

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning.

Livsmedelskontrollen genomförs fortfarande inte i tillräcklig omfattning eller på ett riskbaserat sätt hos alla kontrollmyndigheter. Tillräcklig och riskbaserad kontroll är en grundläggande förutsättning för en väl fungerande och likvärdig livsmedelskontroll. En majoritet av de kommunala kontrollmyndigheter som har genomfört livsmedelskontroller i liten utsträckning anger till Livsmedelsverket att bemanningsproblem ligger till grund för resultaten. Statskontoret har under

2017 i sin rapport Stärkt livsmedelskontroll genom ökad kommunal samverkan (2017:9) belyst hur livsmedelskontrollen kan stärkas i kommunerna. Statskontoret menar att en bättre statlig styrning inte ensamt löser problemet och rekommenderar ökad kommunal samverkan för att komma tillrätta med sådana problem som har sin grund i kommunernas geografiska och storleksmässiga förutsättningar, då dessa förutsättningar kan leda till en sårbar personalsituation hos vissa mindre kontrollmyndigheter. En färdplan som bl.a. inriktas mot att alla kontrollmyndigheter till 2025 har minst tre årsarbetskrafter för livsmedelskontroll, vilket skulle kunna uppnås genom mellankommunal samverkan, föreslås i rapporten. Förslaget har remissbehandlats.

Ett omfattande arbete för en effektivare och mer likvärdig livsmedelskontroll pågår. Inom ramen för livsmedelsstrategin gavs ett bredare uppdrag till Livsmedelsverket att under 2017–2019 utveckla stödet till den offentliga livsmedelskontrollen genom kompetenshöjande åtgärder. Inom uppdraget utarbetas nu flera olika utbildningar och andra insatser för att öka kompetensen och förbättra kontrollmetodiken i den offentliga livsmedelskontrollen. Flera andra insatser har också genomförts eller pågår för att stärka livsmedelskontrollen. Bland dessa kan nämnas gemensamma nationella mål för livsmedelskontrollen som förväntas påverka likvärdigheten i en positiv riktning och ett fortsatt arbete med regional-samverkan och länsmöten som bidrar till en ökad likvärdighet, minskad sårbarhet och effektiv användning av resurser och kompetens. Arbete pågår med att mäta vilka effekter det pågående utvecklingsarbetet har på likvärdigheten. Ett stort fokus läggs här på effekterna ur företagets perspektiv. En översyn av den riskklassningsmodell som tillämpas inom livsmedelskontrollen har gjorts av Livsmedelsverket under 2017. Ett förslag till förenklad modell med syftet att öka förståelsen för den kontrollmyndigheterna utför och för att skapa en enhetligare tillämpning av modellen har remitterats under 2018.

Livsmedelsverket tilldelades för 2017 särskilda anslagsmedel om drygt 107 miljoner kronor för att sätta ned kontrollavgifterna för slakterier och vilthanteringsanläggningar. Medlen medgav att avgifterna för slakterier och vilthanteringsanläggningar med en planerad slakt under 200 ton per år kunde sättas ned till EU:s miniminivå. För slakterier med en planerad slakt över 200 ton per

år ledde nedsättningen till en avgiftsnivå motsvarande 1,965 av miniminivån. Närmare 14 miljoner kronor av anslaget är specifikt riktade till mindre slakterier och till vilthanteringsanläggningar. Antalet aktiva små slakterier och vilthanteringsanläggningar minskade något jämfört med 2016.

Livsmedelsverket har fått i uppdrag att effektivisera slakterikontrollen genom en modernisering och digitalisering för att på sikt hålla kostnadsutvecklingen och avgiftsnivåerna på området nere.

Livsmedelsverket har fått i uppdrag att analysera möjligheten och lämna förslag på förenklade förfaranden för avsättning av vildsvinskött på marknaden. Uppdraget ska redovisas den 30 november 2019.

I mars 2018 föreslog regeringen till riksdagen ändringar i straffbestämmelserna i livsmedelslagen (2006:804) och i lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter i propositionen Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan (prop. 2017/18:165). Riksdagen har beslutat i enlighet med propositionen och lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2019.

Insatserna i livsmedelskontrollen för att motverka livsmedelsfusk fortsätter. Under 2017 har Livsmedelsverket bl.a. lanserat en e-utbildning om livsmedelsfusk. Utbildningen vänder sig till såväl företag som kontrollmyndigheter. Under året har Livsmedelsverket bistått svenska kontrollmyndigheter i ett hundratal ärenden om misstänkt livsmedelsfusk. Detta kan jämföras med ett tiotal ärenden för fem år sedan.

Stärka skyddet av dricksvatten

Flera insatser har genomförts i syfte att stärka skyddet för dricksvatten inom flera olika politikområden.

Kommissionens direktiv (EU) 2015/1787 av den 6 oktober 2015 om ändring i bilaga II och III till rådets direktiv 98/83/EG om kvaliteten på dricksvatten har genomförts genom ett nytt normgivningsbemyndigande i livsmedelslagen (2006:804).

Dricksvattenutredningens betänkande En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32) har remitterats och remissinstansernas yttranden visar på en stor samsyn avseende de åtgärder som utredningen föreslår. Ett flertal förslag har hanterats.

Boverket har fått i uppdrag att inom ramen för sin verksamhet kartlägga arbetet med dricksvatten i frågor om fysisk planering som redovisas

under 2018. Regeringen har under 2018 fattat beslut om nationell plan för transportsystemet 2018–2029 där medel avsätts för skydd av vatten. Regeringen har även gett Trafikverket i uppdrag att påbörja metodutvecklingen för samhällsekonomiska metoder för att beakta transportsystemets påverkan på yt- och grundvattnets funktion inklusive slutlig påverkan på dricksvatten. Regeringen har gett Statens väg- och transportforskningsinstitut i uppdrag att ta fram och sprida kunskap om mikroplastutsläpp från transportsystemet. Livsmedelsverket har fått i uppdrag att utveckla metoder för att mäta mikroplaster i dricksvatten och dess konsekvenser. Jordbruksverket har belyst jordbrukssektorns framtida behov av vattenförsörjning som underlag för planarbete. Livsmedelsverket har arbetat vidare med dricksvatten i den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan. Boverket har redovisat en strategi för arbetet med material i kontakt med dricksvatten (Boverket 2016:15). Livsmedelsverket har fått permanent förstärkta medel för att stärka samhällets beredskap för nationella vattenkatastrofgruppen (VAKA). Regeringen har gett Livsmedelsverket i uppdrag att inleda ett inrättande av ett nationellt dricksvattenråd. Livsmedelsverket är ordförande och ett flertal berörda myndigheter ingår.

Krisberedskap och civilt försvar

I budgetpropositionen för 2018 föreslog regeringen en satsning på civilt försvar om totalt ca 1,3 miljarder kronor fram till 2020. För de tre bevakningsansvariga myndigheterna på livsmedelsområdet (Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt) beräknades totalt 40 miljoner kronor årligen. Under 2017 ökade Livsmedelsverket sina insatser på området civilt försvar, främst i frågor om livsmedels- och dricksvattenförsörjning. Även Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt har drivit projekt och anpassat sin verksamhet på området. Med förstärkningen fr.o.m. 2018 ges myndigheterna bättre förutsättningar att planera för det civila försvaret.

Arbete för minskat matsvinn

Inom ramen för livsmedelsstrategin gav regeringen i februari 2017 Livsmedelsverket i uppdrag att tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket, utifrån erfarenheter och kunskaper från tidigare regeringsuppdrag arbeta vidare med olika identifierade svinnreducerande åtgärder för att minska matsvinnet i hela livsmedelskedjan

från producent till konsument under 2017–2019. I ett första steg tas en långsiktig nationell handlingsplan fram i nära samarbete med berörda aktörer. Myndigheterna redovisade arbetet i juni 2018 och rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Hållbar animalieproduktion – djurhälsa och djurskydd

För att redovisa resultat och bedöma hur arbetet för att uppnå en hållbar animalieproduktion utvecklas samt bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar och antibiotikaresistens i djurhållning.
- Antal utbrott av salmonella.
- Försäljning av antibiotika till djur.

Under 2017 skedde två större utbrott av allvarliga djursjukdomar i Sverige, fjäderfäsjukdomarna fågelinfluensa och Newcastlejuka. Båda utbrotten bekämpades framgångsrikt utan spridning till andra anläggningar. Newcastlejuka, som till skillnad från fågelinfluensa inte utgör en risk för människors hälsa, kan förebyggas genom vaccination men så länge antalet utbrott är lågt är allmän vaccination av fjäderfä inte en kostnadseffektiv åtgärd.

I övrigt har utbrotten av djursjukdomar varit få. Afrikansk svinpest fortsätter att spridas bland tamgrisar och vildsvin i Europa. Myndigheternas beredskap för stora sjukdomsutbrott är god. Fynden av salmonella hos livsmedelsproducerande djur var 2017 återigen få.

Tabell 2.20 Påvisad infektion med salmonella i djurbesättningar och anläggningar

Salmonella påvisad i besättning	2013	2014	2015	2016	2017
Nötkreatur	15	9	6	1	3
Svin	0	0	1	0	0
Häst	0	0	2	0	1
Broiler	1	3	14	10	2
Värphöns	7	2	2	4	0
Kalkon	0	0	0	0	0
Gäss, ankor, struts	0	2	1	1	0
Totalt	23	16	26	16	6

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt.

Under 2016 bekräftades det första fallet av djursjukdomen chronic wasting disease (CWD) i Europa (Norge). Sjukdomen är besläktad med bovin spongiform encefalopati (BSE, den s.k. galna ko-sjukan) och drabbar hjortdjur. EU-obligatorisk övervakning har påbörjats i Sverige, men hittills har inga fall påvisats i landet.

Sverige är fortsatt det land inom EU som har den lägsta försäljningen av antibiotika till livsmedelsproducerande djur. Den totala rapporterade försäljningen till djur ligger på ungefär samma nivå som 2015 (10,5 ton). Användning av antibiotika som är särskilt värdefull inom humanmedicinen har minskat till djur till fördel för en relativt högre användning av mindre resistensdrivande preparat såsom bensylpenicillin (ca 60 procent).

Resistens hos *Escherichia coli* (*E. coli*) i tarmfloran hos friska djur kan användas som indikator på utbredningen av antibiotikaresistens. I Sverige är förekomsten av resistens hos dessa indikatorbakterier låg hos de flesta undersökta djurslag och situationen är gynnsam ur ett internationellt perspektiv. Graden av resistens hos zoonotiska bakterier såsom salmonella och campylobakter hos djur är fortfarande mycket låg. År 2015 upptäcktes det första fallet av överförbar kolistinresistens i världen, med efterföljande rapporter från flera länder. Inga fall av kolinresistens har ännu påvisats hos djur i Sverige. Inte heller den allvarligare formen av ESBL-resistens hos tarmbakterier (ESBLcarba) har påvisats i Sverige. Under 2016 hittades för första gången tiamulinresistens hos svenska grisar. Detta är en allvarlig form av resistens eftersom det i stor utsträckning begränsar behandlingsmöjligheterna av den allvarliga tarmsjukdomen svindysenteri. Utbrottet av resistent svindysenteri kunde begränsas och hittills har inga nya tecken på klinisk sjukdom upptäckts.

Jordbruksverket och Folkhälsomyndigheten ansvarar gemensamt för en nationell samverkansfunktion för arbetet mot antibiotikaresistens. Som en del i det arbetet har en gemensam tvärsektorieell handlingsplan mot antibiotikaresistens för perioden 2018–2020 tagits fram. Handlingsplanen omfattar hälso- och sjukvård, folkhälsa, den yttre miljön, djurhållning, veterinärmedicin, livsmedel och forskning.

Sverige ligger långt fram på djursidan vad gäller antibiotikaresistens. Den svenska modellen om hållbar djurhållning med låg antibiotikaanvändning sprids utanför Sveriges gränser bl.a. i forum

som OIE, Codex Alimentarius, FAO, OECD och i EU-kommissionens arbetsgrupper. Likaså driver EU på svenskt initiativ samarbete om minskad användning av antibiotika i djurproduktionen för att motverka antimikrobiell resistens (AMR) i pågående frihandelsförhandlingar med Mercosur, Indonesien, Filippinerna, Australien samt Nya Zeeland och har fått gehör för frågan i de avslutade förhandlingarna med Mexiko. Vidare omfattas frågan av uppföljningen av EU:s frihandelsavtal med Kanada. Antibiotikaresistens behandlas också inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, Folkhälsopolitik, utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård, utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning samt utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

I mars 2018 föreslog regeringen till riksdagen en ny djurskyddslag. Riksdagen har beslutat i enlighet med propositionen och den nya lagen träder i kraft den 1 april 2019 (prop. 2017/18:147, bet. 2017/18:MJU24, rskr. 2017/18:401). Syftet med den nya lagen är att säkerställa ett gott djurskydd och att främja en god djurvälstånd och respekt för djur.

På SLU har ett vetenskapligt råd inrättats för djurskyddsfrågor med huvudsaklig uppgift att vara ett stöd i regel- och föreskriftsarbetet på djurskyddsområdet. Rådet är en åtgärd inom livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104).

Verksamheten vid Jordbruksverkets kompetenscentrum för s.k. 3R-frågor är nu i full gång (med 3R avses åtgärder som syftar till att ersätta, begränsa och förfina användningen av försöksdjur). Centret har bl.a. arbetat med berörda myndigheters 3R-strategier, utbildning, kommunikation och deltagit i internationella sammanhang.

Sverige deltar aktivt i den djurskyddsplattform som inrättades av EU-kommissionen i januari 2017. Plattformen är ett resultat av ett samarbete mellan Sverige, Danmark, Tyskland, Nederländerna och Belgien. Ett nationellt djurskydds-nätverk som samlar aktörer från myndigheter, akademi, näringen och organisationer bildades 2017 i syfte att samarbeta om djurskyddsfrågor på EU-nivå.

Fiskeripolitik och vattenbruk

För att redovisa resultat och bedöma hur fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området regler och villkor används följande indikatorer:

- Biologisk status för fiskbestånd.
- Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde.
- Svenska vattenbrukets produktion.

Arbetet med att successivt genomföra den gemensamma fiskeripolitiken inom och utanför EU:s vatten har prioriterats i syfte att uppnå målsättningarna om ett långsiktigt hållbart fiske, tillämpning av en ekosystemansats i fisket och förenlighet med unionens miljöpolitik. Regeringen har också prioriterat att ökad hållbarhet uppnås i det globala fisket, vilket bl.a. drivs i pågående WTO-förhandlingar om förbud mot fiskesubventioner som bidrar till ett ohållbart fiske. Inga beslut fattades vid WTO-ministermötet i Buenos Aires i december 2017. Nästa WTO-ministermöte äger rum i Astana, Kazakstan i juni 2020.

I det policymeddelande om fiskemöjligheter (totalt tillåten fångstmängd [TAC] och kvoter) och målpuffyllnad för den gemensamma fiskeripolitiken som Europeiska kommissionen presenterar varje år skriver kommissionen att framsteg görs för att uppnå ett hållbart fiske och att 69 procent av de undersökta bestånden i Nordostatlanten fiskas i enlighet med maximal hållbar avkastning (MSY), jämfört med 59 procent året innan. Biomassan i haven har också ökat, enligt meddelandet, liksom de ekonomiska vinsterna för EU:s fiskeflottor.

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken fastställer EU årligen fiskemöjligheter (TAC och kvoter) för nästkommande år. För fiskeåret 2018 fastställdes fem av åtta TAC:er där Sverige har fiskemöjligheter i Östersjön enligt principen om MSY. Sedan den fleråriga planen för bestånden av torsk, sill och skarpsill i Östersjön trädde i kraft 2016 har planen tillämpats för de arter som omfattas av planen. Detta innebär att kvoterna för både fiskeåret 2017 och 2018 grundats på vetenskapliga råd från Internationella havsforskningsrådet (ICES) och fastställdes i enlighet med MSY och försiktighetsansatsen. För de arter som inte omfattas av planen har kvoterna för dessa fastställts i enlighet med målen och principerna i den gemensamma fiskeripolitiken. För rödspätta innebar det att kvoten för 2018 fastställdes i enlighet med försiktighetsansatsen och för lax att kvoten fastställdes på en försiktigare nivå än den som kommissionen föreslagit i syfte att skydda de laxbestånd som är svaga. För torsken i östra Östersjön har ICES inte kunnat lämna en analytisk beståndsanalys de

senaste åren, bl.a. på grund av svårigheter med att åldersbestämma torsken. Mycket arbete pågår dock för att möjliggöra för ICES att lämna sådan analys och en benchmark för torsk i Östersjön är planerat till våren 2019. I väntan på att ICES kan presentera MSY-råd har kvoterna för torsk i östra Östersjön fastställts i enlighet med försiktighetsansatsen samt att fisket begränsats under torskens huvudsakliga lekperiod. Det är dock inte bara fiske som påverkar torskens situation. Det är viktigt att vara medveten om att effekterna av klimatförändringar och övergödning resulterar i allvarliga konsekvenser för torsken i Östersjön. Förändringar i temperatur, salthalter och syresättning tillsammans med föroreningar är exempel på faktorer som har stor påverkan på torsken i Östersjön. Inom ramen för regionaliseringen och på grundval av Östersjöplanen har även regler som syftar till att underlätta genomförandet av landningsskyldigheten i Östersjön samt, på rekommendation från Sverige, regler som möjliggör ett mer storleksselektivt torskfiske trätt i kraft 2018.

Fiskemöjligheterna för Västerhavet (Nordsjön, Skagerrak, Kattegatt, Atlanten, Medelhavet samt för vissa vatten utanför EU) omfattar ett stort antal kvoter, dels EU-interna, dels de som härrör från regionala fiskeriförvaltningsorganisationer eller genom avtal med tredje länder. I december 2017 fastställdes fiskemöjligheterna för 2018 på nivåer som innebär att ytterligare steg mot att uppnå målsättningen i den gemensamma fiskeripolitiken. För 2018 ökade antalet kvoter som fastställs enligt maximal hållbar avkastning från 44 till 53 i Västerhavet. För TAC:er där Sverige har fiskemöjligheter i Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt fastställdes 17 av 41 enligt MSY. Det gäller bl.a. sill, torsk, kolja, gråsej, äkta tunga, havskräfta och råka. Beslutet om fiskemöjligheter för Västerhavet återspeglar också en fortsatt gradvis infasning av landningsskyldigheten vilket innebär att vissa fiskemöjligheter ökar till att omfatta de fångster som tidigare kastats ut. Kvotökningarna grundades på vetenskapliga råd om hur stora totala fångster som är i linje med MSY.

I och med fiskeriregleringen för 2018 omfattas 82 procent av fiskemöjligheterna i Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt nu av landningsskyldigheten. Den ska vara fullt införd 2019.

Havs- och vattenmyndigheten har ansvar för svensk fiskerikontroll. Det riskbaserade

angreppssätt som infördes under 2016 har fortsatt utvecklats. Arbets sättet ger en möjlighet att hålla hög kvalitet samtidigt som insatser och resurser kan fokuseras där de ger mest nytta. För fem av sex utpekade riskområden har regelefterlevnaden ökat under 2017. Under året stoppades inga svenska kvoter på grund av att de var uppfiskade samtidigt som kvotutnyttjandet generellt varit högt. Fiskets följsamhet mot rapporteringskraven, en effektiv dokumentation samt snabb och korrekt dataläggning av uppgifterna är viktiga orsaker till att kvoterna har kunnat hållas.

För att förbättra kontroll av fångst och konsumenternas behov av säkrare information om fångsten och dess ursprung har Havs- och vattenmyndigheten utvecklat ett nationellt spårbarhetssystem i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs. Systemet är under införande och ska börja användas av berörda aktörer senast den 1 januari 2019.

Sverige har också varit aktivt i den regionala processen för en effektiv kontroll av fiske i det marina skyddade området Bratten genom krav på användning av ett system som gör det möjligt att identifiera ett fartyg och följa dess rörelser (Automatic Identification System, AIS) med frekvent positionsrapportering för alla fartyg oavsett storlek.

Utvecklingen för det svenska yrkesfisket har fortsatt samma tendenser – minskande fångstvolym, ökande fångstvärde och minskat antal fartyg. Det totala förädlingsvärdet har ökat mellan 2008 och 2016 och uppgick till 628 miljoner kronor 2016 vilket är en ökning med över 100 miljoner kronor från föregående år. Förädlingsvärdet per heltidsekvivalent har ökat under de senaste fyra åren och uppgick till 787 000 kronor under 2016. Utvecklingen av förädlingsvärdet skiljer sig dock markant åt mellan olika fisken. För de mindre fartygen som fiskar med passiva redskap och de minsta trålarna är utfallet 2016 i stort oförändrat jämfört med föregående år. Den stora ökningen i förädlingsvärde har främst skett för de större trålarna som inkluderar det pelagiska fisket, dvs. aktiva fartyg över 24 meter. Även för fiskberedningsindustrin ses en fortsatt ökad omsättning.

Havs- och vattenmyndigheten har inom ramen för sitt mandat, från den 1 januari 2017 infört

demersala (fiske på den bottenlevande zonen) årliga överlåtbara fiskemöjligheter. Inom det demersala systemet med årliga överlåtelser av fiskemöjligheter har koncentrationsnivåer (högsta möjliga innehav av en kvot under året) införts för att värna det småskaliga fisket så att inte fiskemöjligheterna koncentreras till ett fåtal licensinnehavare. För vissa fartyg har fiske även kunnat bedrivas inom de s.k. kustkvoterna oftast utan fångstbegränsningar. Havs- och vattenmyndigheten beslutade också om att införa separata särskilda tillstånd för fiske med torskfångande redskap i västra respektive östra Östersjön. Separata tillstånd bedöms bl.a. öka möjligheten att kunna bevilja nyetableringar om beståndssituationen tillåter det i ett delområde, men inte i det andra. Det bedöms också underlätta möjligheten till nyetablering med torskfångande redskap efter andra arter än torsk om tillståndet inte längre gäller hela Östersjön.

Produktionsvolymen av matfisk och musslor i vattenbruk har under ett flertal år minskat. Under 2016 ökade dock såväl produktion som värdet jämfört med 2015. Samtidigt har produktionen av sättfisk minskat med 20 procent jämfört med 2015. Såväl antal sysselsatta som andelen kvinnor inom vattenbruket har ökat något de senaste åren.

Tabell 2.21 Produktion, försäljningsvärde, antal odlingar och antal sysselsatta i vattenbruk

	2016	2015	2014
Produktion (ton)			
Matfisk	13 451	10 752	12 899
Sättfisk	860	1 073	1 131
Försäljningsvärde (mnkr. löpande priser)			
Matfisk	487,0	344,6	369,8
Sättfisk	67,5	78,9	89,1
Antal odlingar			
Matfisk	64	103	109
Sättfisk	56	118	133
Antal sysselsatta			
Matfisk	85	75	66
Sättfisk	384	336	345

Källa: Statistiska centralbyrån.

Inom ramen för livsmedelsstrategin har regeringen säkerställt finansiering för att genomföra handlingsplanen för utveckling av svenskt vattenbruk. En halvtidsutvärdering av handlingsplanen sker under 2018. Under 2017 och 2018 har mark- och miljööverdomstolen meddelat ett antal domar i mål om tillstånd för odling i öppna kassar.

I samtliga mål grundar domstolen sitt avgörande bl.a. på att sökanden inte har visat att öppna kassar fortfarande är bästa möjliga teknik. Även om domstolen prövar omständigheterna i varje enskilt fall tyder dessa domar på att det i framtiden kan komma bli svårt att få tillstånd för fiskodling i öppna kassar.

Havs- och fiskeriprogrammet

För att redovisa resultat och bedöma hur havs- och fiskeriprogrammet bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor kommer följande indikatorer och bedömningsgrunder att användas:

- Förändring av önskad fångst.
- Förändrad vattenbruksproduktion.
- Antal projekt inom datainsamling och kontroll.
- Antal genomförandeprojekt inom lokalt ledd utveckling.
- Antal projekt inom saluföring och beredning.
- Förändrad täckning av skyddade områden.
- Utvärderingar i enlighet med EU:s regelverk. För programperioden 2014–2020 ingår en förhandsutvärdering, två fördjupade årsrapporter (2017 och 2019), en slutrapport 2020 och en slututvärdering som ska redovisas 2024. Dessutom genomför utvärderingssekretariatet vid Jordbruksverket löpande egna utredningar och uppföljningar.

Havs- och fiskeriprogrammet startades i november 2015. Hittills har 468 ansökningar beviljats stöd, vilket motsvarar ca 664 miljoner kronor. Även om det finns en del ansökningar som har beviljats stöd har merparten av dessa åtgärder ännu inte slutförts av stödmottagarna varför få konkreta resultat kan redovisas. Dock kan en analys av de uppgifter som finns med i ansökningarna ge en fingervisning om förväntat resultat varför även prognosen redovisas nedan i tabellen.

Tabell 2.22 Havs- och fiskeriprogrammets genomförande

Indikatorer	Förväntade resultat utifrån beviljade ansökningar	Resultat från slutförda ärenden	Mål
Förändring av önskad fångst (ton)	-21	-520	-3800
Förändrad vattenbruksproduktion (ton)	3726	1123	3925
Antal projekt inom datainsamling och kontroll	52	17	485
Antal genomförandeprojekt inom lokalt ledd utveckling	75	9	300
Antal projekt inom saluföring och beredning	40	38	109
Förändrad täckning av skyddade områden (km ²)	260	0	1200

Källa: Jordbruksverket.

Jakt- och viltförvaltning

För att redovisa resultat och bedöma hur jakt- och viltförvaltning utvecklas och bidrar till målet för utgiftsområdet har det tidigare använt indikatorer för viltstammarnas utveckling (exkl. rovdjur), omfattning av viltskador samt antal viltolyckor i trafiken. Dessa ingår även fortsatt i redovisningen.

Naturvårdsverkets arbete utgår från viltstrategin och kommuniceras utåt genom regelbundna lägesrapporter och genom nyhetsbrevet Viltnytt. En fördjupad uppföljning av alla åtgärder i strategin sker löpande av verket. För att främja brukandet av viltet som resurs har Naturvårdsverket låtit göra en kartläggning av viltets ekosystemtjänster. Resultatet av kartläggningen är en samlad och fördjupad analys av viltets olika nyttor.

För att bidra till en tydlig och förutsägbar viltförvaltning vägleder Naturvårdsverket länsstyrelserna, bl.a. genom en utbildning i adaptiv viltförvaltning och genom Viltförvaltarkonferensen dit länsstyrelserna inbjuds. Konferensen har fokus på klövvilt, rovdjur och samförvaltning. Resultatet av insatserna är en ökad gemensam kunskap om vilt och viltförvaltning som integreras i den praktiska förvaltningen. Även

Svenska Jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund bidrar med kunskapsspridning i frågor om praktisk viltförvaltning.

De milda vintrarna gör att koncentrationen av övervintrande gäss ökar. Lantbruket har ökande problem med gäss, sångsvan, tranor och vildsvin. Uppskattningsvis finns i dagsläget mellan 200 000 till 300 000 vildsvin i Sverige. För andra arter såsom rådjur, älg, kron- och dovhjort kan man generellt se att stammarna är stabila eller ökande. Detta kan dock variera såväl lokalt som regionalt.

Enligt inventeringsresultat 2018 fanns 305 vargar i Sverige, att jämföra med 355 respektive 415 individer 2017 och 2016. För att stammen ska ha gynnsam bevarandestatus behövs 300 individer och att minst en invandrad finskrisk varg reproducerar sig varje femårsperiod. Järvpopulationen uppskattas till 522 individer. Riksdagen har beslutat att järvens referensvärde för gynnsam bevarandestatus ska vara 500–600 individer. För lodjur behövs minst 870 individer för gynnsam bevarandestatus och vid den senaste inventeringen fanns ca 1 220 individer. Antalet familjegrupper av lo har dock minskat.

Täta eller stora viltstammar kan medföra skador inom såväl skogs- som jordbruk samt orsaka olyckor på väg och på spårbunden trafik. Ersättning för skador kan erhållas från anslaget 1:7 *Ersättning för viltskador m.m.* Enligt SLU:s viltskadestatistik för 2017 utbetalades 11,5 miljoner kronor i stöd rörande skador på tamdjur, varav 10,5 miljoner kronor till förebyggande åtgärder och 1 miljon kronor på grund av skador. Stödet till skador på gröda uppgick till 11,3 miljoner kronor, varav 4,1 miljoner kronor avsåg förebyggande åtgärder och 7,2 miljoner kronor ersättning för uppkomna skador. Ersättning för förekomst av rovdjur inom renkötselområdet erhålls från anslaget 1:22 *Främjande av rennäringen m.m.* Under 2017 utbetalades drygt 50 miljoner kronor i rovdjursersättning.

Rundabordssamtal har genomförts med myndigheter och organisationer för att få en samlad bild av problemen med vildsvin och det arbete som pågår. Regeringen har dessutom, för att stävja de skador som dov- och kronhjort orsakar på gröda och framför allt kronhjort orsakar på barrträd, möjliggjort för skydds jakt efter årskalv av kron- och dovhjort på enskilt initiativ. När det gäller begränsningar för utfodring av vilt pågår flertal initiativ från myndigheter och organisationer och regeringen följer dessa aktörers initiativ.

Fram till 2015 var det totala antalet trafikolyckor med vilt inblandat relativt oföränderligt, nära 47 000 olyckor med de anmälningspliktiga arterna. Under 2016 ökade antalet olyckor med vilt kraftigt, till totalt 58 579 olyckor och under 2017 var antalet 61 282. Det är klövvilt (bl.a. vildsvin och rådjur) som orsakar de flesta olyckorna och ökningen. Under 2017 orsakade rådjur 45 863 olyckor, vilket var en ökning på drygt 1 200 olyckor jämfört med 2016. Vildsvin orsakade 6082 olyckor 2017, vilket var 1 325 fler än 2016. Fram till 2018 användes medlen i viltvårdsfonden för Polismyndighetens eftersökskostnader under budgetåret. Trafikverket, som har det slutliga kostnadsansvaret (prop. 2008/09:191, bet. 2008/09: MJU3, rskr. 2009/10:25), återförde därefter medlen till viltvårdsfonden. Genom ändringar i jaktförordningen (1987:905) som trädde i kraft den 1 januari 2018 används inte längre viltvårdsfonden för dessa ändamål. Polismyndigheternas kostnader ersätts numera direkt av Trafikverket.

Regeringen har ändrat villkoren för upplåtelse av småviltsjakt på statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen, för att förbättra möjligheterna att balansera jakttrycket i dessa känsliga områden. Förändringarna har gällt fr.o.m. småviltsjakten 2017/18. Enligt berörda länsstyrelser har jakttrycket avtagit påtagligt, som regeringen avsett. I enlighet med detta har även inbetalda intrångsersättningar och viltvårdsavgifter minskat.

Konsument och marknad

Målet för det strategiska området Konsument och marknad är följande:

- Att konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Tidigare redovisade indikatorer; antal livsmedelsföretag, värdet av livsmedellexport samt antal land- och anläggningsgodkännanden redovisas under rubrikerna Livsmedelsindustrin och Livsmedellexport nedan.

Under detta avsnitt redovisas resultat och bedömningar under följande delar av livsmedelskedjan som underrubriker: Livsmedelsindustrin, Livsmedelsexport, Medvetna val, Offentlig konsumtion och hälsa, Ekologisk produktion och konsumtion, Besöksnäring och restaurang.

Livsmedelsindustrin

Förädlingsvärdet i livsmedelsindustrin som helhet ökade med 22 procent mellan 2008 och 2015. På en mer detaljerad nivå framgår att förädlingsvärdet ökade mer i vissa delar av livsmedelsindustrin, t.ex. drycker och tobak.

Antalet livsmedelsföretag ökade mellan 2016 och 2017 med 2,9 procent, från 4 150 företag till 4 270 företag.

Konkurrensverket har inom ramen för livsmedelsstrategin kartlagt och analyserat förhållanden som begränsar konkurrensen inom den svenska livsmedelskedjan. Konkurrensverkets slutsats är att koncentrationen på dagligvarumarknaden är fortsatt hög, men gör bedömningen att konkurrensen på marknaderna för handel och produktion av livsmedel huvudsakligen fungerar väl och att konsumenterna har goda förutsättningar att göra aktiva och väl-informerade val. Myndigheten lämnar ett antal åtgärdsförslag som kan förbättra konkurrensen i livsmedelskedjan och som sammanfattningsvis går ut på att öka tillgängligheten på attraktiva butikslägen för nya aktörer och att mer resurser ges till offentliga upphandlingar så att fler anbud kan tas emot från små och lokala aktörer. Konkurrensverket har i sitt uppdrag även kommit fram till att de svenska villkoren för primärproducenterna behöver harmoniseras gentemot övriga länder i EU, förslagsvis genom att Sverige verkar för att motsvarande höga krav införs även i andra EU-länder. Rapporten bereds i Regeringskansliet.

Tabell 2.23 Småskalig livsmedelsproduktion

Antal företag	2011	2015	2016	2017
Småslakterier	149	170	169	165
Dryckesvaruindustri (<10 anställda)	139	401	464	548
Mejeri- och glassindustri (<10 anställda)	117	196	218	214
Frukt-, bär- och grönsaksindustri (<10 anställda)	175	290	295	317
Industri för bageri- och mjölprodukter (<10 anställda)	1105	1148	1147	1158

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagsdatabasen samt Livsmedelsverket (småslakterier).

Livsmedelsexport

Under 2017 presenterade regeringen en förstärkt satsning på svensk livsmedelsexport med fokus på små och medelstora företag. Satsningen på livsmedelsexport omfattar sammanlagt elva åtgärder och syftar till att öka den svenska livsmedelsexporten. Sveriges export- och investeringsråds livsmedelsprogram Try Swedish! förlängdes. Programmets aktiviteter och utformningen av kommunikationsinsatser beslutas av näringslivet, vilket innebär att näringen har en tydlig position i marknadsföringen av Sverige. För att öka den livsmedelsspecifika kompetensen har tre heltidstjänster inrättats som livsmedelsexportansvariga på potentiella tillväxtmarknader. För att göra det enklare för livsmedelsföretag att exportera och marknadsföra sig har en analys av exportpotentialen i olika livsmedelskategorier genomförts tillsammans med livsmedelsbranschen. En av näringen efterfrågad satsning på export av ekologiska livsmedel har genomförts med konkreta aktiviteter för att positionera Sverige. Dessutom har ett regionalt exportprogram för livsmedelsföretag påbörjats som tillhandahåller information om potentialen med livsmedelsexport och som gör det enklare att ta sig in på nya marknader. För att ytterligare förenkla för livsmedelsföretag att exportera fick Livsmedelsverket och Jordbruksverket i uppdrag att underlätta för export av livsmedel och jordbruksvaror genom att finansiera den verksamhet som innebär att svenska anläggningar blir godkända för export till tredje land. Inom Regeringskansliet anställdes också en nationell exportsamordnare för livsmedelssektorn med uppgift att, i samarbete med näringslivet, arbeta för att fler livsmedelsföretag kommer ut på export. Under året lanserades också Team Sweden Livsmedel. Det är en

samverkansplattform där företag, myndigheter och aktörer inblandade i livsmedelsexport kan arbeta för att utveckla och öka den svenska livsmedelsexporten och som syftar till att göra det enklare för livsmedelsföretag att exportera. Livsmedelsverket har fortsatt sitt arbete för att göra det enklare att ta sig in på nya marknader med information till företag om bl.a. regler exempelvis genom verkets upplysningstjänst, nya webb-baserade import- och exportguider och ett nyhetsbrev till livsmedelsföretagare. Även Sveriges export- och investeringsråd, Kommerskollegium och Jordbruksverket har under året väglett livsmedelsföretag i exporttekniska frågor.

Merparten av svensk livsmedelsindustri befinner sig på landsbygden. Därför riktas också åtgärder för att underlätta och främja livsmedelsexport till små och medelstora företag över hela landet. Cirka 1 procent av svenska livsmedelsföretag är stora företag, därför är det naturligt att arbeta med insatser mot små och medelstora företag för att öka svensk livsmedelsexport. Det regionala exportprogrammet hos Sveriges export- och investeringsråd är ytterligare en aktivitet för att få regional spridning i åtgärderna och identifiera företag med outnyttjad kapacitet. Regeringen har även en nära dialog med Sveriges export- och investeringsråd om hur fler små- och medelstora företag kan exportera mer.

Under 2017 ökade värdet av den totala exporten av livsmedels- och jordbruksprodukter med 1 procent och uppgick till 83,7 miljarder kronor. Livsmedelsexporten, undantaget vidareexporten av norsk fisk, ökade under 2017 från 44,6 miljoner kronor till 47,9 miljoner kronor – en ökning med 7,5 procent.

Regeringen har under mandatperioden vidtagit en rad åtgärder i syfte att främja Sveriges export av livsmedel och jordbruksprodukter. I och med riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16: MJU2, rskr. 2015/16:110) ökades Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets förvaltningsanslag för arbete med marknadsföring inom livsmedels- och jordbruksområdet. Det ökade förvaltningsanslaget har gett konkreta resultat genom att Livsmedelsverket under 2017 avslutade 147 ärenden, i jämförelse med 49 exportärenden 2016. Det är en ökning med 300 procent och innebär att fler företag har fått möjligheten att exportera. Livsmedelsverket har påbörjat sitt uppdrag att, i samråd med Jordbruksverket, inrätta ett samverkansforum för myndighetsarbetet med att öka

livsmedels- och jordbrukssektorns marknadstillträde i tredje land. Det arbete som utförs av skogs- och lantbruksrådet i Peking, tillsammans med berörda myndigheter i Sverige för att underlätta för den svenska livsmedelsbranschen har bidragit till att skapa förutsättningar för en ökad export till Kina. Under 2017 ökade exporten till Kina med 37 procent. Inom ramen för Sveriges export- och investeringsråds livsmedelsprogram Try Swedish! för små och medelstora livsmedelsföretag genomfördes ett 20-tal aktiviteter under 2017 och 205 företag deltog i olika aktiviteter. Inom ramen för EU:s förhandlingar om frihandelsavtal lyfter regeringen fram svenska exportintressen. EU nådde i december 2017 en politisk överenskommelse med Japan om ett frihandelsavtal som kommer att öppna den japanska marknaden för en rad livsmedel samt motsvarande med Mexiko i april 2018. Under 2018 presenterade Sverige och Finland en gemensam avsiktsförklaring för en ökad livsmedelsexport som innebär ett konkret samarbete med gemensamma aktiviteter på utlandsmarknaden liksom ett ökat utbyte av information och erfarenheter på myndighetsnivå.

Medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa

För att redovisa resultat och bedöma hur arbetet med att främja medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Konsument och marknad kommer följande indikatorer att användas:

- Antalet utbrott av zoonoser hos djur och människor.
- Andelen kycklingar med campylobacter.

Många infektioner som drabbar människor är zoonoser, dvs. smittor som kan överföras mellan djur och människor. Exempel på livsmedelsburna zoonoser är magtarminfektionerna campylobacter, salmonella, listeria och ehec. Att minska risken för livsmedelsburna utbrott är angeläget främst ur folkhälsosynpunkt eftersom de flesta livsmedelsburna zoonoser inte har någon negativ inverkan på djuren. Livsmedelsburna infektioner kan även orsakas av icke-zoonotiska patogener.

Förekomsten av campylobacter i svenska slaktkycklingsbesättningar är åter nere på de låga nivåer som var före utbrottet 2016 och 2017. Antalet personer per 100 000 invånare och år (incidensen) som insjuknade av campylobacter ökade under perioden sommaren 2016 till

sommaren 2017. Därefter har en minskning skett till tidigare låga nivåer.

Tabell 2.24 Slaktkycklingsflockar med campylobacter

	2015	2016	2017
Andel slaktkycklingsflockar med campylobacter	11,6	15,2	10,7

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt.

Under 2017 utreddes åtta utbrott av salmonella. Incidensen av inhemskt smittade var något högre under 2017 jämfört med de senaste åren. Sett över en tjugoårsperiod finns dock ingen trend för att incidensen ökar eller minskar i Sverige. I jämförelse med de flesta europeiska länder har Sverige en relativt låg förekomst av salmonella men förekomsten verkar också minska i övriga Europa. Under 2017 skedde inget större utbrott av magtarmsjukdomen ehec och antalet fall som smittats i Sverige var lägre än de föregående två åren. Antalet personer som smittades av listeria under 2017 ökade något jämfört med 2016 och sett i ett längre tidsperspektiv ses en långsamt uppåtgående trend i Sverige. Flera faktorer bidrar troligen till ökningen, men en faktor anses vara en ökad konsumtion av ätfärdiga produkter. Under 2017 rapporterades 22 inhemska fall av Hepatit E, ett virus som i främsta hand anses ha zoonotiskt ursprung. Det totala antalet rapporterade fall har ökat stadigt sedan 2012.

Inom ramen för arbetet med handlingsplanen för en Giftfri vardag har Livsmedelsverket undersökt förekomsten av hormonstörande ämnen och utvecklat en kemisk analysmetod för fenolära ämnen i livsmedel. Livsmedelsverket har medverkat i den nationella plattformen för säker hantering av nanomaterial. Plattformen har under 2017 bl.a. identifierat olika hinder och förslag på åtgärder för en säker hantering av nanomaterial inom områdena arbetsmiljö, konsumentskydd, nanomaterial i ett livscykelperspektiv samt innovation och produktutveckling. Livsmedelsverket och Stockholms universitet har under året påbörjat ett samarbete i syfte att öka kunskapen om kombinationseffekter, även kallat cocktail-effekter.

En av de största riskfaktorerna för sjukdom och för att dö i förtid är ohälsosamma matvanor. För att stärka det långsiktiga arbetet med matvanor och fysisk aktivitet har ett nytt delmål i folkhälsopolitiken införts: Ett samhälle som främjar ökad fysisk aktivitet och bra matvanor för alla i propositionen God och jämlik hälsa – en

utvecklad folkhälsopolitik (prop. 2017/18:249, bet. 2017/18:SoU26, rskr. 2017/18:406).

I dag är skillnaderna i matvanor och hälsa stora i Sverige, både utifrån socioekonomiska faktorer och även könsskillnader. Resultaten från den första nationella kartläggningen av ungas matvanor, Riksmaten Ungdom, visar att dessa skillnader skapas redan i unga år. Kartläggningen visar bl.a. att ungdomar äter för lite frukt och grönsaker och för mycket rött kött och chark. Här finns en könsskillnad då pojkar i gymnasieskolan äter dubbelt så mycket kött som flickorna, som i sin tur äter mer frukt och grönsaker än pojkarna. Kartläggningen visar även att ungdomar med lågutbildade föräldrar äter mindre grönsaker och fisk och dricker mer läsk. Även övervikt och fetma är vanligare bland dessa ungdomar.

Inom ramen för uppdraget att främja hälso- och sjukvårdens arbete med bra matvanor för att förebygga kroniska sjukdomar har Livsmedelsverket bl.a. tagit fram faktabroschyrer och en webbaserad vägledning om betydelsen av bra matvanor i det förebyggande hälso- och sjukvårdsarbetet.

Livsmedelsverkets Kompetenscentrum för måltider inom vård, skola och omsorg har bl.a. tagit fram reviderade råd för äldreomsorgen som kommer att lanseras under 2018. Den offentliga upphandlingen av livsmedel är av stor vikt för kvaliteten på måltiderna inom offentlig sektor. Upphandlingsmyndigheten har i uppdrag att förstärka kompetensen när det gäller upphandling av livsmedel och måltidstjänster inom offentlig sektor. Uppdraget ska avrapporteras 2019. Fysisk aktivitet och bra matvanor behandlas även inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Regeringen har gett Livsmedelsverket i uppdrag att analysera vilka åtgärder som krävs för en svensk anmälan till EU-kommissionen om obligatorisk ursprungsmärkning av kött och fisk på restaurang och i storhushåll.

Ekologisk produktion och konsumtion

För att redovisa resultat och bedöma hur ekologisk produktion och konsumtion utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Konsument och marknad, används följande indikatorer och bedömningsgrunder:

- Utvecklingen av den ekologiska odlingen: Sveriges certifierade areal jordbruksmark

- som är omställd eller under omställning till ekologisk produktion.
- Utvecklingen av marknaden för ekologiska produkter: försäljningsökning och andel ekologiska livsmedel.
- Jordbruksverkets statistik för ekologisk odling.
- Ekowebbs försäljningsstatistik för ekologiska produkter (i samarbete med Statistiska centralbyrån). Ekowebb bedriver oberoende bevakning och är experter på ekomarknad och ekostatistik.

Konsumenternas efterfrågan på ekologisk mat har ökat kraftigt under de senaste åren. Marknaden bedömer att ökningen kommer att fortsätta flera år framöver. Den ekologiska produktionen har dock inte ökat i takt med efterfrågan. En särskilt viktig åtgärd för att öka den ekologiska produktionen är ersättningarna för ekologisk produktion i landsbygdsprogrammet för programperioden 2014–2020. Stöd motsvarande 637,4 miljoner kronor betalades ut 2017 och t.o.m. april 2018.

Förutom satsningarna på ekologisk produktion i landsbygdsprogrammet, ger regeringen stöd till forskning (Formas), försöks- och utvecklingsverksamhet (Jordbruksverket), fältforskning (SLU) samt Centrum för ekologisk produktion och konsumtion vid SLU.

Vidare innehåller livsmedelsstrategin och dess handlingsplan satsningar på produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel. Den 28 februari 2018 presenterade Jordbruksverket ett förslag till en åtgärdsplan för att öka produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel. Åtgärdsplanen innehåller etappmål och åtgärder som syftar till att nå regeringens uppsatta inriktningsmål för ekologisk produktion och konsumtion, som innebär att 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark 2030 och att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter 2030. Den 26 april 2018 beslutade regeringen att tilldela Jordbruksverket totalt 50 miljoner kronor för att vidta ett antal åtgärder som återfinns i förslaget till åtgärdsplan. Näringslivet och berörda aktörer ska ges en aktiv och central roll i valet av åtgärder.

Den ekologiska odlingen har ökat kontinuerligt under de senaste åren. Arealen jordbruksmark som var helt omställd till ekologisk produktion ökade under 2017 och uppgick till 495 800 hektar. Den totala arealen jordbruksmark, som var omställd eller under omställning till ekologisk produktion, ökade likaså. Av Sveriges totala certifierade jordbruksmark var 19 procent omställd eller under omställning till ekologisk produktion 2017.

Den ekologiska livsmedelsförsäljningen har ökat med 10 procent, motsvarande 2,5 miljarder kronor, till 27,9 miljarder kronor 2017 jämfört med 2016. Av sålda livsmedel 2017 var 9,3 procent ekologiska. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen har fortsatt att öka även inom offentlig marknad, med 15 procent under 2017.

Besöksnäring och restaurang

För att redovisa resultat och bedöma hur besöksnäring och restaurang utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Konsument och marknad används följande indikator:

- Konsumtion inkommande besökare (restaurang och livsmedel).

Svensk besöksnäring har en fortsatt positiv utveckling och för att ta ett samlat grepp kring frågorna tillsatte regeringen i oktober 2016 Utredningen Sveriges besöksnäring – en samlad politik för upplevelsebaserad tillväxt. Utredningen lämnade sitt slutbetänkande i december 2017, Ett land att besöka – En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95). I betänkandet föreslår utredningen att regeringen utvecklar, antar och genomför en nationell strategi för en hållbar och växande besöksnäring, även delstrategier för ett antal temaområden föreslås, däribland måltidsturism. I storleksordningen en tredjedel av de medel som utländska besökare spenderar vid besöket i Sverige avser inköp av livsmedel, mat och dryck i butik, restaurang, café etc. Vidare föreslår utredningen bl.a. ett stärkt nationellt samlat ansvar för långsiktig kunskapsutveckling och innovation samt en stärkt myndighetssamordning, se vidare utgiftsområde 24 Näringsliv.

Utländska besökares konsumtion av restaurangtjänster och inköp av livsmedel var 44,2 miljarder kronor under 2016 och ökade till 47,4 miljarder kronor under 2017. För att möjliggöra fortsatta satsningar inom området och

utveckla potentialen i att möta efterfrågan på upplevelser kring mat och dryck som en integrerad del av besöksnäringen har regeringen inom ramen för landsbygdsprogrammet avsatt 60 miljoner kronor för detta ändamål. Merparten av dessa medel har beviljats V.S. VisitSweden AB som samverkar med regionala organisationer i arbetet i att stärka produktutveckling och marknadsföring av måltidsupplevelser i Sverige. Inom landsbygdsprogrammet finns även insatser för att främja småskalig traditionell matkultur.

Internationellt arbete

Sverige har fortsatt deltagit aktivt i arbetet med det internationella genomförandet av Agenda 2030, se vidare utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. I samband med det högnivåpolitiska forumet i New York i juli 2018 diskuterades bl.a. mål 12 för hållbar konsumtion och produktion samt mål 15 om biologisk mångfald. Båda dessa mål har betydelse för arbetet inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och departementet har varit aktiva i framtagandet av underlag inför mötet. Mål 2 i agendan är att utrota hungern och vid mötet 2017 med Kommittén för globalt tryggad livsmedelsförsörjning (CFS) anordnade Sverige ett sidosamtal på temat jämställdhet i skogsbruket och betydelsen av att stärka kvinnors egenmakt för en tryggad livsmedelsförsörjning (och förbättrad nutrition). Sveriges arbete för en hållbar förvaltning av landets skogsresurser redovisades också, liksom kvinnors formella och informella roll i svensk skogsnäring.

Sverige uppmärksammade vidare Världshungerdagen med ett seminarium som fokuserade på migration och dess påverkan på tryggad livsmedelsförsörjning. Syftet var bl.a. att belysa de möjligheter som en utveckling av landsbygden kan innebära som ett alternativ till migration. Seminariet var ett led i Sveriges bidrag till uppfyllande av mål 2 i Agenda 2030.

I december 2017 antog regeringen en strategi för Sveriges samarbete med FAO för perioden 2018–2021.

Sverige har sedan länge en internationellt ledande roll i fråga om antibiotika- och antimikrobiell resistens (AMR) och har arbetat aktivt med att stärka FAO:s roll i kampen mot AMR. En minskad användning inom djurhållningen är nödvändig för att uppnå resultat inom området och bidra till FN:s arbete med One Health.

Genom en sekondering från Näringsdepartementet till FAO sedan hösten 2017 har Sverige bidragit till FAO:s kompetens på området.

Under 2017 lanserades en webbplats för Svenska FAO-kommittén, där information om FAO och Sveriges deltagande i FAO:s arbete för ett hållbart jord- och skogsbruk samt fiske liksom landsbygdsutveckling kontinuerligt har lagts upp.

Under 2018 uppmärksammade Sverige betydelsen av partnerskap, med särskilt fokus på privata sektorn, genom en skrift som ska presenteras vid Kommittén för tryggad livsmedelsförsörjning.

För att bidra till en mer transparent och öppen världshandel deltar Sverige fortsatt i arbetet inom de globala standardiseringsorganisationerna för växtskydd, djurhälsa och livsmedel.

Inom den Gemensamma Råvarufonden (CFC) ledde Sverige som vice ordförande OECD-länderna i arbetet. Fonden har en viktig roll på råvaruområdet i att bistå utvecklingsländer i att stärka deras livsmedelsproduktion på ett hållbart sätt, förbättra produktionsmetoder och öka diversifiering och främja en hållbar ekonomisk utveckling.

Inom de internationella råvaruorganisationerna (ICB) hade Sverige förtroendeposition i Internationella organisationen för tropiskt timmer (ITTO). Arbetet fortsatte i samtliga organisationer och EU och Sverige tog en aktiv del i arbetet. Från 2017 är EU medlem i Internationella bomullsorganisationen (ICAC), vilket medfört ett ökat engagemang också i den organisationen för svenskt vidkommande.

Under 2017 påbörjades förberedelser inför Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet och fr.o.m. den 1 januari 2018 är Sverige ordförande för ett år framåt. Under 2017 tog Nordiska ministerrådets sekretariat för Fiske och vattenbruk, Jordbruk, Livsmedel och Skogsbruk ett ökat ansvar som prioritetsområdeskoordinator för området bioekonomi, med stöd av bl.a. Sverige, som innehar den rollen när det gäller fiskefrågor.

Kunskap och innovation

Målet för det strategiska området Kunskap och innovation är följande:

- Att stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet

och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

Arbete med att utveckla indikatorer pågår. Under 2017 har regeringen gett Tillväxtverket i uppdrag att stödja och underlätta etableringen av en samverkansarena för livsmedelssektorns företag och aktörer. Samverkansarenan ska bidra till att höja innovationskapaciteten i sektorn och säkra en långsiktig kompetensförsörjning, i syfte att öka konkurrenskraften för företag i livsmedelssektorn. Arenan kommer att formulera behov gentemot forsknings- och innovationsansvariga. Samverkansarenan lanserade etableringen av Sweden Food Arena den 24 maj och Tillväxtverket slutrapporterade regeringsuppdraget den 30 juni 2018, men uppdraget förlängdes samtidigt till årsskiftet. Därefter ska företagen och organisationerna ta över och driva Sweden Food Arena i egen regi.

För att öka den behovsmotiverade forskningen har regeringen gett Formas i uppdrag att inrätta ett nationellt forskningsprogram för livsmedel och har avsatt 50 miljoner kronor mellan 2017–2019 för detta ändamål. Formas har därtill utsett en nationell kommitté för forskningsfinansiärer i syfte att samordna och stärka forskningen inom livsmedelskedjan. En första utlysning av 9,4 miljoner kronor för synteser, kunskapsinhämtning, inom området har beslutats och tilldelats under 2017. Regeringen har tilldelat SLU 15 miljoner kronor för inrättandet av ett program för industridoktorander med syfte att stödja behovsmotiverad forskning, spridning av forskning och öka samverkan med näringen. Tio doktorandprojekt har beslutats.

Regeringen har under 2017 även ökat stödet till samarbetet mellan företag och forskning inom växtförädling som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet. Sveriges bidrag till detta är 17,7 miljoner kronor mellan 2017–2019. Regeringen har också gett SLU i uppdrag att initiera ett kompetenscentrum för växtförädling. Syftet är bl.a. att bidra till livsmedelsstrategins mål och därmed möjliggöra en ökning av tillgången till nya växtsorter som är anpassade för svenska odlingsförhållanden. Kompetenscentrumet är under uppbyggnad.

För att stärka konkurrenskraften och lönsamheten i jordbruket och trädgårdsnäringen är det viktigt att utbytet mellan företag och aktuell forskning stärks. SLU har därför inom ramen för

livsmedelsstrategin fått i uppdrag att tillsammans med rådgivningsorganisationerna för jordbruket och trädgårdsnäringen ta fram förslag för hur bryggan mellan rådgivning och forskning kan utvecklas. I rapporten som överlämnades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) den 28 mars 2018 lyfts flera områden fram, exempelvis behovet av ökade satsningar på tillämpad forskning, möjligheter att samordna och utveckla samverkan, bättre struktur på spridning av forskningsresultat samt att vidareutveckla utbildningarna i samverkan med näringarna.

Under 2017 erbjöd regeringen Skåne läns landsting 1 miljon kronor för att genomföra insatser som stärker innovationer i livsmedelskedjan och utvecklingen av innovativa företag. Medlen har använts till förberedande arbete för att bilda ett internationellt referens- och försökscentrum för cirkulär biobaserad livsmedelsproduktion som kallas Food Valley of Bjuv.

Regeringen gav i juni 2017 Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag att utlysa medel för att inkubatorer och acceleratorer ska kunna stödja utveckling av innovativa företag inom livsmedelskedjan. Vinnova har haft en utlysning och ett projekt om att utveckla nationell livsmedelsinkubation erhöll 3 miljoner kronor i medel efter en sedvanlig utlysning.

År 2016 gav regeringen ett bidrag på 1 miljon kronor till OECD för att studera den svenska livsmedelskedjans innovationssystem. Rapporten presenterades i juni 2018 där OECD bl.a. rekommenderar åtgärder för att minska administrativa kostnader för krav som går utöver EU-kraven, ökade investeringar i forskning, åtgärder för att öka rekryteringen av studenter, förstärkningar av kopplingarna mellan grundforskning, tillämpad forskning och industrin samt uppmuntran av branschens deltagande i forskning och utvecklingsprogram på nationell och europeisk nivå. OECD pekar också på behovet av att stärka forskningsinstitutets funktionen i Sverige. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Sveriges lantbruksuniversitet

Forskning, utbildning och fortlöpande miljöanalys vid SLU bidrar till att uppfylla målen för livsmedelsstrategin och till möjligheten att uppfylla de globala målen för hållbar utveckling.

För att redovisa resultat och bedöma hur satsningarna på utbildning och forskning bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området kunskap och innovation

används följande indikatorer och bedömningsgrunder:

- Antal helårsstudenter.
- Antal sökande och antagna.
- Prestationsgrad och examinationsfrekvens (antal examinerade individer).
- Andel disputerade lärare.
- Vetenskaplig publicering.
- Externa medel.

SLU står sig väl i jämförelse med andra universitet. I en av de internationella universitetsrankningarna (Quacquarelli Symonds) hamnar SLU på fjärde plats inom jordbruks- och skogsbrukskategorin och i Vetenskapsrådets forskningsbarometer 2017 placerar sig SLU på andra plats avseende citeringsgenomslag.

Det totala antalet helårsstudenter 2017 uppgick till 3 737 (69 procent kvinnor och 31 procent män), vilket är 4 procent färre än 2013 enligt SLU:s årsredovisning 2017. Minskningen är störst på grundnivå men har avstannat jämfört med andra år. Antalet sökande till utbildningar på grundnivå under 2017 låg på 5 674 individer (74 procent kvinnor och 26 procent män) vilket innebär en fortsättning på den sjunkande trenden sedan 2014. Antalet antagna på grundnivå var 998 individer fördelat på 67 procent kvinnor och 33 procent män. Antalet ansökningar till utbildningar på avancerad nivå följer en ökande trend och antalet registrerade studenter uppgick till 226 stycken (61 procent kvinnor och 39 procent män). Demografiska orsaker och en god arbetsmarknadssituation är en förklaring bakom det minskade antalet studenter. SLU har vidtagit åtgärder.

SLU:s utbildningar återspeglar de könsbundna yrkesval som finns i samhället. Arbetet med jämställdhetsintegrering fortsätter och studentrekrytering är ett av de tre områden som SLU identifierat att arbeta vidare med. SLU har avsatt medel för fortsatt arbete med jämställdhetsintegrering.

Söktrycket är väldigt olika för de olika utbildningarna vid SLU. Agronomprogrammet för ekonomi (54 procent kvinnor och 46 procent män), mark/växt-inriktningen (67 procent kvinnor och 33 procent män), kandidatprogrammet för biologi och miljövetenskap (75 procent kvinnor och 25 procent män) samt kandidatprogrammet för sport- och sällskapsdjur

(95 procent kvinnor och 5 procent män) hade alla mindre än 1 förstahandsansökande per plats. De flesta andra utbildningar har mellan 1 och 2,5 förstahandsansökande per utbildningsplats.

Under de senaste fem åren har antalet sökande utan tidigare högskolestudier till SLU:s utbildningar minskat med 4 procent vilket kan jämföras med genomsnittet för Sveriges alla universitet och högskolor där minskningen för motsvarande period varit 7 procent. SLU har under 2017 satsat mer medel än tidigare på att analysera varför hortonom-, agronom- och jägmästarprogrammen har lågt söktryck. SLU har på ett mer aktivt och riktat sätt marknadsfört sina utbildningar via nya kanaler i exempelvis sociala medier. SLU arbetar också med studentkommunikatörer, öppet hus på campusorterna, deltagande på utbildningsmässor, studentrekryteringskonferenser m.m. Flera av de nya utbildningarna som startar under 2018 verkar ha rönt stort intresse bland blivande studenter. SLU arbetar aktivt för att få flera utländska studenter och har speciella satsningar för nyanlända.

Prestationsgraden, dvs. helårsprestation per helårsstudent, är hög inom utbildning på grund- och avancerad nivå. Kvinnor har totalt sett en något högre prestationsgrad än män (90 procent för kvinnor och 87 procent för män). Prestationsgraden låg på 90 procent inom utbildning på grundnivå (2016: 92 procent) och på 88 procent inom utbildning på avancerad nivå (2016: 91 procent). Totalt examinerades 798 studenter 2017 (71 procent kvinnor och 29 procent män). Av de studenter som examinerades på grundnivå 2017 var 72 procent kvinnor och 28 procent män, baserat på 653 individer och 869 examina. 114 individer examinerades på avancerad nivå (68 procent kvinnor och 32 procent män).

SLU hade 563 aktiva forskarstudenter 2017, 58 procent kvinnor och 42 procent män. Antalet forskarstudenter har minskat de gångna fem åren, könsfördelningen är oförändrad. I jämförelse mellan åren 2010 och 2017 är det 160 färre forskarstudenter. Antalet forskande och undervisande personal var 1 482 personer (48 procent kvinnor, 52 procent män) 2017 vilket innebär en ökning med 3 procent jämfört med året innan. Antalet disputerade lärare var 916 stycken (42 procent kvinnor och 58 procent män) 2017 vilket är en ökning med 56 personer jämfört med 2016.

Könsfördelningen bland SLU:s professorer under 2017 var 29 procent kvinnor och

71 procent män. Under 2017–2019 har SLU ett mål för könsfördelningen bland nyrekryterade professorer om 51 procent kvinnor. Under 2017 har tio professorer anställts, varav fyra är kvinnor. För att SLU ska nå upp till rekryteringsmålet vid periodens slut måste andelen kvinnliga professorer öka under de kommande två åren.

SLU visar på goda resultat när det gäller vetenskaplig publicering. Forskare vid SLU publicerade under 2017 drygt 1 670 artiklar vilket är en ökning med drygt två procent jämfört med 2016. Den största andelen publikationer var inom områdena ekologi och miljövetenskap. Därefter följde växtvetenskap, skogsvetenskap och veterinärmedicin. 70 procent av publikationerna vid SLU hade internationella medförfattare.

Den senaste femårsperioden har externa bidrag och uppdrag ökat med 5 procent. År 2017 utgjorde extern finansiering 51 procent av de totala intäkterna till forskning och utbildning på forskarnivå. SLU utvecklar sitt arbete med forskningsplattformar. Dessa framtidsinriktade samarbeten har ett tvärvetenskapligt och fakultetsöverskridande arbetssätt och bedrivs i samverkan med det övriga samhället.

SLU har i uppdrag att bedriva fortlöpande miljöanalys. Arbetet är organiserat i tio tematiska program som genererar information kopplat till miljö kvalitetsmålen. Dessutom finns Artdatabanken som en del av fortlöpande miljöanalys. Artdatabanken har ett stort erkännande internationellt och ingår i globala samarbeten om artinformation.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Formas möjliggör forskning för hållbar utveckling, där Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, tillsammans med de nationella miljö kvalitetsmålen är viktiga som sorterings- och prioriteringsgrund. Under 2017 har Formas initierat en systematisk inventering av kunskaps- och forskningsbehoven för Agenda 2030 i den svenska kontexten.

Resultatredovisning för Formas verksamhet finns i utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård avsnitt 4 Miljöforskning. Anslag för finansiering till stöd till forskning finns i utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och i utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Formas redovisar att av medlen från utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och

livsmedel har 75 procent gått till produktionsrelaterade projekt. Under 2017 betalade Formas ut totalt 1,35 miljarder kronor sammanlagt i forskningsstöd som beviljats utifrån de öppna utlysningarna och de åtta av regeringen utpekade riktade utlysningarna samt 11 utlysningar inom internationella nätverk. Den procentuella fördelningen mellan ansvarsområden visar att miljöforskning är störst med 42 procent följt av areella näringar 34 procent och samhällsbyggande 24 procent. Projekten som forskningsrådet finansierar är dock ofta relevanta för flera av Formas ansvarsområden. SLU, som under 2017 mottog 27 procent av de beviljade medlen, är den största bidragsmottagaren.

2.6.4 Skog

För att redovisa och bedöma resultaten för utgiftsområdet, med avseende på skogspolitikens två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet, används följande indikatorer:

- Tillväxt, avverkning och återväxtåtgärder.
- Röjning.
- Skog och vilt i balans.
- Skydd mot skadeinsekter m.m.
- Miljöhänsyn.
- Skydd och bevarande av skogsmark.
- Skogsbrukets klimatnytta.

Tillväxt, avverkning och återväxtåtgärder

Den årliga tillväxten på produktiv skogsmark är 121 miljoner skogskubikmeter. Det totala virkesförrådet på produktiv skogsmark är omkring 3,1 miljarder skogskubikmeter. De senaste fem åren har avverkningsnivån varierat mellan 86 och 93 miljoner skogskubikmeter. Under 2016 och 2017 har avverkningen varit i den högre delen av intervallet på grund av hög efterfrågan på svenska skogsprodukter. I den senaste skogliga konsekvensanalysen som redovisades av Skogsstyrelsen 2015 beräknades den högsta hållbara avverkningsvolymen under innevarande period 2010–2019 till omkring 95 miljoner skogskubikmeter per år enligt scenariot Dagens skogsbruk som baseras på dagens förutsättningar och villkor. För perioden 2020–2029 uppgår motsvarande beräkning till 95–100 miljoner skogskubikmeter per år. Den beräknas därefter öka successivt i takt med att nettotillväxten ökar, framför allt på grund av

klimatförändringar, upp till 120 miljoner skogskubikmeter per år under 2100–2109. Scenarierna utgår från att klimatförändringar innebär en förlängd vegetationsperiod och varma vintrar vilket antas gynna skogens tillväxt. Ökad frekvens och omfattning av skador från växtskadegörare, skogsbränder och storm samt blötare skogsmark kan sänka tillväxten och föra med sig stora kostnader, vilket inte ingår i beräkningen.

Bruttoavverkningen uppgick 2016 till 93,5 miljoner skogskubikmeter. Skogsstyrelsen bedömde i konsekvensanalysen att det under perioden 2020–2029 finns möjlighet att öka användningen av grenar och toppar (grot), från avverkningar från dagens nivå på ca 10 TWh till 30 TWh. Störst potential finns i Norrland. Resultaten av de skogliga konsekvensanalyserna innehåller stor osäkerhet, speciellt i ett längre tidsperspektiv.

Skogsstyrelsen har initierat en samverkansprocess kring hur en ökad tillväxt kan åstadkommas inom ramen för skogspolitikens jämställda mål för miljö och produktion. Förslag från samverkansprocessen kommer att remitteras under hösten 2018 och ett färdigt förslag beräknas vara klart efter årsskiftet 2018–19. Skogsstyrelsens löpande uppföljning av återväxtens kvalitéer visar att plantering är den dominerande förnyingsmetoden i landet med 82 procent och att naturlig förnyring används på 11 procent av arealen. Sådd används som förnyingsmetod på fyra procent av den avverkade arealen. Tre procent av avverkningarna lämnas utan återväxtåtgärd.

Skogsstyrelsen har på regeringens uppdrag sett över uppföljningen av förnyringarnas kvalitet från såväl produktions- som miljösynpunkt så att ett hållbart brukande av skogar kan uppnås. Uppdraget har redovisats och bereds i Regeringskansliet.

Skogsstyrelsen bedömer för förnyingsavverkningar 2016/17–2017/18 att 92 procent av den planterade arealen är godkänd, följt av sådd 87 procent och naturlig förnyring 87 procent.

Information och rådgivning om hyggesfria skogsbruksmetoder har erbjudits till ca 750 skogsägare och entreprenörer i syfte att öka arealen hyggesfritt skogsbruk.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har i rapport till regeringen bedömt att omarrondering genererar stora samhällsvinster samt en hållbar utveckling av landsbygden och landsbygdens ekonomi

(Långsiktig plan för omarrondering i Dalarnas län – Slutrapport i oktober 2017).

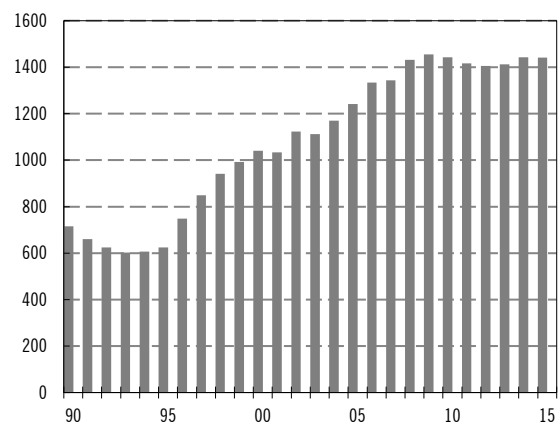
Staten ger underlag för planering och uppföljning av skogsbruket och skogens tillstånd genom produktion av officiell statistik t.ex. via Skogsstyrelsen, Riksskogstaxeringen vid SLU, Naturvårdsverket och Statistiska centralbyrån. Regeringen har därför gett Lantmäteriet i uppdrag att genomföra laserskanning av Sveriges skogsmark. I uppdraget ingår bl.a. laserskanning, lagring och tillhandahållande av laserdata.

Röjning

Efter flera år av ökande röjningsarealer minskade röjningen under 2017. Skogsarealen med bedömt omedelbart röjningsbehov är fortsatt mycket stor och verkar ha stabiliserats på mellan 1,4 och 1,5 miljoner hektar, se diagram 2.10 nedan.

Diagram 2.10 Areal med omedelbart röjningsbehov

Tusen hektar



Anm.: Avser femårs medelvärden.
Källa: Riksskogstaxeringen, SLU.

Skog och vilt i balans

Älgbetesinventeringar visar att betesskadorna på växande skog är svåra till mycket svåra i 8 av 20 län. Övriga län har allvarliga skador, vilket innebär att inget län visar tolerabla skador, dvs. andelen stammar som skadats det senaste året utgör 5 procent eller mindre. På mer än 90 procent av de inventerade ytorna har rönn, sälg, asp och ek svårt att växa upp till fullstora träd. Skogsbrukets gemensamma mål är att sju av tio tallstammar ska vara oskadade då beståndet är minst fem meter högt. Endast två av landets 149 älgförvaltningsområden har god chans att klara detta mål. För övriga områden innebär målet en stor utmaning. Resultaten visar på mycket omfattande skador särskilt i södra Sverige. Skadorna leder bl.a. till plantering med gran, som är osmaklig för älg, på torr mark som lämpar sig bättre för tall.

Skogsstyrelsen menar att följden blir sänkt skogsproduktion, sämre förutsättningar för biologisk mångfald, förändrad landskapsbild och sämre förståelse hos miljön att hålla viltet med föda och livsmiljöer.

Skydd mot skadeinsekter m.m.

Granbarkborren har 2017 varit ett stort problem i norra Sverige även om skadorna är lägre än under 2016. Törskatesvampen har fortsatt att skada och döda tall i norra delarna av landet. Rostsvampen knäckesjukan skadar tall i Norrbotten och i skogsbrandområdet i Västmanland. Rottickan skadar tall och gran. Svampen *Diplodia pinea* som skadar tall har konstaterats vara etablerad i södra Sverige upp till Hälsingland. Det har under 2017 inte konstaterats något fall av karantänsskadegörare reglerade i växtskyddslagen i svensk skog. Se även avsnittet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, Regler och villkor, avseende insatser för att skydda samtliga växtmiljöer, inklusive skog, mot att karantänsskadegörare ska etableras.

Miljöhänsyn

De inventeringar som görs i samband med föryngringsavverkning visar att i två fall av tre tas fullgod hänsyn till hänsynskrävande biotoper. Trenden är dessutom att arealen hänsynskrävande biotoper och skyddszoner ökar, mätt som den andel skogsmark som lämnas orörd vid föryngringsavverkning. Även volymen lämnad hård död ved ökar i samband med föryngringsavverkning och volymen skattas till 5,7 skogskubikmeter per hektar. Resultaten är liktydiga över hela Sverige. Antalet överfarter över vattendrag i samband med föryngringsavverkning har nästan halverats sedan början av 2000-talet. 79 procent av överfarterna bedöms inte ha någon negativ påverkan på vattnet, 16 procent bedöms ha liten negativ påverkan och 5 procent av överfarterna bedöms ha stor negativ påverkan. Resultatet är likartade över landet. Skadenivåerna på forn- och kulturlämningar är fortsatt höga men trenden pekar på en svag förbättring. De vanligaste svårare skadorna är kör- och markberedningsskador. En faktor som försvårar möjligheterna att ta hänsyn till fornlämningar och värdefulla kulturmiljöer är avsaknad av inventering eller bristande information om var de är belägna. Skogsstyrelsen har under året redovisat regeringsuppdraget om implementering av målbilderna, Rapport 9/2017. Målbilderna ska ge

skogsbrukets aktörer vägledning för hur miljöhänsyn bör tas vid skogsbruksåtgärder. Myndigheten bedömer att det finns stark vilja i branschen att inkludera målbilderna som en del i sitt systematiska arbete med bl.a. utbildning av personal och uppföljning av genomförda skogsbruksaktiviteter. Statistiskt säkerställda resultat av effekterna av implementerade målbilder kommer att presenteras 2021 via Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning. Skogsstyrelsen har under året bedömt status för trettio utvalda ekosystemtjänster på skogsmark. Tio ekosystemtjänster bedöms ha god status, sju otillräcklig status och tretton ekosystemtjänster bedöms ha måttlig status. Skogens ekosystemtjänster är av stor betydelse för människans välfärd och dess bidrag till ekonomin är omfattande. För redovisning av resultat för miljö kvalitetsmålet Levande skogar, se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Skydd och bevarande av skogsmark

Under 2017 skyddade Skogsstyrelsen 1 281 hektar skogsmark genom biotopskydd och 1 071 hektar skogsmark genom naturvårdsavtal. Därtill har länsstyrelserna under 2017 skyddat ca 26 800 hektar som naturreservat. Skogsstyrelsen har totalt skyddat 66 468 hektar skogsmark genom biotopskydd och naturvårdsavtal sedan 1994.

Regeringen har uppdragit åt Skogsstyrelsen att genomföra en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper, dels för att applicera utvecklad och förbättrad metodik i nordvästra Sverige, dels för att uppdatera den nyckelbiotopsinventering som genomförts i övriga delar av landet. Nyckelbiotopsinventering syftar till att identifiera, avgränsa samt registrera nyckelbiotoper. Vad som utgör en nyckelbiotop definieras av Skogsstyrelsen. Det är viktigt att skogsägare accepterar arbetssättet samt har förståelse och motivation att bevara nyckelbiotoperna. Av bl.a. detta skäl är det viktigt att inventeringarna håller hög kvalitet för att få ändamålsenliga kunskapsunderlag. Därför ska Skogsstyrelsen säkerställa att inventeringen och registreringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv. I den metod som Skogsstyrelsen har utvecklat för nordvästra Sverige kommer hänsyn tas till de lokala och regionala förutsättningarna.

Skogsstyrelsen har under 2017 påbörjat förberedelsen av inventeringen inom ramen för ett införande projekt. Fältarbetet för den landsomfattande nyckelbiotopsinventeringen påbörjades under 2018. Den utvecklade metoden

för nordvästra Sverige ska testas och utvärderas under 2018 innan den tas i drift.

Riksdagen har under året tillkännagett att regeringen bör säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna (bet. 2017/18: MJU17 punkt 1, rskr. 2017/18:216) Med uppdraget om nyckelbiotopsinventering till Skogsstyrelsen bedömer regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

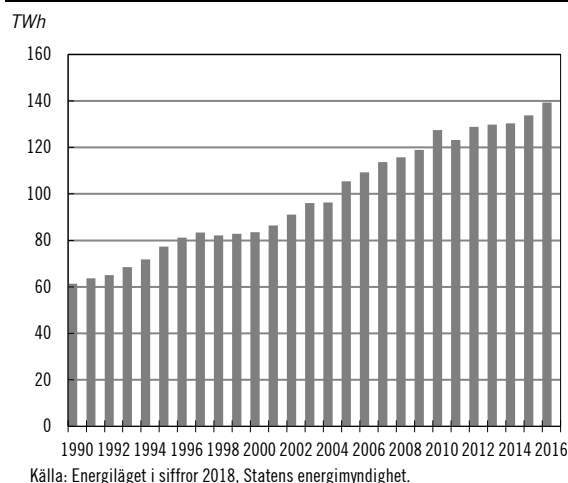
Under perioden 2016 och 2017 har Skogsstyrelsen formellt skyddat 2 013 hektar nyckelbiotoper på nyckelbiotopsrika brukningsenheter i form av biotopskyddsområden och naturvårdsavtal. Länsstyrelsen har under motsvarande tid skyddat 1 153 hektar nyckelbiotoper på nyckelbiotopsrika brukningsenheter i form av naturreservat. Det innebär att myndigheterna sammantaget skyddat 3 166 hektar, vilket är 26 procent av målet om 12 500 hektar för perioden 2016–2020 inom den nationella strategin för områdesskydd. Till och med 2017 har åtta områden på totalt 64,8 hektar skogsmark bevarats med naturvårdsavtal för sina sociala värden.

Av Sveriges totala skogsmarksareal på 28,1 miljoner hektar är 1,1 miljoner hektar formellt skyddad och 1,2 miljoner hektar frivilligt avsatt. Därutöver tillkommer att ca sex procent av skogsmarken, 1,7 miljoner hektar produktiv skogsmark, avsätts som s.k. hänsynsytor vid föryngringsavverkning. Utöver detta finns totalt 4,7 miljoner hektar skogliga impediment, som är undantagna avverkning annat än av enstaka kläna träd. Totalt innebär det att 19,4 miljoner hektar av totalt 28,1 miljoner hektar brukas aktivt och att resterande 8,7 miljoner hektar eller 31 procent av skogsmarken, inte omfattas av virkesproduktion. Omräknat till andelen produktiv skogsmark på 23,4 miljoner hektar är 17 procent produktiv skogsmark formellt skyddad, frivilligt avsatt eller avsatt som hänsynsytor. Sammantaget har Skogsstyrelsen under 2017 har betalat ut 182,2 miljoner kronor som ersättning till markägare för biotopskydd och 28,2 miljoner kronor för naturvårdsavtal. Den genomsnittliga ersättningen 2017 var för biotopskyddsområden 147 000 kronor per hektar. Skogsstyrelsens anslag för att ersätta markägare med nyckelbiotopsrika brukningsenheter höjdes med 100 miljoner kronor fr.o.m. 2018 i en satsning som beräknas pågå t.o.m. 2027 vilket ska läggas till den tidigare ökningen på

100 miljoner kronor fr.o.m. 2016 t.o.m. 2020 som aviserats i tidigare budgetproposition. Skogsstyrelsen har under året uppdaterat policyn för sociala värden i skogen vilket ger stöd för en enhetligare hållning i myndighetens arbete med skogens sociala värden.

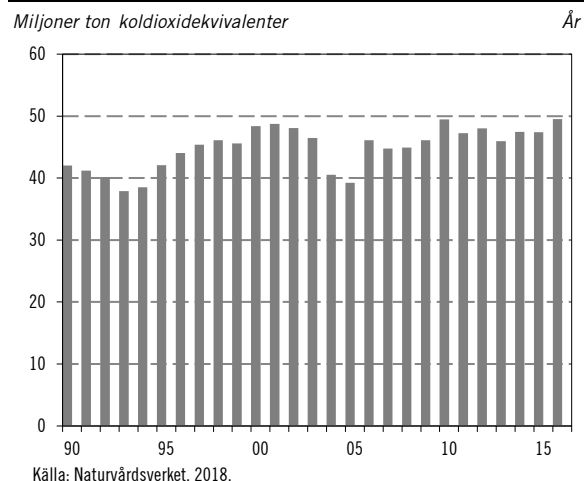
Skogsbrukets klimatnytta

Klimatinsatser inom skogsbruket för att minska de globala klimatförändringarna består dels av att producera bioenergi och förnybara material för att ersätta fossila alternativ, dels av att minska utsläpp av växthusgaser och öka upptag av koldioxid i skog och mark. Bioenergi från de gröna näringarna svarar i dagsläget för en fjärdedel av den svenska energianvändningen varav ca 80 procent kommer från skogsbruket bl.a. grot, och skogsindustrins biprodukter. Total tillförd mängd biobränsle 2016 var 139 TWh, vilket är en liten ökning från föregående år men mer än en fördubbling jämfört med de 61 TWh biobränslen som tillfördes 1990, se diagram 2.11. Användningen av biobränsle från skogen i fjärrvärme- och elproduktionsanläggningar har ökat sedan 1990 och har stabiliserats på ca 50 TWh de senaste åren till följd av milda vintrar och konkurrens från andra energiråvaror som avfall. Biobränslen utgjorde 62 procent av den tillförda energin för fjärrvärmeproduktion 2016. Användningen av biodiesel som drivmedel har ökat från 2 TWh 2010 till 15 TWh 2016 och är det största förnybara fordonsbränslet. Den totala andelen biodrivmedel inom vägtransporter uppgick 2016 till 30 procent, enligt beräkningsmetoden i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, förnybarhetsdirektivet (Energilaget 2018, Statens energimyndighet).

Diagram 2.11 Tillförd mängd bioenergi

Skog och skogsmark, inklusive träprodukter, hade 2016 ett nettoupptag på 49,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket är 18 procent högre jämfört med 1990, och 4 procent högre jämfört med 2015, se diagram 2.12. Anledningen till ökningen sedan 1990 är främst ökad tillväxt i den svenska skogen, vilket lett till en större differens mellan tillväxt och avverkning än tidigare, trots en fortsatt hög avverkning de senaste åren. Även under 2017 har avverkningen varit fortsatt hög och sannolikt kommer det rapporterade nettoupptaget för 2017 vara i nivå med senare års nivåer. Skogsstyrelsen har under 2017 fortsatt med rådgivning i syfte att höja skogsbrukets kunskapsnivå dels om metoder för en långsiktigt hållbar ökning av tillväxten i skogen, dels om möjliga åtgärder för anpassning till klimatförändringar.

Förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete omfattar bl.a. Skogsstyrelsen och innebär att myndigheten inom sitt ansvarsområde och inom ramen för sina uppdrag ska initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning.

Diagram 2.12 Nettoupptag av växthusgaser inom skogsbruket, inklusive träprodukter

Nationellt skogsprogram

Under året har underlag från skogsprogrammets dialogprocess 2015 och 2016 beretts i arbetet med att förbereda en strategi och handlingsplan för skogsprogrammet. Regeringen har baserat arbetet med skogsprogrammet på de två jämförda målen om produktion och miljö och inriktningen omfattar både ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syftar till att skogen och dess värdekedja ytterligare bidrar till ett hållbart samhälle och en växande bioekonomi. Visionen som tidigare antagits för skogsprogrammet är att Skogen, det gröna guldets, ska bidra till jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi.

Regeringen beslutade i maj 2018 om en strategi för det nationella skogsprogrammet. Strategin innehåller bl.a. mål för fem fokusområden och beskrivning av den fortsatta organisationen och processen. De fem fokusområdena är följande:

- Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta.
- Mångbruk av skog för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet.
- Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass.
- Hållbart brukande och bevarande av skogen som en profilfråga i svensk internationellt samarbete.
- Ett kunskapskliv för ett hållbart brukande och bevarande av skogen.

På regional nivå har det nationella skogsprogrammets dialogprocess stimulerat forum för samverkan och regionalt anpassade åtgärder med

skogen som bas. En regional skogsstrategi för Småland i linje med skogsprogrammets vision presenterades under våren 2018 och flera andra regionala initiativ har inletts.

Inom ramen för skogsprogrammet har regeringen också genomfört åtgärder för en jämställd skogssektor, bl.a. genom rundabords-samtal och uppdrag till Skogsstyrelsen att utvärdera den branschgemensamma jämställdhetsstrategin, Konkurrenskraft kräver jämställdhet, Jämställdhetsstrategi för skogsbrukssektorn, 2011. Genom skogsprogrammet har regeringen också bidragit med särskilda medel till att öka kunskap om träbyggande. Föreningen Trästad ska sprida goda exempel samt stimulera innovation och utveckling inom det industriella träbyggandet. Vidare har regeringen gett SLU i uppdrag att ta fram prognoser för skogens upptag och utsläpp av växthusgaser, inklusive underlag till svensk referensnivå för redovisning av förändringar i skogens kolsänka till EU. En handlingsplan för Sveriges nationella skogsprogram beslutades i juli 2018. Handlingsplanen innefattar ett stort antal åtgärder som stödjer skogsprogrammets vision och mål. Riksdagen har tillkännagett för regeringen att inriktningen på arbetet med det nationella skogsprogrammet ska baseras på två jämställda mål: ett produktionsmål och ett miljömål. Skogsprogrammets inriktning bör omfatta ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syfta till att skogen och dess värdekedja ytterligare bidrar till utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en växande biobaserad samhällsekonomi och att arbetet med ett nationellt skogsprogram ska ske utan nya parallella processer (bet. 2015/16: MJU10 punkt 2, rskr. 2015/16:175). Med hänvisning till vad som redovisats ovan om skogsprogrammet bedömer regeringen att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat.

Arbetsmarknadspolitisk satsning skog

Sammanlagt har 910 miljoner kronor avsatts för 2018–2020 för att få fler enkla vägar till jobb inom gröna näringar genom att Skogsstyrelsen, Trafikverket, Naturvårdsverket, Sveriges geologiska undersökning samt länsstyrelserna utför insatser för att skapa arbetstillfällen och åtgärda eftersatta behov.

Myndigheterna har fått i uppdrag att främja sysselsättning av grupper som står långt från arbetsmarknaden och samtidigt tillgodose efterfrågan på arbetskraft med rätt kompetens i

näringslivet inom gröna näringar. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Arbetsförmedlingen som, utifrån sitt ansvarsområde och gällande arbetsmarknadspolitiskt regelverk, bidrar till ett effektivt genomförande av uppdraget. Under 2018 beräknas ca 1 600 personer omfattas av satsningen.

Skogsbränder under sommaren 2018

Sommaren 2018 eldhärjades ca 21 000 hektar skogsmark med stora materiella skador som följd. I de fyra värst drabbade områdena i Gävleborgs, Dalarnas och Jämtlands län var varje drabbat område var för sig större än någon annan brand under de senaste 30 åren, med undantag för branden i Västmanland 2014. De omfattande skogsbränderna har inneburit omvälvande förändringar och förluster för dem som har drabbats.

Internationellt arbete

I samband med genomförandet av EU:s skogsstrategi har regeringen värnat det nationella självbestämmandet över skogsfrågor. Denna aspekt har bevakats även i förhandlingar kopplade till genomförandet av EU:s klimat- och energiramverk. Regeringen har för dessa EU-frågor också förstärkt samverkan med Finland inom ramen för det statsministerledda svensk-finska bioekonomisamarbetet. Regeringen har genom Sveriges roll inom styrkommittén för Forest Europe gett strategiskt stöd både till vidareutveckling av policysamarbetet kring hållbart skogsbruk i Europa, och EU-gruppens arbete för att etablera en gemensam ståndpunkt om eventuellt fortsatta förhandlingar om det europeiska skogsavtalet. Regeringen har vidare gett stöd till Europeiska skogsforskningsinstitutet för arbetet med bl.a. förbättrat kunskapsunderlag för europeiska beslutsfattare. Inom EU har regeringen också fått gehör för att skogen och hållbart skogsbruk spelar en viktig roll för att uppnå de globala målen för hållbar utveckling i utarbetandet av den gemensamma hållningen vid 13:e session för FN:s skogsforum.

Inom det skogliga EU-arbetet, inklusive genomförandet och utvärderingen av EU:s skogsstrategi (KOM[2013] 659 slutlig/2.), har regeringen fortlöpande bevakat policyutvecklingen på området. Ett viktigt exempel är förhandlingarna om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/841 av den 30 maj 2018 om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk i ramen för klimat-

och energipolitiken fram till 2030 inom EU:s klimatramverk till 2030, där regeringen fört fram att det är viktigt att medlemsstaterna även fortsättningsvis beslutar om sina referensvärden för skogsbruk nationellt. I strategin för det nationella skogsprogrammet har regeringen betonat vikten av att fortsatt värna det nationella självbestämmandet i skogsfrågor.

2.6.5 De samiska näringarna

För att redovisa resultat och bedöma hur samiska näringar utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet samt det övergripande målet för samepolitiken krävs en utveckling av statistiken. I dagsläget saknas tillförlitlig statistik för att ta fram relevanta indikatorer

Förutom renskötsel utgör samisk besöksnäring, samiskt hantverk, duodji (samisk slöjd och konsthantverk) och småskalig slakteri- och förädlingsverksamhet viktiga samiska näringar. Sametingets arbete utgår från såväl det rennäringssom näringspolitiska handlingsprogrammet och livsmiljöprogrammet Eallinbiras.

Arbete med att utveckla renbruksplaner fortsätter mellan Skogsstyrelsen, Sametinget och samebyarna. Sametinget är sedan 2016 verksamhetsägare. Under 2017 har renbruksplaner vidareutvecklats genom fyra verksamhetsprocesser. Målet är en helhetslösning med teknisk plattform, organisation och tjänster för uppbyggnad och förvaltning av renbruksplanerna. Under 2017 har 120 rensköttande samer från 36 samebyar deltagit i utbildningsinsatser för renbruksplan. Renbruksplanerna används i dag vid samråd och dialog med t.ex. myndigheter, kommuner, skogsbolag, vatten och vindkraftsbolag, gruvbolag och andra markanvändare i syfte att öka kunskap och underlätta dialog.

Satsningen genom livsmedelsstrategin på diversifiering och strukturomvandling samt nyetablering av de samiska näringarna har resulterat i sex projekt. Två av dessa finansieras inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Sametinget fastställde i början av 2017 en handlingsplan för klimatanpassning. Arbetet har därefter fortsatt bl.a. med fem pilotprojekt där samebyarna ska ta fram en samlad bild av hur klimatförändringarna påverkar samiska näringar och samisk kultur och finna möjliga anpassningsåtgärder och genomförandet av dessa.

Liksom förra året var vinterrenhjordens storlek under 2016/17 ca 254 000 renar. Svängningar i renhjordens storlek beror till största delen på variationer i naturbetet och förändringar i rovdjursförekomst. Storleken har varierat i cykler mellan 220 000 och 260 000 i vinterhjord 1996–2016. Antalet renägare ligger relativt konstant på drygt 4 600 personer, varav ca 40 procent är kvinnor och ca 60 procent män.

Slakten av ren 2016/17 var 58 740, vilket är en ökning med knappt 4 000 djur från föregående år. Medelpris per kilo var 68,54 kronor, vilket är en ökning på 8 kronor från föregående år (57 kronor per kilo 2015). Priset har ökat sedan 2013. Därutöver tillkommer statligt pristillägg med 9 kronor per kilo för vuxna djur och 14,50 kronor per kilo för renkalv. Slaktutbudet har haft en nedåtgående trend sedan 2006/07 och medelpris per kilo har kontinuerligt ökat under samma period. Den totala slaktintäkten för 2016/17 var 106,6 miljoner kronor (80,2 miljoner kronor för 2015/16, dvs. en ökning med 30 procent). Under 2017 utbetalades drygt 50 miljoner kronor i rovdjursersättning.

2.7 Den årliga revisionens iakttagelser

Jordbruksverket har fått en revisionsberättelse med reservation avseende sin årsredovisning för 2017. Som grund för uttalande med reservation menar Riksrevisionen att Jordbruksverket (Distriktsveterinärerna) har tagit ut avgifter för försäljning av djurfoder utan uttryckligt bemyndigande från regeringen. Detta strider enligt Riksrevisionen mot 3 § avgiftsförordningen (1992:191) som anger att myndigheter endast får ta ut avgifter för varor och tjänster som den tillhandahåller om det följer av lag eller förordning eller av ett särskilt beslut av regeringen. Enligt förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk får Jordbruksverket ta ut avgifter för uppdragsverksamheten som bl.a. gäller Distriktsveterinärerna. Riksrevisionen anser att det är otydligt om Distriktsveterinärerna har befogenhet att sälja djurfoder med stöd av detta bemyndigande.

3 Budgetförslag

3.1 Anslag

3.1.1 1:1 Skogsstyrelsen

Tabell 3.1 Anslagsutveckling 1:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	Resultat
2017	Utfall	405 939	-140		
2018	Anslag	472 307 ¹		454 479	
2019	Förslag	477 482			
2020	Beräknat	483 998 ²			
2021	Beräknat	474 138 ³			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 477 482 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 462 318 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017		339	254	85
Prognos 2018		325	325	0
Budget 2019		325	325	0

Tabell 3.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017	334 718	334 766	-48
(varav tjänsteexport)	358	375	-17
Prognos 2018	766 300	766 281	19
(varav tjänsteexport)	300	281	19
Budget 2019	766 300	766 200	100
(varav tjänsteexport)	300	300	0

Skogsstyrelsens offentligrättsliga verksamhet utgörs av avgifter som tas ut för vissa ärenden enligt skogsvårdslagen (1979:429) och miljöbalken. Skogsstyrelsen bedriver uppdragsverksamhet som ska finansieras genom avgifter med full kostnadstäckning. Undantag är vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Avgiftsintäkterna får disponeras av Skogsstyrelsen.

Regeringens överväganden

Tabell 3.4 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	472 307	472 307	472 307
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 175	11 691	17 383
Beslut			-15 552
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	477 482	483 998	474 138

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020 och 2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 477 482 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Skogsstyrelsen* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 483 998 000 kronor respektive 474 138 000 kronor.

3.1.2 1:2 Insatser för skogsbruket

Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	286 071		35 469
2018	Anslag	580 373 ¹	Utgifts-prognos	564 112
2019	Förslag	580 373		
2020	Beräknat	504 373		
2021	Beräknat	384 373		

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 3.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022–2023
Ingående åtaganden	21 080	29 478	37 563			
Nya åtaganden	24 099	30 845	54 625			
Infriade åtaganden	-15 701	-22 760	-22 188	-43 000	-15 000	-12 000
Utestående åtaganden	29 478	37 563	70 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	120 000	96 000	70 000			

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal. Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2020–2023.

Skälen för regeringens förslag: I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2020–2023.

Regeringens överväganden

I förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna att den tidigare beräknade minskningen av anslaget med 50 000 000 kronor för naturvårdande skötsel inte genomförs utan medel tillförs även 2019.

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	580 373	580 373	580 373
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-76 000	-196 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	580 373	504 373	384 373

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 580 373 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 504 373 000 kronor respektive 384 373 000 kronor.

3.1.3 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande
2017	Utfall	118 233	3 466
2018	Anslag	144 379 ¹	142 074
2019	Förslag	145 938	
2020	Beräknat	148 062 ²	
2021	Beräknat	149 995 ³	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 145 938 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 145 938 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.9 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017	173 115	171 018	2 097
(varav tjänsteexport)	6 693	7 408	-715
Prognos 2018	176 000	177 300	-1 300
(varav tjänsteexport)	8 700	9 000	-300
Budget 2019	176 000	178 100	-2 100
(varav tjänsteexport)	8 700	9 700	-1 000

Avgiftsintäkterna får disponeras av Statens veterinärmedicinska anstalt.

Regeringens överväganden

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	144 379	144 379	144 379
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 559	3 683	5 616
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	145 938	148 062	149 995

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020 och 2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 145 938 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Statens veterinärmedicinska anstalt* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 148 062 000 kronor respektive 149 995 000 kronor.

3.1.4 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tusental kronor

År	Utfall	Intäkter	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2017	Utfall	106 283		
2018	Anslag	108 512 ¹		108 512
2019	Förslag	109 231		
2020	Beräknat	110 518 ²		
2021	Beräknat	111 515 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 109 231 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 109 231 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlögset belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.12 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017		2 263	2 263	0
Prognos 2018		2 500	2 500	0
Budget 2019		2 500	2 500	0

Tabell 3.13 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017 (varav tjänsteexport)	574 405	588 198	-13 793
Prognos 2018 (varav tjänsteexport)	616 000	625 900	-9 900
Budget 2019 (varav tjänsteexport)	619 400	618 800	600

Av tabellerna ovan framgår Distriktsveterinärernas avgiftsbelagda verksamhet. Större delen av verksamheten är avgiftsfinansierad.

Jordbruksverket får disponera avgiftsintäkterna.

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	108 512	108 512	108 512
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	719	2 006	3 003
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	109 231	110 518	111 515

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020 och 2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 109 231 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Bidrag till veterinär fältverksamhet* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 110 518 000 kronor respektive 111 515 000 kronor.

3.1.5 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

År	Utfall	Intäkter	Anslags-sparande	Utgifts-prognos	Resultat
2017	Utfall	15 829			-896
2018	Anslag	9 933 ¹			9 371
2019	Förslag	9 933			
2020	Beräknat	9 933			
2021	Beräknat	9 933			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för förebyggande djurhälsoarbete och djursjukdata-system, i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur, och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Regeringens överväganden

Tabell 3.16 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	9 933	9 933	9 933
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 933	9 933	9 933

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 9 933 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande verksamhet* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 9 933 000 kronor respektive 9 933 000 kronor.

3.1.6 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2017	Utfall	128 363	20 984
2018	Anslag	124 349 ¹	124 349
2019	Förslag	134 349	
2020	Beräknat	134 349	
2021	Beräknat	134 349	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur m.m. eller med stöd av i lagarna meddelade författningar. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får användas för utgifter för nationell

medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att göra.

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget ökas med 10 000 000 kronor för 2019. Kommissionens förordning (EU) 2017/1972 av den 30 oktober 2017 om ändring av bilagorna I och III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 vad gäller ett program för övervakning av chronic wasting disease hos hjortdjur i Estland, Finland, Lettland, Litauen, Polen och Sverige och om upphävande av kommissionens beslut 2007/182/EG trädde i kraft den 1 januari 2018. Jordbruksverket som är ansvarig myndighet får utökade arbetsuppgifter för genomförandet av övervakningsprogrammet för chronic wasting disease (CWD, s.k. avmagringssjuka) i Sverige. Anslaget ökas därför med 10 000 000 kronor från 2019.

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	124 349	124 349	124 349
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	134 349	134 349	134 349

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 134 349 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 134 349 000 kronor respektive 134 349 000 kronor.

3.1.7 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tabell 3.19 Anslagsutveckling 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	45 041	Anslags-sparande	7 737
2017	Utfall	45 041	Anslags-sparande	7 737
2018	Anslag	52 778 ¹	Utgifts-prognos	52 145
2019	Förslag	52 778		
2020	Beräknat	52 778		
2021	Beräknat	52 778		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. Avseende förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020.

Kompletterande information

Bestämmelser om rätten till ersättning finns i vilt-skadeförordningen (2001:724) och förordningen (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador.

Regeringens överväganden

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	52 778	52 778	52 778
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	52 778	52 778	52 778

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 52 778 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Ersättningar för viltskador m.m.*

för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 52 778 000 kronor respektive 52 778 000 kronor.

3.1.8 1:8 Statens jordbruksverk

Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:8 Statens jordbruksverk

Tusental kronor

År	Utfall	602 696	Anslags-sparande	10 214
2017	Utfall	602 696	Anslags-sparande	10 214
2018	Anslag	625 432 ¹	Utgifts-prognos	619 902
2019	Förslag	628 080		
2020	Beräknat	612 143 ²		
2021	Beräknat	540 577 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 603 675 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 526 613 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.22 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
<i>Tillsyn</i>				
Utfall 2017		34 461	26 967	7 494
Prognos 2018		30 100	34 100	-4 000
Budget 2019		28 900	30 000	-1 000
<i>Djur</i>				
Utfall 2017		32 463	35 954	-3 491
Prognos 2018		37 400	38 300	-900
Budget 2019		36 400	36 000	400
<i>Växt</i>				
Utfall 2017		7 809	6 557	1 252
Prognos 2018		7 500	7 300	200
Budget 2019		8 400	7 700	700
<i>Utsäde</i>				
Utfall 2017		8 886	7 338	1 548
Prognos 2018		9 100	8 800	300
Budget 2019		9 100	8 900	200

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Djur, Växt och Utsäde.

Tabell 3.23 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
<i>Tillsyn</i>			
Utfall 2017	3 154	3 154	0
Prognos 2018	3 200	3 200	0
Budget 2019	3 600	3 600	0
<i>Utsäde</i>			
Utfall 2017	24 091	24 546	-455
Prognos 2018	25 900	25 900	0
Budget 2019	25 300	26 300	-1 000
<i>Tjänsteexport</i>			
Utfall 2017	5 648	5 451	197
Prognos 2018	1 700	2 900	-1 200
Budget 2019	0	0	0

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Utsäde och Tjänsteexport.

Regeringens överväganden

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:8 Statens jordbruksverk

Tusental kronor			
	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	621 432	621 432	621 432
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 648	15 458	23 302
Beslut		-24 747	-104 157
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	628 080	612 143	540 577

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020 och 2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 628 080 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Statens jordbruksverk* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 612 143 000 kronor respektive 540 777 000 kronor.

3.1.9 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tusental kronor				
2017	Utfall	4 241	Anslags-sparande	758
2018	Anslag	5 000 ¹	Utgifts-prognos	4 940
2019	Förslag	5 000		
2020	Beräknat	5 000		
2021	Beräknat	5 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för skada till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (1972:318). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, marknads-kontroller, inventeringar m.m. mot karantän-skadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av växtprover som av Jordbruksverket överlämnas för laboratorie-mässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpande av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringens överväganden

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tusental kronor			
	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	5 000	5 000	5 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 000	5 000	5 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 5 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Bekämpande av växtskadegörare* 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 5 000 000 kronor respektive 5 000 000 kronor.

3.1.10 1:10 Gårdsstöd m.m.**Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:10 Gårdsstöd m.m.**

Tusental kronor

2017	Utfall	7 280 110	Anslags- sparande	223 890
2018	Anslag	6 695 000 ¹	Utgifts- prognos	7 330 000
2019	Förslag	7 168 000		
2020	Beräknat	7 138 000		
2021	Beräknat	6 000 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

Kompletterande information

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 av den 17 december 2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 637/2008 och rådets förordning (EG) 73/2009 finns bestämmelser om direktstöd till lantbrukare.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 652/2014 av den 15 maj 2014 om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial, och om ändring av rådets direktiv 98/56/EG, 2000/29/EG och 2008/90/EG, Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002, (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 396/2005, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009, och om upphävande av rådets beslut 66/399/EEG, 76/894/EEG och 2009/470/EG finns bestämmelser om bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

Regeringens överväganden**Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:10 Gårdsstöd m.m.**

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	6 695 000	6 695 000	6 695 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar	964 480	1 575 391	859 064
Volymer	115 000	-520 757	191 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	-606 480	-611 634	-1 745 064
Förslag/beräknat anslag	7 168 000	7 138 000	6 000 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 7 168 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 Gårdsstöd m.m. 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 7 138 000 000 kronor respektive 6 000 000 000 kronor.

3.1.11 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.**Tabell 3.29 Anslagsutveckling 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.**

Tusental kronor

2017	Utfall	126 284	Anslags- sparande	21 917
2018	Anslag	138 000 ¹	Utgifts- prognos	140 000
2019	Förslag	154 000		
2020	Beräknat	140 000		
2021	Beräknat	120 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Kompletterande information

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om

upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 finns bestämmelser om offentlig lagring, intervention och övriga stöd.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2020 och 2021.

Skälen för regeringens förslag: Ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönt. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd sker betalningarna till stödmottagarna under påföljande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2020 och 2021.

Tabell 3.30 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	86 867	77 315	82 315			
Nya åtaganden	41 509	66 515	105 685			
Infriade åtaganden	-51 061	-61 515	-68 000	-66 000	-54 000	
Utestående åtaganden	77 315	82 315	120 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	107 000	112 000	120 000			

Tabell 3.31 Härlledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	138 000	138 000	138 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar			
Volym	16 000	2 000	-18 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	154 000	140 000	120 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 154 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 140 000 000 kronor respektive 120 000 000 kronor.

3.1.12 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utfall
2017	Utfall	12 608		11 642
2018	Anslag	45 450 ¹	Utgifts-prognos	41 496
2019	Förslag	24 250		
2020	Beräknat	24 250		
2021	Beräknat	24 250		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 3.33 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022–2023
Ingående åtaganden	15 547	79 945	72 295			
Nya åtaganden	66 295	37 000	38 705			
Infriade åtaganden	-1 897	-44 650	-21 000	-19 421	-19 421	-51 158
Utestående åtaganden	79 945	72 295	90 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	145 600	90 000	90 000			

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2020–2023.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2020–2023.

Regeringens överväganden

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 miljoner kronor för programperioden 2014–2020. För att Sverige ska erhålla sin tilldelning måste nationell medfinansiering tillföras. Den nationella medfinansieringen av havs- och fiskeriprogrammet uppgår till 194 miljoner kronor för programperioden och redovisas på detta anslag.

Tabell 3.34 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	24 250	24 250	24 250
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 250	24 250	24 250

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 24 250 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 24 250 000 kronor respektive 24 250 000 kronor.

1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tabell 3.35 Anslagsutveckling 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

År	Utfall	18 926	Anslags-sparande	160 074
2017	Utfall	18 926	Anslags-sparande	160 074
2018	Anslag	283 200 ¹	Utgifts-prognos	279 801
2019	Förslag	194 000		
2020	Beräknat	123 000		
2021	Beräknat	123 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs- och fiskeriprogrammet.

Kompletterande information

Nationell medfinansiering sker under anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk*.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:13 *Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 595 600 000 kronor 2020–2023.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:13 *Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 595 600 000 kronor 2020–2023.

Tabell 3.36 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022–2023
Ingående åtaganden	46 951	302 824	345 154			
Nya åtaganden	261 154	182 000	344 446			
Infriade åtaganden	-5 281	-139 670	-94 000	-125 076	-125 076	-345 448
Utestående åtaganden	302 824	345 154	595 600			
Erhållet/förslaget bemyndigande	733 400	580 000	595 600			

Regeringens överväganden

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 miljoner kronor för programperioden 2014–2020.

Tabell 3.37 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:13 Från EU- budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	194 000	194 000	194 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-71 000	-71 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	194 000	123 000	123 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 194 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 123 000 000 kronor respektive 123 000 000 kronor.

3.1.13 1:14 Livsmedelsverket**Tabell 3.38 Anslagsutveckling 1:14 Livsmedelsverket**

Tusental kronor

2017	Utfall	322 242	Anslags- sparande	502
2018	Anslag	253 375 ¹	Utgifts- prognos	251 446
2019	Förslag	255 463		
2020	Beräknat	254 245 ²		
2021	Beräknat	240 184 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 250 283 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 232 950 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier.

Kompletterande information

Regler för offentlig kontroll som görs vid slakterier finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.39 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017		172 524	162 541	9 983
Prognos 2018		178 027	183 595	-5 568
Budget 2019		189 299	189 103	196

Tabell 3.40 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017	16 161	14 841	1 320
(varav tjänsteexport)	6 825	6 303	522
Prognos 2018	15 875	15 043	832
(varav tjänsteexport)	6 308	6 035	273
Budget 2019	14 438	14 730	-292
(varav tjänsteexport)	6 379	6 217	162

Avgiftsintäkterna får disponeras av Livsmedelsverket.

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget ökas med 9 000 000 kronor för 2019. Den 1 augusti 2018 trädde lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster och en ny förordning, förordningen (2018:1175) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster i kraft som gemensamt genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en gemensam nivå på säkerheten i nätverks- och informationssystem i hela unionen (NIS-direktivet) i svensk rätt. I förordningen utses Livsmedelsverket som tillsynsmyndighet för sektorn Leverans och distribution av dricksvatten. Detta innebär utökade arbetsuppgifter för Livsmedelsverket. För att finansiera Livsmedelsverkets ökade kostnader för tillsynsverksamhet föreslås anslaget 1:14 *Livsmedelsverket* öka med 9 000 000 kronor fr.om. 2019.

Tabell 3.41 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:14 Livsmedelsverket

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	243 375	243 375	243 375
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 088	6 989	10 741
Beslut	9 000	3 881	-13 932
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	255 463	254 245	240 184

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020 och 2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 255 463 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Livsmedelsverket* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 254 245 000 kronor respektive 240 184 000 kronor.

3.1.14 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tabell 3.42 Anslagsutveckling 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2017	83 519		68 456
2018	Anslag	163 160 ¹	206 429
2019	Förslag	163 160	
2020	Beräknat	85 160	
2021	Beräknat	60 160	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling.

Kompletterande information

Stöd beslutas enligt förordningen (2018:1500) om stöd för åtgärder inom ramen för livsmedelsstrategin.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2020.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av livsmedelsstrategin behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2020.

Tabell 3.43 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden		233 000	15 000			
Nya åtaganden	233 000	15 000	45 000			
Infriade åtaganden		-233 000	-15 000	-45 000		
Utestående åtaganden	233 000	15 000	45 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	256 000	45 000	45 000			

Regeringens överväganden

Tabell 3.44 Härlledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	163 160	163 160	163 160
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-78 000	-103 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	163 160	85 160	60 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 163 160 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 85 160 000 kronor respektive 60 160 000 kronor.

3.1.15 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tabell 3.45 Anslagsutveckling 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2017	45 671	-3 017	
2018	Anslag 42 913 ¹		43 558
2019	Förslag 42 913		
2020	Beräknat 42 913		
2021	Beräknat 42 913		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för medlemskapsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdets ansvar. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

Regeringens överväganden

Tabell 3.46 Härlledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	42 913	42 913	42 913
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	42 913	42 913	42 913

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 42 913 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 42 913 000 kronor respektive 42 913 000 kronor.

3.1.16 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 3.47 Anslagsutveckling 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2017	3 144 908	338 544	
2018	Anslag 4 756 205 ¹		3 973 521
2019	Förslag 4 348 227		
2020	Beräknat 4 180 097		
2021	Beräknat 1 167 097		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för

perioden 2017–2019. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder, EU:s fiskefond, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångskostnader, revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den europeiska unionen. Anslaget får även användas för utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte erhålls från EU-budgeten.

Kompletterande information

EU-bestämmelser för landsbygdsprogrammet, programmet för lokalt ledd utveckling, programmet om stöd till biodling och för nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige finns i nedanstående förordningar.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

Förordningen (1996:93) om nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om särskilda bestämmelser för målet Investering för tillväxt och sysselsättning samt om upphävande av förordning (EG) nr 1080/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden,

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 241 000 000 kronor 2020–2026.

Skälen för regeringens förslag: Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 241 000 000 kronor 2020–2026.

Tabell 3.48 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022–2026
Ingående åtaganden	2 311 048	2 976 756	3 752 245			
Nya åtaganden	792 447	1 596 725	2 761 219			
Infriade åtaganden	-126 739	-821 236	-1 272 464	-1 100 610	-786 150	-3 354 240
Utestående åtaganden	2 976 756	3 752 245	5 241 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	12 500 812	10 672 269	5 241 000			

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget minskas med 34 000 000 kronor 2019 och 70 000 000 kronor 2020 för att finansiera motsvarande ökning av det under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning upptagna anslaget 5:1 *Länstyrelserna m.m.* Vidare minskas anslaget med 14 200 000 kronor årligen 2019–2021 för att finansiera motsvarande ökning av det under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning upptagna anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket*. Minskningarna bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras under anslaget i någon större utsträckning.

I förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna också att de tidigare beräknade tillskotten på 650 000 000 kronor för landsbygdspolitiska åtgärder, 100 000 000 kronor för bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet samt på 25 000 000 kronor för stöd till ekologisk produktion och konsumtion inte genomförs och att anslaget därför inte ökas i enlighet med tidigare redovisade beräkningar.

I förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna också att tidigare beräknade omfördelningar mellan år inom programbudgeten delvis uteblir och att anslaget därför inte förändras i enlighet med tidigare redovisade beräkningar.

Tabell 3.49 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	4 357 405	4 357 405	4 357 405
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-23 200	-72 722	-1 085 722
Överföring till/från andra anslag	14 022	14 022	14 022
Övrigt		-118 608	-2 118 608
Förslag/beräknat anslag	4 348 227	4 180 097	1 167 097

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 4 348 227 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 4 180 097 000 kronor respektive 1 167 097 000 kronor.

3.1.17 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 3.50 Anslagsutveckling 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2017	1 919 393	109 494	
2018	Anslag 2 458 391 ¹		1 949 239
2019	Förslag 2 458 391		
2020	Beräknat	2 577 376	
2021	Beräknat	2 512 376	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med

landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2017–2019. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020.

Kompletterande information

EU-bestämmelser för landsbygdsprogrammet, programmet om stöd till biodling och programmet för lokalt ledd utveckling finns i nedanstående förordningar.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om särskilda bestämmelser för målet Investering för tillväxt och sysselsättning samt om upphävande av förordning (EG) nr 1080/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden,

Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 868 200 000 kronor 2020–2026.

Skälen för regeringens förslag: Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 868 200 000 kronor 2020–2026.

Tabell 3.51 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022–2026
Ingående åtaganden	1 711 008	2 320 553	3 146 835			
Nya åtaganden	846 642	1 364 183	2 601 110			
Infriade åtaganden	-237 097	-537 901	-879 745	-1 217 050	-876 276	-2 774 874
Utestående åtaganden	2 320 553	3 146 835	4 868 200			
Erhållet/förslaget bemyndigande	9 032 812	3 146 835	4 868 200			

Regeringens överväganden

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 763 miljoner euro för perioden 2014–2020.

I förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna också att tidigare beräknade omfördelningar mellan år inom programbudgeten delvis uteblir och att anslaget därför inte förändras i enlighet med tidigare redovisade beräkningar.

Tabell 3.52 Härlledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygds miljö och struktur

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	2 458 391	2 458 391	2 458 391
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-478	-65 478
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt		119 463	119 463
Förslag/beräknat anslag	2 458 391	2 577 376	2 512 376

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 2 458 391 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygds miljö och struktur* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 2 577 376 000 kronor respektive 2 512 376 000 kronor.

3.1.18 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tabell 3.53 Anslagsutveckling 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor

2017	Utfall	71 577	Anslags-sparande	8 253
2018	Anslag	349 830 ¹	Utgifts-prognos	346 134
2019	Förslag	79 830		
2020	Beräknat	49 830		
2021	Beräknat	49 830		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnärläcksage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturarv, för ekologisk produktion samt för klimat- och energisatser inom de areella näringarna. Anslaget får användas för stöd till metangasreducering. Anslaget får användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitikens liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Regeringens överväganden

Tabell 3.54 Härlledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	79 830	79 830	79 830
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-30 000	-30 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	79 830	49 830	49 830

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 79 830 000 kronor anvisas under anslaget 1:19 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas

anslaget till 49 830 000 kronor respektive 49 830 000 kronor.

3.1.19 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tabell 3.55 Anslagsutveckling 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tusental kronor			
2017	Utfall	4 116	Anslags-sparande
2018	Anslag	4 116 ¹	Utgifts-prognos 4 067
2019	Förslag	4 116	
2020	Beräknat	4 116	
2021	Beräknat	4 116	

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Kompletterande information

Bestämmelser om statsbidrag för att främja jordbrukets rationalisering finns i förordningen (1978:250) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering.

Regeringens överväganden

Tabell 3.56 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tusental kronor			
	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	4 116	4 116	4 116
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 116	4 116	4 116

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 4 116 000 kronor anvisas under anslaget 1:20 *Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 4 116 000 kronor respektive 4 116 000 kronor.

3.1.20 1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Tabell 3.57 Anslagsutveckling 1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Tusental kronor			
2017	Utfall	1 529	Anslags-sparande
2018	Anslag	1 529 ¹	Utgifts-prognos 1 529
2019	Förslag	1 529	
2020	Beräknat	1 529	
2021	Beräknat	1 529	

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Regeringens överväganden

Tabell 3.58 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Tusental kronor			
	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	1 529	1 529	1 529
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 529	1 529	1 529

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 529 000 kronor anvisas under anslaget 1:21 *Åtgärder på fjällägenheter* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 529 000 kronor respektive 1 529 000 kronor.

3.1.21 1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Tabell 3.59 Anslagsutveckling 1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	105 271		-3 589
2018	Anslag	113 915 ¹	Utgifts-prognos	121 717
2019	Förslag	113 915		
2020	Beräknat	113 915		
2021	Beräknat	113 915		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter till åtgärder för främjande av rennäringen.

Kompletterande information

Åtgärder får beslutas enligt bl.a. rennäringens förordningen (1993:384), förordningen (1986:255) om pristillägg på renkött, förordningen (1994:246) om ersättning för vissa merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylyolyckan och viltskadeförordningen (2001:724).

Regeringens överväganden

Tabell 3.60 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	113 915	113 915	113 915
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	113 915	113 915	113 915

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 113 915 000 kronor anvisas under anslaget 1:22 *Främjande av rennäringen m.m.* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 113 915 000 kronor respektive 113 915 000 kronor.

3.1.22 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Tabell 3.61 Anslagsutveckling 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	1 820 493		
2018	Anslag	1 912 254 ¹	Utgifts-prognos	1 912 254
2019	Förslag	1 929 745		
2020	Beräknat	1 954 197 ²		
2021	Beräknat	1 979 227 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 926 640 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 926 641 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortbildande miljöanalys.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.62 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017	684 731	680 698	4 033
(varav tjänsteexport)	61 045	58 591	2 454
Prognos 2018	695 000	695 000	0
(varav tjänsteexport)	67 000	67 000	0
Budget 2019	745 000	715 000	30 000
(varav tjänsteexport)	73 000	73 000	0

Regeringens överväganden

De principer som har tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att den beräknade ökningen av basanslaget 2019 som presenterades i forskningspolitiska propositionen 2016 Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar

och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) utblir.

Tabell 3.63 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	1 912 254	1 912 254	1 912 254
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	17 491	45 092	70 162
Beslut		-3 149	-3 189
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 929 745	1 954 197	1 979 227

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020 och 2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 1 929 745 000 kronor anvisas under anslaget 1:23 *Sveriges lantbruksuniversitet* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 954 197 000 kronor respektive 1 979 227 000 kronor.

3.1.23 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tabell 3.64 Anslagsutveckling 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

2017	Utfall	554 647	Anslags-sparande	8 743
2018	Anslag	598 164 ¹	Utgifts-prognos	590 985
2019	Förslag	598 164		
2020	Beräknat	598 164		
2021	Beräknat	598 164		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård under anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader* och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* under samma utgiftsområde.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:24 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2020–2025.

Skälen för regeringens förslag: Fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:24 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2020–2025.

Tabell 3.65 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022–2025
Ingående åtaganden	1 038 742	948 521	1 300 000			
Nya åtaganden	440 022	928 901	980 000			
Infriade åtaganden	-530 243	-577 422	-580 000	-580 000	-580 000	-540 000
Utestående åtaganden	948 521	1 300 000	1 700 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 400 000	1 700 000	1 700 000			

Regeringens överväganden

Tabell 3.66 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	598 164	598 164	598 164
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	598 164	598 164	598 164

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 598 164 000 kronor anvisas under anslaget 1:24 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 598 164 000 kronor respektive 598 164 000 kronor.

3.1.24 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tabell 3.67 Anslagsutveckling 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tusental kronor

2017	Utfall	1 177	Anslags-sparande	
2018	Anslag	1 177 ¹	Utgifts-prognos	1 177
2019	Förslag	1 177		
2020	Beräknat	1 177		
2021	Beräknat	1 177		

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Regeringens överväganden

Tabell 3.68 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 1	1 177	1 177	1 177
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 177	1 177	1 177

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 177 000 kronor anvisas under anslaget 1:25 *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 177 000 kronor respektive 1 177 000 kronor.

3.1.25 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter

Tabell 3.69 Anslagsutveckling 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter

Tusental kronor

2017	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Anslag	167 237 ¹	Utgifts-prognos	165 230
2019	Förslag	107 237		
2020	Beräknat	107 237		
2021	Beräknat	107 237		

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för nedsättning av slakteriavgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.70 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	107 237	107 237	107 237
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	107 237	107 237	107 237

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 107 237 000 kronor anvisas under anslaget 1:26 *Nedsättning av slakteriavgifter* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 107 237 000 kronor respektive 107 237 000 kronor.